Novruz və Ramazan bayramlarınız mübarək!

Xalqın qəzeti!

Xalq qəzeti

№ 52 (31021) 20 mart 2026-cı il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi

Azərbaycanda bahar təntənəsi inanc bayramına qovuşdu

Seçkiöncəsi Brüssel – İrəvan təmasları sıxlaşır

Səhifə ⇨ 10

Parisin Bakı ilə yaxınlaşma meyli

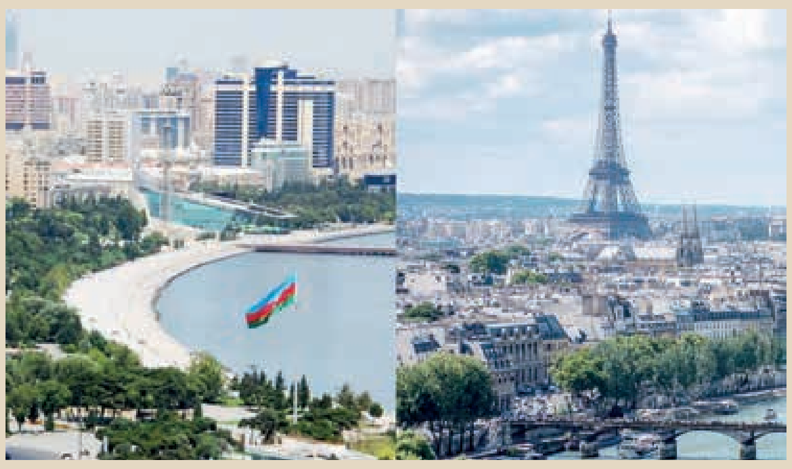

Son aylar Bakı ilə Paris arasında müşahidə olunan diplomatik təmaslar göstərir ki, uzun müddət çətin və gərgin görünən münasibətlərdə indi daha konstruktiv bir mərhələnin cizgiləri formalaşmağa başlayır. Proses hələ tam miqyaslı siyasi normallaşma kimi təqdim olunmasa da, artıq aydındır ki, tərəflər dialoq imkanlarını genişləndirməyə və münasibətləri daha praqmatik müstəviyə keçirməyə çalışırlar.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi – Prezident Administrasiyasının xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin Parisdə Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun diplomatik müşaviri Emmanuel Bonne və fransalı həmkarlarla keçirdiyi görüş bu baxımdan xüsusi diqqət çəkir. Hikmət Hacıyevin açıqladığı kimi, bu təmas Prezident İlham Əliyevlə Prezident Emmanuel Makron arasında telefon danışığından sonra reallaşıb. Görüş zamanı ikitərəfli münasibətlər, eləcə də qarşılıqlı maraq doğuran regional və qlobal məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

(ardı 11-ci səhifədə)

Yaxın Şərq yanır, “Qoca qitə” tərəddüd edir

Səhifə ⇨ 11

Qlobal qaz bazarında silkələnmə

Səhifə ⇨ 13

Ər-Riyad sammiti hərbi hegemonluğa “yox!” dedi

Səhifə ⇨ 10

“Taxıl marşrutu” “sülh dəhlizi”nə çevrilir

Səhifə ⇨ 12

Ermənistan strateji seçim qarşısında

Səhifə ⇨ 12

Yaxın Şərqin səması fəlakət saçır

Səhifə ⇨ 13

Çinin “yaşıl enerji” nəhəngi ölkəmizdə

Səhifə ⇨ 14

Ana dilimiz milli kimliyin, müstəqil dövlətçiliyin mənəvi dayağıdır

Səhifə ⇨ 15

Paytaxt Novruz çal-çağırına bürünüb

Səhifə ⇨ 16

Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik

Hörmətli həmvətənlər!

Sizi mübarək Ramazan bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza ən xoş arzu və diləklərimi yetirirəm.

Mənəvi-əxlaqi kamilliyi və nəcib niyyətləri özündə təcəssüm etdirən, insanların ruhunu və təfəkkürünü saflaşdıran on bir ayın sultanı Ramazan artıq başa çatır. Müqəddəs kitabımız Qurani-Kərimin nazil olduğu bu mübarək ayda müsəlmanlar Allah qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək fürsəti qazanır, yardımlaşma, şəfqət və mərhəmət kimi xeyirxah əməllərin sevincini yaşayırlar.

Azərbaycan yüzillərdir ki, ayrı-ayrı etiqad və inancların əmin-amanlıq şəraitində dinc yanaşı mövcud olduğu nadir məkanlardandır. Bəşəriyyəti daim sülhə, humanizmə və qardaşlığa dəvət edən İslam dini tarixən cəmiyyətimizdə etnik-mədəni müxtəlifliyin qorunub saxlanılmasında, qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan dözümlülük mühitinin və milli-mənəvi həmrəyliyin bərqərar olmasında müstəsna rol oynamışdır.

Əziz bacı və qardaşlarım!

Ramazan ayı hər il xalqımızın birlik və bərabərliyini daha da gücləndirir, xeyirxahlığın və savab əməllərin təntənəsinə çevrilir. Bu mübarək günlərdə dövlətimizin əmin-amanlığı, firavanlığı və tərəqqisi naminə etdiyiniz dualara qoşulur, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçmiş qəhrəman şəhidlərimizin xatirəsini ehtiramla yad edirəm.

Bir daha sizə və dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan bütün soydaşlarımıza səmimi təbriklərimi çatdırır, ailələrinizə səadət, süfrələrinizə bol ruzi və bərəkət arzulayıram.

Allah orucunuzu və dualarınızı qəbul etsin.

Ramazan bayramınız mübarək olsun!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

"Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 3 mart tarixli 373-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 3 mart tarixli 373-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram:**

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 51-1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Məcəllənin 51-1.2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 3 mart tarixli 373-VIIQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini hazırlayıb üç ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna tövsiyə edilsin ki, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 51-1.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, cinayət mühakimə icraatı zamanı prosessual sənədlərin elektron formada tərtib edilməsi, sənədlərin elektron qeydiyyatı və elektron dövriyyəsi qaydasına dair təkliflərini hazırlayıb üç ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

4. "Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 610 (Cild I); 2024, № 1, maddələr 24, 33, № 4, maddə 387, № 8, maddə 945; 2025, № 4 (I kitab), maddə 340, № 6, maddə 561, № 7, maddə 633, № 11, maddələr 1036, 1038; 2026, № 1, maddələr 24, 41) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. üçüncü abzasa "Məcəlləsinin" sözündən sonra "51-1.2-ci maddəsində," sözləri əlavə edilsin;

4.2. dördüncü–iyirmi altıncı abzaslar müvafiq olaraq beşinci–iyirmi yeddinci abzaslar hesab olunsun və aşağıdakı məzmunda dördüncü abzas əlavə edilsin:

"həmin Məcəllənin 51-1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş orqanın (qurumun) səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;".

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin əməkhaqlarının artırılması və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında" 2004-cü il 10 avqust tarixli 351 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında" 2007-ci il 22 yanvar tarixli 1893 nömrəli sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi barədə" 2022-ci il 1 mart tarixli 1613 nömrəli Fərmanında və "Azərbaycan Respublikası prokurorluq orqanları işçilərinin maddi və sosial təminatı haqqında" 2002-ci il 8 oktyabr tarixli 1054 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, bəzi dövlət orqanlarının rəhbər işçilərinin əməkhaqlarının artırılması məqsədilə **qərara alıram:**

1. "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin əməkhaqlarının artırılması və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında" 2004-cü il 10 avqust tarixli 351 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında" 2007-ci il 22 yanvar tarixli 1893 nömrəli sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1613 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 201 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1-ci hissə üzrə:

1.1.1. 1.1-ci bənddə "3060" rəqəmləri "12000" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.1.2. 1.2-ci bənddə "2650" rəqəmləri "11000" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.1.3. 1.3-cü bənddə "2450" rəqəmləri "10000" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.1.4. 1.4-cü bənddə "2250" rəqəmləri "9000" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 2-ci hissə ləğv edilsin.

2. "Azərbaycan Respublikası prokurorluq orqanları işçilərinin maddi və sosial təminatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 8 oktyabr tarixli 1054 nömrəli Sərəncamında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 10, maddə 612 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 1-ci hissə üzrə:

2.1.1. "3260 manat" sözləri "13750 manat, Baş prokurorun birinci müavininin aylıq vəzifə maaşı 12650 manat, Baş prokurorun müavininin aylıq vəzifə maaşı 12100 manat" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.1.2. aşağıdakı məzmunda ikinci cümlə əlavə edilsin:

"Qeyd olunan vəzifə maaşları "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33-4.3-cü maddəsinə uyğun olaraq əməyin beşinci ödəniş pilləsinə əsasən müəyyən edilmişdir.";

2.2. aşağıdakı məzmunda 1-1-ci hissə əlavə edilsin:

"1-1. Baş prokurora və onun müavinlərinə ali xüsusi və ali hərbi rütbələr nəzərdə tutulan vəzifələr üzrə normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş vəzifə maaşından, habelə pul təminatından (əməkhaqqından) hesablanan üstəlik əlavələr və birdəfəlik ödənişlər şamil edilmir. Baş prokurora və onun müavinlərinə, ali xüsusi və ali hərbi rütbələr nəzərdə tutulan vəzifələr üzrə xidmət ilindən asılı olaraq, "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33-4.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş əməyin ödəniş pillələri üzrə baza aylıq vəzifə maaşı (birinci ödəniş pilləsi) beşinci ödəniş pilləsi üzrə aylıq vəzifə maaşı 1,1 əmsala bölünməklə, digər ödəniş pillələri üzrə aylıq vəzifə maaşı baza aylıq vəzifə maaşına münasibətdə hər pillə üzrə müvafiq olaraq 2,5 faiz artım tətbiq edilməklə müəyyən edilsin və tam ədədə (sonuncu rəqəmi "0" və ya "5" olmaqla) yuvarlaqlaşdırılsın.".

3. Müəyyən edilsin ki, bu Fərman qüvvəyə minənədək bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələrində nəzərdə tutulmuş şəxslərə ödənilmiş vəzifə maaşı, əlavə, mükafat və digər ödənişlər onların bu Fərmanla müəyyən edilən aylıq vəzifə maaşına daxil edilir.

4. Bu Fərman 2026-cı il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Martın 19-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev arasında telefon danışığı olub.

Şavkat Mirziyoyev dövlətimizin başçısını və qardaş Azərbaycan xalqını qarşıdan gələn müqəddəs Ramazan və Novruz bayramları münasibətilə təbrik edib, xalqımıza ən xoş arzularını çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev təbriklərə görə təşəkkürünü bildirərək, öz növbəsində Şavkat Mirziyoyevi və qardaş özbək xalqını bayramlar münasibətilə təbrik edib, Özbəkistana gələcəkdə də firavanlıq və rifah arzulayıb.

Telefon söhbəti zamanı, həmçinin Azərbaycan-Özbəkistan strateji müttəfiqlik münasibətlərinə toxunulub, əlaqələrin bütün sahələrdə uğurla inkişaf etməsindən məmnunluq bildirilib.

Azərbaycan və Özbəkistan prezidentləri Yaxın Şərqdəki mövcud vəziyyətdən narahatlıqlarını ifadə edib, gərginliyin siyasi-diplomatik yollarla həllinin vacibliyini vurğulayıblar.

Telefon danışığı əsnasında, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərə və gələcək təmaslara dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 16 fevral tarixli 386 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 16 fevral tarixli 386 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 2, maddə 90 (Cild I); 2024, № 3, maddə 254, № 5 (I kitab), maddə 529, № 8, maddə 943, № 12 (II kitab), maddə 1369; 2025, № 12 (I kitab), maddə 1154; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 9 yanvar tarixli 575 nömrəli və 16 yanvar tarixli 584 nömrəli fərmanları) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 5.4-cü bəndinin birinci cümləsində "dörd" sözü "beş" sözü ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Azərbaycan Respublikasının bəzi dövlət orqanlarının rəhbər işçilərinə yeni vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi və bununla əlaqədar bəzi məsələlərin tənzimlənməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, bəzi dövlət orqanlarının rəhbər işçilərinin əməkhaqlarının artırılması məqsədilə **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikasının bəzi dövlət orqanlarının rəhbərlərinin və onların müavinlərinin (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi hallar istisna olmaqla) beşinci ödəniş pilləsi üzrə aylıq vəzifə maaşları aşağıdakı məbləğlərdə müəyyən edilsin:

1.1. Baş nazir	17160 manat
1.2. Baş nazirin birinci müavini	15950 manat
1.3. Baş nazirin müavini	14850 manat
1.4. nazir	13750 manat
1.5. digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına bərabər tutulan orqanın rəhbəri	13200 manat
1.6. nazirin birinci müavini	12650 manat
1.7. nazirin müavini, digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına bərabər tutulan orqanın rəhbərinin birinci müavini	12100 manat
1.8. digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanına bərabər tutulan orqanın rəhbərinin müavini	11550 manat

2. Yerli icra hakimiyyəti başçılarının aylıq vəzifə maaşları beşinci ödəniş pilləsi üzrə aşağıdakı məbləğlərdə müəyyən edilsin:

2.1. Bakı şəhəri	13200 manat
2.2. Gəncə və Sumqayıt şəhərləri	9900 manat
2.3. digər şəhər, rayon və şəhər rayonu üzrə	8800 manat.

3. Müəyyən edilsin ki:

3.1. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33-4.3-cü maddəsi nəzərə alınmaqla, bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələrində göstərilən vəzifələr üzrə baza aylıq vəzifə maaşı (birinci ödəniş pilləsi) beşinci ödəniş pilləsi üzrə aylıq vəzifə maaşı 1,1 əmsalına bölünməklə, digər ödəniş pillələri üzrə aylıq vəzifə maaşı baza aylıq vəzifə maaşına münasibətdə hər pillə üzrə müvafiq olaraq 2,5 faiz artım tətbiq edilməklə müəyyən edilir və tam ədədə (sonuncu rəqəmi "0" və ya "5" olmaqla) yuvarlaqlaşdırılır;

3.2. bu Fərman qüvvəyə minənədək bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələrində nəzərdə tutulmuş şəxslərə ödənilən vəzifə maaşı, əlavə, mükafat və digər ödənişlər bu Fərmanla müəyyən edilən aylıq vəzifə maaşına daxil edilir.

4. Bu Fərmana uyğun olaraq müəyyən edilən vəzifə maaşları əsasında əməkhaqqı fondunun formalaşdırılması məqsədilə dövlət orqanlarının saxlanılması xərclərinin tərkibində hər il dövlət büdcəsində vəzifə maaşlarının birinci ödəniş pilləsi üzrə hesablanan illik əməkhaqqı fondu və onun 10 faizi miqdarında əlavə vəsait nəzərdə tutulsun.

5. "Azərbaycan Respublikasının bəzi dövlət orqanlarının rəhbər işçilərinin əməkhaqlarının artırılması və "Azərbaycan Respublikasının bəzi dövlət orqanlarının rəhbər işçilərinə yeni vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 10 avqust tarixli 348 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1609 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 197 (Cild I); 2024, № 7, maddə 796) 1 – 4-cü hissələri ləğv edilsin.

6. Bu Fərman 2026-cı il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Dövlət adından yaradılan və dövlət büdcəsindən vəsait alan publik hüquqi şəxslərin əməkhaqqı sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, dövlət adından yaradılan və dövlət büdcəsindən vəsait alan publik hüquqi şəxslərin əməkhaqqı sisteminin optimallaşdırılması məqsədilə **qərara alıram:**

1. Dövlət adından yaradılan və dövlət büdcəsindən vəsait alan publik hüquqi şəxslərin (bundan sonra – publik hüquqi şəxslər) işçilərinin aylıq vəzifə maaşlarının məbləğinin yuxarı həddi aşağıdakı qaydada müəyyən edilsin:

1.1. tabeliyi olmayan publik hüquqi şəxslərdə nəzərdə tutulmuş vəzifələrə münasibətdə "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.3-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında analoji (onlara bərabər tutulan) vəzifələr üzrə baza aylıq vəzifə maaşının (birinci ödəniş pilləsi) 90 faizi həcmində;

1.2. dövlət orqanlarının və bu Fərmanın 1.1-ci bəndində göstərilən publik hüquqi şəxslərin tabeliyində yaradılan publik hüquqi şəxslərdə nəzərdə tutulmuş vəzifələrə münasibətdə "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.4-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərində analoji (onlara bərabər tutulan) vəzifələr üzrə baza aylıq vəzifə maaşının (birinci ödəniş pilləsi) 90 faizi həcmində;

1.3. bu Fərmanın 1.2-ci bəndində göstərilən publik hüquqi şəxslərin tabeliyində olan publik hüquqi şəxslərdə nəzərdə tutulmuş vəzifələrə (rəhbər və müavin vəzifələri istisna olmaqla) münasibətdə "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.6-cı maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələrində analoji (onlara bərabər tutulan) vəzifələr üzrə baza aylıq vəzifə maaşının (birinci ödəniş pilləsi) 90 faizi həcmində.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. üç ay müddətində:

2.1.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsi nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.1.2. aşağıdakıları müəyyən edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin:

2.1.2.1. bu Fərmanın 1.3-cü bəndində nəzərdə tutulmuş publik hüquqi şəxslərin rəhbəri və rəhbərinin müavini vəzifələri üçün aylıq əməkhaqqı məbləğini;

2.1.2.2. bu Fərmanın 1-ci hissəsinə uyğun olaraq publik hüquqi şəxslərdə mövcud olan vəzifələrin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 avqust tarixli 911 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu"nda nəzərdə tutulmuş dövlət qulluğu vəzifələrinə uyğunlaşdırılması siyahısını;

2.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Publik hüquqi şəxslər:

3.1. altı ay müddətində "Dövlət maliyyəsinin səmərəli idarə edilməsinin təşkili ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 25 avqust tarixli 489 nömrəli Fərmanının 3.7-ci bəndinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla, işçilərinin aylıq vəzifə maaşlarının məbləğinin bu Fərmanın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş aylıq vəzifə maaşlarının yuxarı həddi çərçivəsində normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilməsini təmin etsinlər;

3.2. strukturları, əməyin ödənişi fondu, işçilərinin say həddi və onların əməkhaqları barədə məlumatları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 25 dekabr tarixli 901 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət adından yaradılmış publik hüquqi şəxslərə dövlət büdcəsi hesabına məqsədli vəsaitlərin ödənilməsi Qaydası"nın 3.2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hesabatlarla birlikdə təqdim etsinlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə aylıq vəzifə maaşının minimum məbləğləri, əməyin ödəniş səviyyələri üzrə vəzifələr, səviyyə və pillələr üzrə artım faizləri və aylıq vəzifə maaşlarının məbləğlərinin müəyyən edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 33-3.5-ci maddəsinə əsasən **qərara alıram:**

1 Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında qulluq keçən dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının minimum məbləği inzibati vəzifələr üçün 1170 manat, yardımçı vəzifələr üçün 760 manat müəyyən edilsin.

2 Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

3 Dövlət qulluqçularının əməyinin ödəniş səviyyələri və pillələri üzrə artım faizləri təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

4 Dövlət qulluqçularının əməyinin ödəniş səviyyələri və pillələri üzrə aylıq vəzifə maaşlarının məbləği təsdiq edilsin *(əlavə olunur)*.

5 Bu Fərmanın 3-cü və 4-cü hissələri ilə müəyyən edilmiş birinci – üçüncü ödəniş səviyyələri üzrə inzibati vəzifələrin və dördüncü – on birinci ödəniş səviyyələri üzrə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında inzibati vəzifələr üzrə baza aylıq vəzifə maaşları (birinci ödəniş pilləsi) qulluq şəraitinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, 10 faiz yüksək məbləğdə müəyyən edilsin.

6. Müəyyən edilsin ki, bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə təsdiq edilən dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələrində göstərilməyən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 avqust tarixli 911 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu"nda nəzərdə tutulmayan, dövlət qulluğunun xüsusi növünə aid olan dövlət orqanlarında dövlət qulluğu vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla, həmin vəzifələrin aid olduğu dövlət orqanlarının rəhbərləri tərəfindən analoji ödəniş səviyyələrinə uyğunlaşdırılır.

7 Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Fərmanda nəzərdə tutulan əməkhaqlarının ödənilməsini 2026-cı ildə Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsində bu məqsəd üçün nəzərdə tutulmuş vəsait, eləcə də dövlət orqanlarının saxlanılması xərclərində büdcə xərclərinin iqtisadi təsnifatının "Əməkhaqqı" köməkçi bölməsi dairəsində xərc paraqrafları arasında dəyişikliklər etməklə həyata keçirsin.

8 Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

9. Bu Fərman 2026-cı il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Əhalinin icbari tibbi sığortası sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, ölkədə icbari tibbi sığortanın tətbiqi sahəsində islahatların davam etdirilməsi məqsədilə **qərara alıram:**

1. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi publik hüquqi şəxsin əhalinin icbari tibbi sığortası sahəsində səlahiyyətləri (bu Fərmanın 3.3-cü bəndi nəzərə alınmaqla) Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə həvalə edilsin.

2. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi publik hüquqi şəxsin və Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi publik hüquqi şəxsin birləşmə formasında yenidən təşkili yolu ilə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi Sığorta və Ekspertiza Agentliyi publik hüquqi şəxs (bundan sonra – Agentlik) yaradılsın.

3. Müəyyən edilsin ki:

3.1. Agentlik Azərbaycan Respublikasında icbari tibbi sığortanın tətbiqi, xidmətlər zərfi çərçivəsində tibbi xidmətlərin maliyyələşdirilməsi üçün vəsaitin icbari tibbi sığorta fondunda cəmləşdirilməsi və həmin vəsaitin idarə olunması, icbari tibbi sığorta üzrə dövlət adından tibbi xidmətlərin mərkəzləşdirilmiş alıcısı və xərclərin ödənilməsi funksiyalarını həyata keçirir, habelə əlilliyin müəyyən edilməsi və müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların yekun tibbi müayinəsi sahələrində fəaliyyət göstərir;

3.2. Agentlik İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi publik hüquqi şəxsin (bundan sonra – İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi) və Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi publik hüquqi şəxsin (bundan sonra – Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi) hüquqi varisidir, onların hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı (bu Fərmanın 3.3-cü və 3.4-cü bəndləri nəzərə alınmaqla) Agentliyə keçir;

3.3. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sığortaolunanların dərman və tibb vasitələri ilə təmin edilməsi ilə bağlı hüquq və öhdəlikləri Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinə keçir;

3.4. Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin əlilliyi olan şəxslərə reabilitasiya xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı hüquq və öhdəlikləri, habelə tabeliyindəki reabilitasiya müəssisələri bütün əmlakı ilə birlikdə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinə (bundan sonra – Sosial Xidmətlər Agentliyi) keçir;

3.5. Agentliyin nizamnamə fondu bu Fərmanın 3.2-ci bəndinə uyğun olaraq ona keçən əmlak hesabına formalaşır;

3.6. Agentliyin fəaliyyətinə ümumi rəhbərliyi və nəzarəti həyata keçirmək üçün 5 (beş) üzvdən – sədr və onun 4 (dörd) müavinindən ibarət İdarə Heyəti yaradılır;

3.7. Agentliyin fəaliyyəti dövlət büdcəsinin, icbari tibbi sığorta fondunun vəsaiti və nizamnaməsində müəyyən edilən digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

4. Agentliyin təsisçisinin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi aşağıdakılara həvalə edilsin:

4.1. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə:

4.1.1. nizamnamənin təsdiq olunması və nizamnamə fondunun miqdarının müəyyən edilməsi, onların dəyişdirilməsi;

4.1.2. idarəetmə orqanlarının yaradılması;

4.1.3. yenidən təşkil və ləğv edilməsi;

4.2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə:

4.2.1. "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qərarın qəbul edilməsi;

4.3. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə:

4.3.1. bu Fərmanın 4.1-ci və 4.2-ci bəndlərində qeyd edilənlər istisna olmaqla, "Publik hüquqi şəxslər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.2-ci maddəsində publik hüquqi şəxsin təsisçisinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş digər məsələlərin həlli.

5. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

5.1. aşağıdakılarla bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin:

5.1.1. bu Fərmanın 1 – 3-cü hissələri nəzərə alınmaqla, normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi;

5.1.2. Agentliyin nizamnaməsinin layihəsi, o cümlədən nizamnamə fondunun miqdarı;

5.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

6. Agentlik "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alındığı günədək:

6.1. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi bu Fərmanın 7.1-ci bəndi nəzərə alınmaqla öz fəaliyyətini davam etdirsinlər;

6.2. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin və Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin idarə olunması bu Fərmanın 7.1-ci bəndinə uyğun olaraq yaradılan komissiya tərəfindən həyata keçirilsin.

7. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi:

7.1. bu Fərmanın 2-ci hissəsi nəzərə alınmaqla, həmin hissədə nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslərin təhvil-təslim işlərinin təşkili və Agentlik fəaliyyətə başlayanadək idarə edilməsi üçün rəhbəri əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini olmaqla komissiya yaradılmasını təmin etsin;

7.2. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin və Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin balansında olan əmlakın (bu Fərmanın 3.4-cü bəndi nəzərə alınmaqla) Agentliyin balansına verilməsi ilə bağlı üç ay müddətində zəruri tədbirlər görülməsini təmin etsin;

7.3. bu Fərmanın 3.4-cü bəndinə uyğun olaraq, Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin tabeliyindəki reabilitasiya müəssisələrinin Sosial Xidmətlər Agentliyinin tabeliyinə verilməsini üç ay müddətində təmin etsin;

7.4. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə birlikdə Agentliyin dövlət qeydiyyatına alınması ilə bağlı "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş zəruri tədbirləri həyata keçirsin;

7.5. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi və onun tabeliyindəki "ASAN xidmət" mərkəzlərində fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi və onun tabeliyindəki "ASAN xidmət" mərkəzlərində fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin sosial müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə **qərara alıram:**

1 Müəyyən edilsin ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin (bundan sonra – Agentlik) və onun tabeliyindəki "ASAN xidmət" mərkəzlərində fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin mükafatlandırılması məqsədilə 26.600.000 (iyirmi altı milyon altı yüz min) manat məbləğində vəsait hər il növbəti il üçün təsdiq olunan dövlət büdcəsində nəzərdə tutulur.

2 Agentlik:

2.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsinə uyğun olaraq tələb olunan vəsaitin növbəti ilin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulması üçün təkliflərini hər il iyulun 1-dək Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim etsin;

2.2. bu Fərmanın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş vəsaitdən istifadə qaydasını Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla üç ay müddətində müəyyən etsin.

3 Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

4 Bu Fərman 2026-cı il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

"Şəxslərin dövlətlərarası axtarışı haqqında Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin 2010-cu il 10 dekabr tarixli Müqaviləsində düzəlişlər edilməsi barədə Protokol"un təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram:**

1 2024-cü il oktyabrın 8-də Moskva şəhərində Azərbaycan Respublikası tərəfindən qeyd-şərtlə imzalanmış "Şəxslərin dövlətlərarası axtarışı haqqında Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin 2010-cu il 10 dekabr tarixli Müqaviləsində düzəlişlər edilməsi barədə Protokol" təsdiq edilsin.

2 Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Protokol qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etsinlər.

3 Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Protokolun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin İcraiyyə Komitəsinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

"Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında", "Polis haqqında", "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Dövlət qulluğu haqqında", "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında", "Hesablama Palatası haqqında", "Media haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi və "Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın təyin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun ləğv edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 fevral tarixli 368-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və Sərəncamında dəyişiklik edilməsi, bəzi fərmanlarının və sərəncamlarının ləğv edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında", "Polis haqqında", "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Dövlət qulluğu haqqında", "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında", "Hesablama Palatası haqqında", "Media haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi və "Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın təyin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun ləğv edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 fevral tarixli 368-VIIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram:**

1. Müəyyən edilsin ki:

1.1. Azərbaycan Respublikası Gömrük Məcəlləsinin 334.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi həyata keçirir;

1.2. "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-cu maddəsinin 2-ci hissəsinin birinci cümləsində (ikinci halda) və 7-ci hissəsində (ikinci halda) nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası həyata keçirir;

1.3. həmin Qanunun 10-cu maddəsinin 2-ci hissəsinin birinci cümləsində (birinci halda) və 7-ci hissəsində (birinci halda) nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi (Daxili Qoşunların Baş İdarəsinə münasibətdə), Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mühafizə Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti həyata keçirirlər;

1.4. həmin Qanunun 10-cu maddəsinin 2-ci hissəsinin birinci cümləsində və 7-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;

1.5. "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 35-ci maddəsinin III hissəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini isə Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;

1.6. "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun 109-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi həyata keçirir;

1.7. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.1.3-cü (üçüncü halda), 11.1.4.17-ci (ikinci halda), 11.1.5.5-ci (ikinci halda), 22.4-cü, 22.6-cı, 33-3.5-ci maddələrində və 33-4-cü maddəsinin "Qeyd" hissəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.8. həmin Qanunun 33-3.5-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti nəzərdə tutulur;

1.9. həmin Qanunun 22.6-cı maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur;

1.10. həmin Qanunun 22.4-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.11. həmin Qanunun 8.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

1.12. həmin Qanunun 8.1.2-ci, 8.1.3-cü (ikinci halda), 11.1.3.12-ci, 11.1.4.13-cü, 11.1.4.16-cı, 11.1.4.17-ci (birinci halda), 11.1.5.5-ci (birinci halda), 11.1.5.12-ci və 11.1.6.4-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri həyata keçirirlər;

1.13. həmin Qanunun 8.1.3-cü (birinci halda) və 11.1.5.7-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, onlara bərabər tutulan orqanlar (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası, Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi) və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti həyata keçirirlər;

1.14. həmin Qanunun 11.1.3.11-ci və 11.1.5.9-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, onlara bərabər tutulan orqanlar (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası, Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi) həyata keçirirlər;

1.15. həmin Qanunun 11.1.4.14-cü və 11.1.5.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;

1.16. "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 21.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;

1.17. "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun 100-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;

1.18. "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20.10-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mühafizə Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini isə Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;

1.19. "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 23.12-ci, 25.7-ci maddələrində və 37.1-ci maddəsinin ikinci cümləsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi həyata keçirir;

1.20. "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun 90-2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti həyata keçirir;

1.21. "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 23.16-cı və 25.11-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi həyata keçirir;

1.22. "Diplomatik xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin diplomatik xidmət əməkdaşlarının (Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları, digər dövlət orqanlarının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən nümayəndəlikləri istisna olmaqla) vəzifə maaşları və vəzifə maaşına əlavələr müəyyən edilənədək, həmin şəxslərə dövlət məvacibinin ödənilməsi bu Fərman qüvvəyə minənədək tətbiq edilən qaydada və məbləğdə davam etdirilir;

1.23. "Diplomatik xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, diplomatik rütbəyə görə əlavə müəyyən edilənədək xarici işlər nazirinə və onun müavinlərinə yalnız qüvvədə olan vəzifə maaşı, diplomatik rütbəyə görə əlavə müəyyən edildikdən sonra isə həmin şəxslərə diplomatik rütbəyə görə əlavənin ödənilmədiyi bütün müddət üçün hesablanıb ödənilir.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların büdcədənkənar vəsaitləri, habelə fəaliyyətindən əldə olunan gəlirləri hesabına verilən vəzifə maaşına əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin yuxarı hədlərini Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin təklifləri əsasında altı ay müddətində müəyyən edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.2. "Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında", "Polis haqqında", "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Dövlət qulluğu haqqında", "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında", "Hesablama Palatası haqqında", "Media haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi və "Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın təyin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun ləğv edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 fevral tarixli 368-VIIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 11 noyabr tarixli 205 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 11, maddə 621 (Cild I); 2025, № 8, maddə 753) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 2.5-ci bənddə birinci halda "və" sözü vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və həmin bəndə "hissələrində" sözündən sonra "və 35-ci maddəsinin III hissəsində" sözləri əlavə edilsin;

3.2. 2.9-cu bəndin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmunda 2.10-cu bənd əlavə edilsin:

"2.10. həmin Qanunun 35-ci maddəsinin III hissəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir.".

4. "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 30 dekabr tarixli 243 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 1, maddə 22 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 677, № 12 (II kitab), maddə 1358) 2-ci hissəsinin beşinci abzasına "səlahiyyətlərini" sözündən əvvəl ", habelə həmin Əsasnamənin 109-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının" sözləri əlavə edilsin.

5. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 435 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 1, maddə 28 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 526, № 7, maddə 805; 2025, № 2, maddə 124, № 7, maddə 632, № 9, maddə 817, № 12 (I kitab), maddə 1147) 3-cü hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 3.1-ci bənddə "maddəsində, 11.1.3.12-ci (ikinci halda), 11.1.4.13-cü (ikinci halda), 11.1.5.5-ci (ikinci halda), 11.1.6.2-ci (ikinci halda)" sözləri ", 8.1.3-cü (üçüncü halda), 11.1.4.17-ci (ikinci halda), 11.1.5.5-ci (ikinci halda)" sözləri ilə, "22.3-cü maddələrində, 22.7-ci maddəsinin birinci cümləsində, 22.7-2-ci" sözləri "22.4-cü, 22.6-cı" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin bəndə "nəzərdə" sözündən əvvəl ", 33-3.5-ci maddəsində, 33-4-cü maddəsinin "Qeyd" hissəsində" sözləri əlavə edilsin;

5.2. 3.1-1-ci bənddə "və 23.2-1-ci maddəsində" sözləri ", 23.2-1-ci və 33-3.5-ci maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.3. 3.2-1-ci bənddə "22.3-cü (Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları, habelə digər dövlət orqanlarının xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən nümayəndəliklərinə münasibətdə), 22.7-2-ci maddələrində" sözləri "22.6-cı maddəsində" sözləri ilə əvəz edilsin;

5.4. aşağıdakı məzmunda 3.2-3-cü bənd əlavə edilsin:

"3.2-3. həmin Qanunun 22.4-cü maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;";

5.5. 3.6-cı bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"3.6. həmin Qanunun 8.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş:

3.6.1. Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

3.6.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri həyata keçirirlər;";

5.6. aşağıdakı məzmunda 3.6-1-ci bənd əlavə edilsin:

"3.6-1. həmin Qanunun 8.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş:

3.6-1.1. birinci halda müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, onlara bərabər tutulan orqanlar (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası, Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi) və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti həyata keçirirlər;

3.6-1.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası nazirlikləri yanında yaradılan rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri həyata keçirirlər;";

5.7. 3.12-1-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"3.12-1. həmin Qanunun 11.1.3.12-ci, 11.1.4.13-cü, 11.1.4.16-cı, 11.1.4.17-ci (birinci halda), 11.1.5.5-ci (birinci halda), 11.1.5.12-ci və 11.1.6.4-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri həyata keçirirlər;";

5.8. aşağıdakı məzmunda 3.12-2-ci və 3.12-3-cü bəndlər əlavə edilsin:

"3.12-2. həmin Qanunun 11.1.3.11-ci və 11.1.5.9-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, onlara bərabər tutulan orqanlar (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası, Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi) həyata keçirirlər;

3.12-3. həmin Qanunun 11.1.4.14-cü və 11.1.5.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;";

5.9. 3.22-4-cü bənddən "11.1.5.7-ci maddəsində," sözləri çıxarılsın;

5.10. aşağıdakı məzmunda 3.22-5-ci bənd əlavə edilsin:

"3.22-5. həmin Qanunun 11.1.5.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları, onlara bərabər tutulan orqanlar (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası, Dövlət Sirrinin Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi) və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti həyata keçirirlər;".

6. "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 18 iyul tarixli 534 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 7, maddə 471 (Cild I); 2024, № 12 (II kitab), maddə 1358) 2-ci hissəsinin altıncı abzası yeddinci abzas hesab olunsun və aşağıdakı məzmunda altıncı abzas əlavə edilsin:

"həmin Qanunun 21.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;".

7. "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 18 iyul tarixli 535 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 7, maddə 472 (Cild I); 2024, № 12 (II kitab), maddə 1358) 3-cü hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

7.1. üçüncü abzasa "97-ci," sözlərindən sonra "100-1-ci," sözləri əlavə olunsun və həmin abzasın sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin;

7.2. aşağıdakı məzmunda dördüncü abzas əlavə edilsin:

"həmin Əsasnamənin 100-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir;".

8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 3 sentyabr tarixli 569 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 9, maddə 584 (Cild I); 2024, № 8, maddə 943) ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi Qaydaları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

8.1. 12-ci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"12. İxtisas dərəcələrinin verildiyi gündən başlayaraq dövlət qulluqçusuna hər ay aşağıdakı məbləğdə vəzifə maaşına ixtisas dərəcəsinə görə əlavə haqq ödənilir:

Sıra №-si	İxtisas dərəcəsi	Məbləğ (manatla)
1	Həqiqi dövlət müşaviri	600
2	1-ci dərəcə dövlət müşaviri	550
3.	2-ci dərəcə dövlət müşaviri	500
4	3-cü dərəcə dövlət müşaviri	450
5	Dövlət qulluğunun baş müşaviri	400
6.	Dövlət qulluğunun müşaviri	350
7.	Dövlət qulluğunun kiçik müşaviri	300
8.	1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu	275
9	2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu	250
0	3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu	225
11.	Kiçik dövlət qulluqçusu	200
2	Dövlət qulluğunun baş referenti	175
13.	Dövlət qulluğunun böyük referenti	150
4	Dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti	125
5	Dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti	100
16.	Dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti	75
17.	Dövlət qulluğunun kiçik referenti	50

8.2. 13-cü hissədə "aylıq vəzifə maaşının 2 misli" sözləri "baza aylıq vəzifə maaşının (birinci ödəniş pilləsi) ali kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 0,6 misli, 1-ci kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 0,8 misli, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 0,9 misli, 3-cü kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 1,2 misli, 4-cü kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 1,7 misli və 5-ci kateqoriya dövlət orqanları üzrə – 2 misli" sözləri ilə əvəz edilsin.

9. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 4 avqust tarixli 911 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2003, № 8, maddə 440 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 526; 2025, № 5, maddə 444, № 9, maddə 817) ilə təsdiq edilmiş "İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

(ardı 5-ci səhifədə)

“Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında”, “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında”, “Polis haqqında”, “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Dövlət qulluğu haqqında”, “Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında”, “Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında”, “Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında”, “Hesablama Palatası haqqında”, “Media haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi və “Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın təyin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun ləğv edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 fevral tarixli 368-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və Sərəncamında dəyişiklik edilməsi, bəzi fərmanlarının və sərəncamlarının ləğv edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 4-cü səhifədə)

9.1. 1.9.40-cı və 1.9.41-ci yarımbəndlərdən “və onun müavini” sözləri çıxarılsın;

9.2. 2.1.2.29-cu abzasa “Məclisi,” sözündən sonra “Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri,” sözləri əlavə edilsin;

9.3. 2.1.3-cü yarımbənd üzrə:

9.3.1. 2.1.3.10-cu abzasa “Məclisi,” sözündən sonra “Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri,” sözləri əlavə edilsin;

9.3.2. 2.1.3.14 – 2.1.3.16-cı abzaslar aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.3.14. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarının, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin rəhbərləri;

2.1.3.15. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının katibi;

2.1.3.16. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;”;

9.4. 2.1.4-cü yarımbənd üzrə:

9.4.1. 2.1.4.19-cu abzasa “Məclisinin,” sözündən sonra “Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin,” sözləri əlavə edilsin;

9.4.2. 2.1.4.20-ci və 2.1.4.21-ci abzaslar aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.4.20. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurası aparatlarının, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin rəhbərlərinin müavinləri və həmin orqanların aparatlarında şöbə müdirləri;

2.1.4.21. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin, Azərbaycan Respublikası nazirlərinin müşavirləri, köməkçiləri;”;

9.4.3. aşağıdakı məzmunda 2.1.4.22-1-ci abzas əlavə edilsin:

“2.1.4.22-1. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatında və Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda şöbə müdirləri;”;

9.4.4. 2.1.4.23-cü abzasdan “, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti,” sözləri çıxarılsın;

9.4.5. 2.1.4.24-cü və 2.1.4.25-ci abzaslar aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.4.24. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərlərinin müavinləri;

2.1.4.25. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;”;

9.4.6. aşağıdakı məzmunda 2.1.4.27-ci abzas əlavə edilsin:

“2.1.4.27. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri aparatlarının rəhbərləri və onların müavinləri;”;

9.5. 2.1.5-ci yarımbənd üzrə:

9.5.1. 2.1.5.1-ci abzasa “Məclisinin,” sözündən sonra “Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin,” sözləri əlavə edilsin;

9.5.2. 2.1.5.2-ci abzas aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.5.2. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələrinin, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının aparatlarında, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində şöbə müdirlərinin müavinləri;”;

9.5.3. 2.1.5.3-cü abzas ləğv edilsin;

9.5.4. 2.1.5.5-ci və 2.1.5.6-cı abzaslar aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.5.5. Azərbaycan Respublikası nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərlərinin müavinləri;

2.1.5.6. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdirləri və onların müavinləri, həmin orqanların rəhbərlərinin müşavirləri və köməkçiləri;”;

9.5.5. 2.1.5.7-ci abzasdan “, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin” sözləri çıxarılsın;

9.5.6. 2.1.5.8-ci abzasa “Respublikası” sözündən sonra “nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər” sözləri əlavə edilsin;

9.5.7. 2.1.5.11-ci abzas aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.5.11. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdiri;”;

9.6. 2.1.6-cı yarımbənd üzrə:

9.6.1. 2.1.6.2-ci abzasdan “Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında,” sözləri çıxarılsın və həmin abzasda “Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların” sözləri “Azərbaycan Respublikası nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin,” sözləri ilə əvəz edilsin;

9.6.2. 2.1.6.5-ci abzas aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.6.5. Azərbaycan Respublikası nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri aparatlarında şöbə müdirinin müavini;”;

9.6.3. 2.1.6.7-ci abzasa birinci halda “Respublikasının” sözündən sonra “nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər” sözləri əlavə edilsin;

9.6.4. 2.1.6.8-ci abzas ləğv edilsin;

9.7. 2.1.7-ci yarımbənd üzrə:

9.7.1. 2.1.7.1-ci abzasa “xidmətlərinin” sözlərindən sonra “(bu Təsnifat Toplusunun 2.1.6.2-ci abzası nəzərə alınmaqla)” sözləri əlavə edilsin;

9.7.2. 2.1.7.3-cü abzas ləğv edilsin;

9.8. 2.1.8.4-cü abzasdan “, onların müavinləri və baş mühasib” sözləri çıxarılsın;

9.9. 2.3.2-ci yarımbəndin birinci abzasına “Məclisinin,” sözündən sonra “Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin,” sözləri əlavə edilsin;

9.10. 2.3.3-cü yarımbənd üzrə:

9.10.1. 1-ci abzasdan “Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin,” sözləri çıxarılsın, həmin abzasa üçüncü halda “Azərbaycan Respublikası” sözlərindən sonra “nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər” sözləri və “orqanları” sözündən sonra “(Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri də daxil olmaqla)” sözləri əlavə edilsin;

9.10.2. 2-ci abzas ləğv edilsin;

9.11. 2.3-1-ci bəndə “Toplusunun” sözündən sonra “2.1.3.14-cü,” sözləri əlavə edilsin.

10. “Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 3 avqust tarixli 104 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 8, maddə 612 (Cild I); 2025, № 1, maddə 52) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

10.1. 2.6-cı bənddə birinci halda “və” sözü vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və həmin bəndə “nəzərdə” sözündən əvvəl “və 20.10-1-ci maddəsində” sözləri əlavə edilsin;

10.2. 2.7-ci bəndin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və aşağıdakı məzmunda 2.8-ci bənd əlavə edilsin:

“2.8. həmin Qanunun 20.10-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti həyata keçirir.”.

11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 7 fevral tarixli 194 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 2, maddə 70 (Cild I); 2024, № 8, maddə 943; 2025, № 2, maddə 124) ilə təsdiq edilmiş “Dövlət qulluqçularına əmək pensiyasının təyin edilməsi üçün dövlət məvacibinin hesablanması Qaydaları”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

11.1. 2-ci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2. Əmək pensiyasının təyin edilməsi üçün dövlət məvacibi dövlət qulluqçusunun əmək pensiyasına qulluq stajına görə əlavə almaq hüququnun yarandığı tarixədək sonuncu artımlar nəzərə alınmaqla, müvafiq vəzifədə aldığı aylıq vəzifə maaşının, ixtisas dərəcəsinə görə əlavə haqqın, qulluq üçün zəruri olan hallarda aylıq iş vaxtı norması 5 saatdan çox artırılanda işlədiyi hər saata görə ödənilən əlavə haqqın və əmək qanunvericiliyinə əsasən əmək şəraiti ilə əlaqədar dövlət qulluqçularına şamil edilən əlavələrin (qulluq şəraitinin ağır və zərərliliyinə, iqlim şəraitinə və s.) məbləği əsasında bu Qaydalara uyğun olaraq hesablanır.”;

11.2. aşağıdakı məzmunda 2-1-ci hissə əlavə edilsin:

“2-1. “Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında”, “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu haqqında”, “Polis haqqında”, “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Dövlət qulluğu haqqında”, “Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında”, “Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında”, “Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə”, “Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında”, “Hesablama Palatası haqqında”, “Media haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi və “Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın təyin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun ləğv edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 27 fevral tarixli 368-VIIQD nömrəli Qanunu qüvvəyə minənədək dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslərə ödənilmiş vəzifə maaşı, əlavə, mükafat və digər ödənişlər həmin Qanunla müəyyən edilmiş yeni dövlət məvacibinin tərkibinə daxil edilir.”;

11.3. 8-ci, 9-cu,11-ci və 12-ci hissələr ləğv edilsin.

12. “Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 iyul tarixli 430 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 7, maddə 594 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 523, № 12 (II kitab), maddə 1358; 2025, № 7, maddə 648) 2.5-ci bəndinə “22.2-ci,” sözlərindən sonra “23.12-ci,” sözləri, “25.5-ci,” sözlərindən sonra “25.7-ci,” sözləri əlavə olunsun və həmin bənddə “37.6-cı maddəsinin ikinci cümləsində” sözləri “37.1-ci və 37.6-cı maddələrinin ikinci cümlələrində,” sözləri ilə əvəz edilsin.

13. “Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 25 dekabr tarixli 206 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 12, maddə 994 (Cild I) 2.3-cü bəndinə “(hər iki halda),” sözlərindən sonra “90-2-ci,” sözləri əlavə edilsin.

14. “Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 13 avqust tarixli 314 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 8, maddə 719 (Cild I); 2024, № 12 (II kitab), maddə 1358) 2.3-cü bəndinə “25.6-cı” sözlərindən əvvəl “23.16-cı maddəsində,” sözləri, “26.3-cü” sözlərindən əvvəl “25.11-ci,” sözləri əlavə edilsin.

15. “Azərbaycan Respublikası Gömrük Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 15 sentyabr tarixli 499 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 9, maddə 793 (Cild I); 2025, № 11, maddə 1018) 28.7-ci bəndinə “334.1.2-ci” sözlərindən sonra “(hər iki halda)” sözləri əlavə edilsin.

16. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 16 may tarixli 690 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 5, maddə 842 (Cild I); 2025, № 4 (I kitab), maddə 345) ilə təsdiq edilmiş “Daimi dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslə bağlanılan əmək müqaviləsinin nümunəsi”ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

16.1. 4.1.2-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“4.1.2. Dövlət məvacibi:

______________ manat – aylıq vəzifə maaşından;

______________ manat – ixtisas dərəcəsinə görə əlavə haqdan;

______________ manat – qulluq üçün zəruri olan hallarda aylıq iş vaxtı norması 5 saatdan çox artırılanda işlədiyi hər saata görə ödənilən əlavə haqdan;

___________ manat – əmək qanunvericiliyinə əsasən qulluq şəraitinin ağır və zərərli olmasına görə əməkhaqqına əlavədən;

___________ manat – əmək qanunvericiliyinə əsasən iqlim şəraitinə görə qulluq keçmək üçün əlverişli olmayan iş yerlərində əməkhaqqına əlavədən;

___________ manat – əmək qanunvericiliyinə əsasən digər (əvəzetmə və sair) əlavədən ibarətdir.”;

16.2. 4.1.3-cü yarımbənddən “kollektiv və fərdi” sözləri çıxarılsın.

17. “Dövlət qulluqçularının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında” 2018-ci il 13 mart tarixli 3787 nömrəli, “Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi və “Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 13 mart tarixli 3787 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə” 2019-cu il 18 iyun tarixli 1268 nömrəli sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1611 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 199 (Cild I) 1-ci və 2-ci hissələri ləğv edilsin.

18. “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətinin işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 30 mart tarixli 978 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1612 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 200 (Cild I) 1.1 – 1.3-cü bəndləri ləğv edilsin.

19. “Dövlət qulluqçularının əməkhaqlarının artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 23 yanvar tarixli 1909 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 1, maddə 32 (Cild I) 4-cü hissəsi ləğv edilsin.

20. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğinin müəyyənləşdirilməsi və ödənilməsi Qaydasının təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 28 yanvar tarixli 665 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 1, maddə 48 (Cild I); 2024, № 8, maddə 943) ləğv edilsin.

21. “Dövlət qulluqçularının mükafatlandırılmasının növləri və qaydaları haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 774 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 8, maddə 494; 2009, № 6, maddə 419 (Cild I) ləğv edilsin.

22. “Hakimiyyət səlahiyyəti verilən dövlət qulluqçularının siyahısı”nın və hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqqın məbləğinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 20 iyun tarixli 776 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 6, maddə 494 (Cild I) ləğv edilsin.

23. “Dövlət qulluqçularının əmək haqlarının artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1610 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 198 (Cild I); 2025, № 11, maddə 1018) ləğv edilsin.

24. “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin işçilərinin və onun tabeliyindəki “ASAN xidmət” mərkəzlərində fəaliyyət göstərən digər dövlət orqanları işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1614 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 202 (Cild I) ləğv edilsin.

25. “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbərliyinə aid olan hərbi qulluqçuların vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1617 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 205 (Cild I) ləğv edilsin.

26. “Azərbaycan Respublikası Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin rəhbərliyinə aid olan hərbi qulluqçuların vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1618 nömrəli Fərmanı Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 206 (Cild I) ləğv edilsin.

27. “Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəhbərliyinə aid olan hərbi qulluqçuların vəzifə maaşlarının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 1 mart tarixli 1619 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 207 (Cild I) ləğv edilsin.

28. “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsində işləyən dövlət qulluqçularına ödənilən müavinət barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 23 oktyabr tarixli 1369 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2003, № 10, maddə 608 (Cild I) ləğv edilsin.

29. “Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində qulluq keçən dövlət qulluqçularına müalicə müavinəti ödənilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 24 noyabr tarixli 1855 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 11, maddə 1054 (Cild I) ləğv edilsin.

30. Bu Fərman 2026-cı il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLIYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 mart 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 19 mart tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət qulluqçularının əməyinin ödəniş səviyyələri və pillələri üzrə aylıq vəzifə maaşlarının məbləği

Ödəniş səviyyələri	Ödəniş pillələri						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
İnzibati vəzifələr üzrə:							
1	13680	14020	14365	14705	15050	15390	15730
2	12725	13045	13360	13680	14000	14315	14635
3	11835	12135	12430	12725	13020	13315	13615
4	11010	11285	11560	11835	12115	12390	12665
5	10245	10500	10755	11010	11265	11525	11780
6	9530	9765	10005	10245	10480	10720	10960
7	8865	9085	9305	9530	9750	9970	10195
8	8245	8450	8660	8865	9070	9275	9485
9	7670	7860	8055	8245	8435	8630	8820
10	7135	7315	7490	7670	7850	8025	8205
11	6635	6805	6970	7135	7300	7465	7635
12	6175	6330	6485	6635	6790	6945	7100
13	5745	5885	6030	6175	6320	6460	6605
14	5340	5475	5610	5745	5875	6010	6145
15	4970	5095	5220	5340	5465	5590	5715
16	4625	4740	4855	4970	5085	5200	5315
17	4300	4410	4515	4625	4730	4840	4945
18	4000	4100	4200	4300	4400	4500	4600
19	3720	3815	3910	4000	4095	4185	4280
20	3460	3550	3635	3720	3810	3895	3980
21	3220	3300	3380	3460	3545	3620	3705
22	2995	3070	3145	3220	3295	3370	3445
23	2785	2855	2925	2995	3065	3135	3205
24	2590	2655	2720	2785	2850	2915	2980
25	2410	2470	2530	2595	2650	2715	2775
26	2245	2300	2355	2410	2470	2525	2580
27	2085	2140	2190	2245	2295	2350	2400
28	1940	1990	2040	2085	2135	2185	2230
29	1805	1850	1895	1940	1985	2030	2075
30	1680	1720	1765	1805	1845	1890	1930
31	1560	1600	1640	1680	1720	1755	1795
32	1455	1490	1525	1560	1600	1635	1670
33	1355	1385	1420	1455	1485	1520	1555
34	1260	1290	1320	1355	1385	1415	1445
35	1170	1200	1230	1260	1285	1315	1345
Yardımçı vəzifələr üzrə:							
1	1165	1195	1220	1250	1280	1310	1340
2	1135	1160	1190	1220	1245	1275	1305
3	1105	1130	1160	1185	1215	1240	1270
4	1075	1100	1130	1155	1180	1210	1235
5	1045	1070	1100	1125	1150	1175	1205
6	1020	1045	1070	1095	1120	1145	1170
7	990	1015	1040	1065	1090	1115	1140
8	965	990	1015	1040	1065	1085	1110
9	940	965	985	1010	1035	1060	1080
10	915	940	960	985	1010	1030	1055
11	890	915	935	960	980	1005	1025
12	870	890	910	935	955	975	1000
13	845	865	890	910	930	950	970
14	825	845	865	885	905	925	945
15	800	820	840	860	880	900	920
16	780	800	820	840	860	880	900
17	760	780	800	815	835	855	875

Qeyd: Aylıq vəzifə maaşlarının məbləğləri tam ədədə (sonuncu rəqəmi "0" və ya "5" olmaqla) yuvarlaqlaşdırılır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 19 mart tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri

İnzibati vəzifələrin baza aylıq vəzifə maaşları aşağıdakı ödəniş səviyyələri üzrə müəyyən edilir:

1.1. birinci ödəniş səviyyəsi:

1.1.1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri;

1.2. ikinci ödəniş səviyyəsi:

1.2.1. Azərbaycan Respublikası Birinci vitse-prezidentinin Katibliyinin rəisi;

1.2.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdiri, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Tibb Xidmətinin rəisi, Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurasının katibi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin rəisi;

1.3. üçüncü ödəniş səviyyəsi:

1.3.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi – Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdiri;

1.3.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi;

1.4. dördüncü ödəniş səviyyəsi:

1.4.1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarının rəhbərləri;

1.4.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdiri;

1.4.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Mətbuat katibi;

1.4.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi;

1.4.5. Azərbaycan Respublikası Birinci vitse-prezidentinin Katibliyi rəisinin müavini;

1.4.6. Azərbaycan Respublikası Birinci vitse-prezidentinin köməkçisi;

1.4.7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Tibb Xidməti rəisinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti rəisinin birinci müavinləri;

1.5. beşinci ödəniş səviyyəsi:

1.5.1. Azərbaycan Respublikası vitse-prezidentinin köməkçisi;

1.5.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin, Azərbaycan Respublikası Xüsusi Tibb Xidməti rəisinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti rəisinin müavinləri, Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin müavini;

1.5.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdirinin müavini;

1.5.4. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsinin müavini;

1.5.5. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin Katibliyinin rəisi, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.6. altıncı ödəniş səviyyəsi:

1.6.1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.6.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Mətbuat xidmətinin rəhbəri;

1.6.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər müdirləri;

1.6.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin köməkçisi;

1.6.5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətində şöbə müdiri;

1.6.6. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının və Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarının rəhbərləri;

1.6.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri;

1.6.8. Azərbaycan Respublikası nazirlikləri aparatlarının rəhbərləri;

1.6.9. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini;

1.7. yeddinci ödəniş səviyyəsi:

1.7.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında sektor müdiri;

1.7.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyində sektor müdiri;

1.7.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində şöbə müdirinin müavini;

1.7.4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.7.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidməti rəhbərinin müavini;

1.7.6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər müdirinin müavini;

1.7.7. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müşaviri, köməkçisi;

1.7.8. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin müşaviri, köməkçisi;

1.7.9. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi sədrinin müşavirləri və köməkçiləri;

1.7.10. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının və Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.7.11. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatı rəhbərinin müavini;

1.7.12. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.7.13. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarının rəhbərləri;

1.7.14. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini;

1.7.15. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri aparatlarının rəhbərləri;

1.7.16. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin rəhbəri;

1.7.17. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının katibi;

1.7.18. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarının rəhbərləri;

1.7.19. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;

1.7.20. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;

1.8. səkkizinci ödəniş səviyyəsi:

1.8.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında baş məsləhətçi;

1.8.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyində baş məsləhətçi;

1.8.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində və Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Prezident Sarayının təminatı şöbəsində sektor müdiri, baş mühasib;

1.8.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatın rəhbəri;

1.8.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər İdarəsində şöbə müdiri;

1.8.6. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavininin köməkçisi;

1.8.7. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin müavininin köməkçisi;

1.8.8. Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman), Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.8.9. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.9. doqquzuncu ödəniş səviyyəsi:

1.9.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında böyük məsləhətçi;

1.9.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyində böyük məsləhətçi;

1.9.3. Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Prezident Sarayının təminatı şöbəsində baş məsləhətçi;

1.9.4. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatın rəhbərinin müavini;

1.9.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında sektor müdiri;

1.9.6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər İdarəsində şöbə müdirinin müavini;

1.9.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.9.8. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.9.9. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyi rəhbərinin müavini;

1.9.10. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.9.11. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;

1.9.12. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərinin müavini;

1.9.13. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərinin müavini;

1.10. onuncu ödəniş səviyyəsi:

1.10.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında aparıcı məsləhətçi;

1.10.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyində aparıcı məsləhətçi;

1.10.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Prezident Sarayının təminatı şöbəsində böyük məsləhətçi;

1.10.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin köməkçisi;

1.10.5. Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti rəisinin köməkçisi;

1.10.6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatda sektor müdiri, baş mühasib;

1.10.7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.10.8. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatı rəhbərinin köməkçisi;

1.10.9. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatı rəhbərinin köməkçisi;

1.10.10. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər idarəsində sektor müdiri, baş mühasib;

1.10.11. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər müdirinin köməkçisi;

1.10.12. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin rəhbərinin müşaviri, köməkçisi;

1.10.13. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası sədrinin köməkçisi, müşaviri;

1.10.14. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) köməkçisi, müşaviri;

(ardı 7-ci səhifədə)

Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri

(əvvəli 6-cı səhifədə)

1.10.15. Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müşaviri, köməkçisi;

1.10.16. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin müşaviri, köməkçisi;

1.11. on birinci ödəniş səviyyəsi:

1.11.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında məsləhətçi;

1.11.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyində məsləhətçi;

1.11.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Prezident Sarayının təminatı şöbəsində aparıcı məsləhətçi;

1.11.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatda baş məsləhətçi;

1.11.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.11.6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər idarələrində baş məsləhətçi;

1.11.7. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda şöbə müdirinin müavini;

1.11.8. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında şöbə müdirinin müavini;

1.11.9. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.11.10. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri aparatlarının rəhbərləri;

1.11.11. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Aparatının rəhbəri;

1.11.12. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında şöbə müdiri;

1.11.13. Azərbaycan Respublikası apelyasiya məhkəmələrinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.11.14. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində şöbə müdiri;

1.11.15. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında şöbə müdiri;

1.11.16. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərlərinin müavinləri;

1.11.17. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda şöbə müdiri;

1.12. on ikinci ödəniş səviyyəsi:

1.12.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində, Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İşlər İdarəsinin Prezident Sarayının təminatı şöbəsində məsləhətçi;

1.12.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatda böyük məsləhətçi;

1.12.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.12.4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatı rəhbərinin köməkçisi;

1.12.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər idarələrində böyük məsləhətçi;

1.13. on üçüncü ödəniş səviyyəsi:

1.13.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatda aparıcı məsləhətçi;

1.13.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatlarında məsləhətçi;

1.13.3. Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatında məsləhətçi, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimin köməkçisi;

1.13.4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər idarələrində aparıcı məsləhətçi;

1.14. on dördüncü ödəniş səviyyəsi:

1.14.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatda məsləhətçi;

1.14.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin işlər idarələrində məsləhətçi;

1.14.3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İşlər müdirinin köməkçisi;

1.14.4. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatları rəhbərlərinin müavinləri;

1.14.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısının Aparatında şöbə müdiri;

1.14.6. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda şöbə müdiri;

1.15. on beşinci ödəniş səviyyəsi:

1.15.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda sektor müdiri, baş mühasib;

1.15.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında sektor müdiri, baş mühasib;

1.15.3. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.15.4. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.15.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.15.6. Azərbaycan Respublikası apelyasiya məhkəmələrinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.15.7. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində şöbə müdirinin müavini;

1.15.8. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.15.9. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanları rəhbərlərinin müşaviri, köməkçisi;

1.15.10. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası rəhbərinin köməkçisi;

1.15.11. Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurası sədrinin köməkçisi;

1.15.12. Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində icra hakimiyyətləri başçısının birinci müavini;

1.16. on altıncı ödəniş səviyyəsi:

1.16.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda baş məsləhətçi;

1.16.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında baş məsləhətçi;

1.16.3. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.16.4. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.16.5. Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində icra hakimiyyətləri başçısının müavini;

1.16.6. yerli icra hakimiyyəti (Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində icra hakimiyyətləri istisna olmaqla) başçısının birinci müavini;

1.17. on yeddinci ödəniş səviyyəsi:

1.17.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda böyük məsləhətçi;

1.17.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında böyük məsləhətçi;

1.17.3. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.17.4. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini, rəhbərin müşaviri, köməkçisi;

1.17.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında şöbə müdirinin müavini, başçının müşaviri, köməkçisi;

1.17.6. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyi rəhbərinin müavini;

1.17.7. yerli icra hakimiyyəti (Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində icra hakimiyyətləri istisna olmaqla) başçısının müavini;

1.18. on səkkizinci ödəniş səviyyəsi:

1.18.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda aparıcı məsləhətçi;

1.18.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında aparıcı məsləhətçi;

1.18.3. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.18.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərinin rəhbərləri;

1.19. on doqquzuncu ödəniş səviyyəsi:

1.19.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda məsləhətçi;

1.19.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında məsləhətçi;

1.19.3. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında məsləhətçi;

1.19.4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.19.5. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.19.6. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində sektor müdiri, baş mühasib;

1.19.7. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.19.8. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin köməkçisi;

1.19.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) köməkçisi;

1.19.10. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.19.11. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərinin rəhbərlərinin müavinləri;

1.19.12. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları aparatlarının rəhbərləri;

1.20. iyirminci ödəniş səviyyəsi:

1.20.1. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında sektor müdiri, baş mühasib;

1.20.2. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində sektor müdiri, baş mühasib;

1.20.3. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.20.4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında baş məsləhətçi;

1.20.5. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.20.6. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində baş məsləhətçi;

1.20.7. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında baş məsləhətçi;

1.20.8. Azərbaycan Respublikası Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində baş məsləhətçi;

1.20.9. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdiri;

1.20.10. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında şöbə müdiri;

1.20.11. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında şöbə müdiri;

1.20.12. Bakı Şəhər Prokurorluğunda şöbə müdiri;

1.20.13. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında şöbə müdiri;

1.21. iyirmi birinci ödəniş səviyyəsi:

1.21.1. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində baş məsləhətçi;

1.21.2. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında baş məsləhətçi;

1.21.3. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.21.4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.21.5. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində böyük məsləhətçi;

1.21.6. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.21.7. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində böyük məsləhətçi;

1.21.8. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.21.9. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.22. iyirmi ikinci ödəniş səviyyəsi:

1.22.1. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində böyük məsləhətçi;

1.22.2. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında böyük məsləhətçi;

1.22.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.22.4. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində aparıcı məsləhətçi;

1.22.5. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.22.6. Azərbaycan Respublikası Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində aparıcı məsləhətçi;

1.22.7. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.22.8. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.22.9. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.22.10. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərləri;

1.22.11. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Bakı şəhəri bölməsinin rəhbəri;

1.22.12. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərləri;

1.22.13. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanların rəhbərləri;

1.23. iyirmi üçüncü ödəniş səviyyəsi:

1.23.1. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində aparıcı məsləhətçi;

1.23.2. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında aparıcı məsləhətçi;

1.23.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) Aparatında məsləhətçi;

1.23.4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimin köməkçisi;

1.23.5. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində məsləhətçi;

1.23.6. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının aparatlarında məsləhətçi;

1.23.7. Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında məsləhətçi, hakimin köməkçisi, məhkəmə iclasının katibi;

1.23.8. Azərbaycan Respublikası Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində məsləhətçi;

1.23.9. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.23.10. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.23.11. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında şöbə müdirinin müavini;

1.23.12. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında şöbə müdirinin müavini, rəhbərin köməkçisi;

1.23.13. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrinin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

1.23.14. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.23.15. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin (Bakı şəhəri istisna olmaqla) rəhbərləri;

1.23.16. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin rəhbərləri;

1.24. iyirmi dördüncü ödəniş səviyyəsi:

1.24.1. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində məsləhətçi;

1.24.2. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında məsləhətçi;

1.24.3. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan, rəhbəri və rəhbərinin müavinləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında məsləhətçi;

1.24.4. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.25. iyirmi beşinci ödəniş səviyyəsi:

1.25.1. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.3. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) regional mərkəzlərində sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.6. Bakı Şəhər Prokurorluğunda sektor müdiri, baş mühasib;

1.25.7. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında məsləhətçi;

1.26. iyirmi altıncı ödəniş səviyyəsi:

1.26.1. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.26.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında baş məsləhətçi;

1.26.3. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.26.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində baş məsləhətçi;

1.26.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında baş məsləhətçi;

1.26.6. Bakı Şəhər Prokurorluğunda baş məsləhətçi;

1.27. iyirmi yeddinci ödəniş səviyyəsi:

1.27.1. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.27.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında böyük məsləhətçi;

1.27.3. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

(ardı 8-ci səhifədə)

Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri

(əvvəli 7-ci səhifədə)

1.27.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində böyük məsləhətçi;

1.27.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.27.6. Bakı Şəhər Prokurorluğunda böyük məsləhətçi;

1.27.7. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri rəhbərinin müavinləri;

1.27.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin müavinləri;

1.27.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərlərinin müavinləri;

1.27.10. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri rəhbərlərinin müavinləri;

1.27.11. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin müavinləri;

1.27.12. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanların rəhbərlərinin müavinləri;

1.27.13. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında şöbə müdiri;

1.28. iyirmi səkkizinci ödəniş səviyyəsi:

1.28.1. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.28.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında aparıcı məsləhətçi;

1.28.3. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.28.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində aparıcı məsləhətçi;

1.28.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.28.6. Bakı Şəhər Prokurorluğunda aparıcı məsləhətçi;

1.28.7. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrinin rəhbərləri;

1.28.8. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərin və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrinin rəhbərləri;

1.29. iyirmi doqquzuncu ödəniş səviyyəsi:

1.29.1. ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında məsləhətçi, hakimin köməkçisi, məhkəmə iclasının katibi;

1.29.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında məsləhətçi;

1.29.3. Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında məsləhətçi;

1.29.4. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində məsləhətçi;

1.29.5. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında məsləhətçi;

1.29.6. Bakı Şəhər Prokurorluğunda məsləhətçi;

1.29.7. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında şöbə müdirinin müavini;

1.29.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələri rəhbərlərinin müavinləri;

1.29.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələri rəhbərlərinin müavinləri;

1.30. otuzuncu ödəniş səviyyəsi:

1.30.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.3. rayon və şəhər məhkəmələrinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.4. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.6. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, rayon və şəhər prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla) və hərbi prokurorluqlarda sektor müdiri, baş mühasib;

1.30.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində sektor müdiri, baş mühasib;

1.31. otuz birinci ödəniş səviyyəsi:

1.31.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında baş məsləhətçi;

1.31.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.31.3. rayon və şəhər məhkəmələrinin aparatlarında baş məsləhətçi;

1.31.4. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında baş məsləhətçi, başçının köməkçisi;

1.31.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında baş məsləhətçi;

1.31.6. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, rayon və şəhər prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla) və hərbi prokurorluqlarında baş məsləhətçi;

1.31.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində baş məsləhətçi;

1.31.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində sektor müdiri, baş mühasib;

1.31.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində sektor müdiri, baş mühasib;

1.32. otuz ikinci ödəniş səviyyəsi:

1.32.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.32.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.32.3. rayon və şəhər məhkəmələrinin aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.32.4. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında böyük məsləhətçi;

1.32.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında böyük məsləhətçi;

1.32.6. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, rayon və şəhər prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla) və hərbi prokurorluqlarında böyük məsləhətçi;

1.32.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində böyük məsləhətçi;

1.32.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində baş məsləhətçi;

1.32.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində baş məsləhətçi;

1.33. otuz üçüncü ödəniş səviyyəsi:

1.33.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.33.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.33.3. rayon və şəhər məhkəmələrinin aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.33.4. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında aparıcı məsləhətçi;

1.33.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında aparıcı məsləhətçi;

1.33.6. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, rayon və şəhər prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla) və hərbi prokurorluqlarında aparıcı məsləhətçi;

1.33.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində aparıcı məsləhətçi;

1.33.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində böyük məsləhətçi;

1.33.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində böyük məsləhətçi;

1.33.10. yerli icra hakimiyyəti başçılarının şəhər və ya sahə inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində nümayəndə;

1.33.11. yerli icra hakimiyyəti başçılarının qəsəbə və ya kənd inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində nümayəndə;

1.34. otuz dördüncü ödəniş səviyyəsi:

1.34.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında məsləhətçi;

1.34.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında məsləhətçi;

1.34.3. rayon və şəhər məhkəmələrinin aparatlarında məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakim köməkçisi;

1.34.4. yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının Aparatında məsləhətçi;

1.34.5. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların aparatlarında məsləhətçi;

1.34.6. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, rayon və şəhər prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla) və hərbi prokurorluqlarında məsləhətçi;

1.34.7. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində məsləhətçi;

1.34.8. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində aparıcı məsləhətçi;

1.34.9. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində aparıcı məsləhətçi;

1.34.10. yerli icra hakimiyyəti başçılarının şəhər və ya sahə inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində baş məsləhətçi;

1.34.11. yerli icra hakimiyyəti başçılarının qəsəbə və ya kənd inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində baş məsləhətçi;

1.35. otuz beşinci ödəniş səviyyəsi:

1.35.1. Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində məsləhətçi;

1.35.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində məsləhətçi;

1.35.3. yerli icra hakimiyyəti başçılarının şəhər və ya sahə inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində məsləhətçi (mühəndis);

1.35.4. yerli icra hakimiyyəti başçılarının qəsəbə və ya kənd inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində məsləhətçi.

2. Yardımçı vəzifələrin baza aylıq vəzifə maaşları aşağıdakı ödəniş səviyyələri üzrə müəyyən edilir:

2.1. birinci ödəniş səviyyəsi:

2.1.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində baş mütəxəssis (böyük inspektor, korrektor, stenoqrafçı, arxiv qeydiyyatçısı, montajçı, sürücü, fotoqraf, videooperator, kinooperator, qrup rəhbəri və s.);

2.1.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatlarda baş mütəxəssis (böyük inspektor, korrektor, stenoqrafçı, arxiv qeydiyyatçısı, montajçı, sürücü, fotoqraf, videooperator, kinooperator, qrup rəhbəri və s.);

2.2. ikinci ödəniş səviyyəsi:

2.2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində böyük mütəxəssis (makinaçı, operator, inspektor, kitabxanaçı, xəzinədar, komendant, anbar müdiri və s.);

2.2.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatlarda böyük mütəxəssis (makinaçı, operator, inspektor, kitabxanaçı, xəzinədar, komendant, anbar müdiri və s.);

2.2.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında və İşlər İdarəsində baş mütəxəssis (böyük inspektor, korrektor, stenoqrafçı, arxiv qeydiyyatçısı, montajçı, sürücü, fotoqraf, videooperator, kinooperator, qrup rəhbəri və s.);

2.2.4. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında və İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatında və İşlər idarəsində, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında və İşlər İdarəsində baş mütəxəssis (böyük inspektor, korrektor, stenoqrafçı, arxiv qeydiyyatçısı, montajçı, sürücü, fotoqraf, videooperator, kinooperator, qrup rəhbəri və s.);

2.3. üçüncü ödəniş səviyyəsi:

2.3.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində aparıcı mütəxəssis (kargüzar, katibə, ekspeditor, baş dispetçer və s.);

2.3.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatlarda aparıcı mütəxəssis (kargüzar, katibə, ekspeditor, baş dispetçer və s.);

2.3.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında və İşlər İdarəsində böyük mütəxəssis (makinaçı, operator, inspektor, kitabxanaçı, xəzinədar, komendant, anbar müdiri və s.);

2.3.4. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında və İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatında və İşlər idarəsində, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında və İşlər İdarəsində böyük mütəxəssis (makinaçı, operator, inspektor, kitabxanaçı, xəzinədar, komendant, anbar müdiri və s.);

2.4. dördüncü ödəniş səviyyəsi:

2.4.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidmətində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətində mütəxəssis (kuryer, dispetçer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.4.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin tabeliyində olan, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin şöbəsi statusuna malik olan təşkilatlarda mütəxəssis (kuryer, dispetçer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.4.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında və İşlər İdarəsində aparıcı mütəxəssis (kargüzar, katibə, ekspeditor, baş dispetçer və s.);

2.4.4. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında və İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatında və İşlər idarəsində, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında və İşlər İdarəsində aparıcı mütəxəssis (kargüzar, katibə, ekspeditor, baş dispetçer və s.);

2.5. beşinci ödəniş səviyyəsi:

2.5.1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında və İşlər İdarəsində mütəxəssis (kuryer, dispetçer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.5.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında və İşlər İdarəsində, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Aparatında və İşlər idarəsində, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında və İşlər İdarəsində mütəxəssis (kuryer, dispetçer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.6. altıncı ödəniş səviyyəsi:

2.6.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Aparatında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Aparatında, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) Aparatında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda baş mütəxəssis (böyük inspektor, korrektor, stenoqrafçı, arxiv qeydiyyatçısı, montajçı, sürücü, fotoqraf, videooperator, kinooperator, qrup rəhbəri və s.);

2.6.2. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü və s.);

2.6.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü və s.);

2.7. yeddinci ödəniş səviyyəsi:

2 Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Aparatında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Aparatında, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) Aparatında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda böyük mütəxəssis (makinaçı, operator, inspektor, kitabxanaçı, xəzinədar, komendant, anbar müdiri və s.);

2.7.2. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, komendant, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, makinaçı, operator və s.);

2.7.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, komendant, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, makinaçı, operator və s.);

2.8. səkkizinci ödəniş səviyyəsi:

2.8.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Aparatında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Aparatında, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatında, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) Aparatında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda aparıcı mütəxəssis (kargüzar, katibə, ekspeditor, baş dispetçer və s.);

2.8.2. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.8.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.9. doqquzuncu ödəniş səviyyəsi:

2.9.1. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda mütəxəssis (kuryer, dispetçer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.9.2. Azərbaycan Respublikası nazirliklərinin aparatlarında mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.9.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.10. onuncu ödəniş səviyyəsi:

2.10.1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman), Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Bakı Şəhər Prokurorluğunda baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü və s.);

2.10.2. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanların, Audiovizual Şuranın aparatlarında baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü və s.);

2.11. on birinci ödəniş səviyyəsi:

2.11.1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman), Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Bakı Şəhər Prokurorluğunda böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, komendant, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, makinaçı, operator və s.);

2.11.2. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanların, Audiovizual Şuranın aparatlarında böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, komendant, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, makinaçı, operator və s.);

2.12. on ikinci ödəniş səviyyəsi:

(ardı 9-cu səhifədə)

Dövlət qulluğunun inzibati və yardımçı vəzifələri üzrə əməyin ödəniş səviyyələri

(əvvəli 8-ci səhifədə)

2.12.1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman), Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində, Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Bakı Şəhər Prokurorluğunda aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.12.2. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanların, Audiovizual Şuranın aparatlarında aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.13. on üçüncü ödəniş səviyyəsi:

2.13.1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman), Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının Aparatında, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati məhkəmələrin, kommersiya məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatında, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) regional mərkəzlərində, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Bakı Şəhər Prokurorluğunda mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.13.2. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyində, Azərbaycan Respublikasının nazirlikləri istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikası digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan orqanların, Audiovizual Şuranın aparatlarında mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.14. on dördüncü ödəniş səviyyəsi:

2.14.1. Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanlarda və yerli bölmələrində, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarında, rayon (şəhər) prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla), hərbi prokurorluqlarında, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində, yerli icra hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, komendant, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü, sosial işçi və s.);

2.14.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, rayon (şəhər) məhkəmələrinin aparatlarında, yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçılarının aparatlarında baş mütəxəssis (rəhbərin katibi, arxiv müdiri, komendant, böyük inspektor, böyük statistik, böyük arxivçi, məsul növbətçi, sürücü, sosial işçi və s.);

2.15. on beşinci ödəniş səviyyəsi:

[illegible] Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanlarda və yerli bölmələrində, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarında, rayon (şəhər) prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla), hərbi prokurorluqlarda, Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində, yerli icra hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, operator, makinaçı və s.);

2.15.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, rayon (şəhər) məhkəmələrinin aparatlarında, yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçılarının aparatlarında böyük mütəxəssis (inspektor, statistik, ekspedisiya, dəftərxana, təsərrüfat, anbar müdiri, texnik, stenoqrafçı, katibə-stenoqrafçı, operator, makinaçı və s.);

2.16. on altıncı ödəniş səviyyəsi:

2.16.1. Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanlarda və yerli bölmələrində, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, rayon (şəhər) prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla), hərbi prokurorluqlarda, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində, yerli icra hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda, yerli icra hakimiyyəti başçılarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.16.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, rayon (şəhər) məhkəmələrinin aparatlarında, yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçılarının aparatlarında aparıcı mütəxəssis (kargüzar, arxivçi, ekspeditor, katibə-makinaçı və s.);

2.17. on yeddinci ödəniş səviyyəsi:

2.17.1. Azərbaycan Respublikası və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanlarında və yerli bölmələrində, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarında, rayon (şəhər) prokurorluqlarında (Bakı Şəhər Prokurorluğu istisna olmaqla), hərbi prokurorluqlarda, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində, yerli icra hakimiyyəti başçısının yanında olan orqanlarda mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.);

2.17.2. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, rayon (şəhər) məhkəmələrinin aparatlarında, yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçılarının aparatlarında mütəxəssis (kuryer, ixtisas dərəcəsi olan fəhlə və s.).

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 19 mart tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət qulluqçularının əməyinin ödəniş səviyyələri və pillələri üzrə artım faizləri

İnzibati vəzifələrin minimum aylıq vəzifə maaşından başlayaraq ödəniş səviyyələri üzrə baza aylıq vəzifə maaşları hər növbəti səviyyə üzrə əvvəlkinə münasibətdə 7,5 faiz artım tətbiq olunmaqla müəyyən edilir.

Yardımçı vəzifələrin minimum aylıq vəzifə maaşından başlayaraq ödəniş səviyyələri üzrə baza aylıq vəzifə maaşları hər növbəti səviyyə üzrə əvvəlkinə münasibətdə 2,7 faiz artım tətbiq olunmaqla müəyyən edilir.

İnzibati və yardımçı vəzifələrin ikinci – yeddinci ödəniş pillələrinin müvafiq ödəniş səviyyəsi üzrə baza aylıq vəzifə maaşına münasibətdə hər pillə üzrə müvafiq olaraq 2,5 faiz artım tətbiq edilir.

1–3-cü hissələrdə qeyd olunan faizlərə uyğun olaraq baza aylıq vəzifə maaşlarına ödəniş səviyyələri və pillələri üzrə aşağıdakı əmsallar müəyyənləşdirilir:

Ödəniş səviyyələri	Ödəniş pillələri						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
İnzibati vəzifələr üzrə:							
1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
3	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
4	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
7	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
8	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	6	[illegible]	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
3	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Yardımçı vəzifələr üzrə:							
1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
3	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
4	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
7	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
8	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Baş nazir Əli Əsədov Gürcüstan səfirliyində başsağlığı verib

Baş nazir Əli Əsədov Gürcüstan səfirliyində başsağlığı verib.

Martın 19-da Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov Gürcüstanın Azərbaycandakı səfirliyinə gedərək Bütün Gürcüstanın Katalikos-Patriarxı, görkəmli din xadimi II İlya həzrətlərinin vəfatı ilə əlaqədar başsağlığı kitabına ürək sözlərini qeyd edib.

XQ

Hikmət Hacıyev Şimali Baltik Səkkizliyi ölkələrinin siyasi direktorları ilə görüşüb

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "Nordic-Baltic Eight" (Şimali Baltik Səkkizliyi) ölkələrinin siyasi direktorları ilə görüşüb.

O bu barədə "X" sosial media hesabında yazıb.

"Nordic-Baltic Eight (NB8)" ölkələrinin siyasi direktorları ilə səmərəli fikir mübadiləsi apardım. Bu, NB8-in Azərbaycana ikinci belə səfəridir və biz məmnunuq ki, NB8 ilə Azərbaycan arasında siyasi dialoq və məsləhətləşmələr inkişaf etməkdə davam edir", - paylaşımda qeyd olunub.

XQ

Ər-Riyad sammiti hərbi hegemonluğa "yox!" dedi

On iki dövlət İrana diplomatik danışıqlara qayıdışın yolunu göstərdi

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının paytaxtı Ər-Riyad şəhərində təşkil edilən 12 ölkə rəsmilərinin məşvərət iclası Yaxın Şərq regionunda yaranmış hərbi-siyasi böhranın həlli məqsədilə atılmış ən vacib diplomatik addımdır. İclasda Azərbaycan, Bəhreyn, Misir, İordaniya, Küveyt, Livan, Pakistan, Qətər, Səudiyyə Ərəbistanı, Suriya, Türkiyə və BƏƏ təmsil olunub.

İştirakçı dövlətlərin geniş coğrafi əhatə dairəsi məsələnin qlobal əhəmiyyətini açıq şəkildə nümayiş etdirir. Ərəb dünyası ölkələri ilə yanaşı, Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan nümayəndələrinin eyni masa ətrafında toplaşması ortaq təhlükəsizlik arxitekturasının yaradılması ehtiyacından irəli gəlir. İclasın əsas müzakirə mövzusu İranın region dövlətlərinə hücumları və həmin prosesin doğurduğu ciddi hərbi nəticələr olub. Siyasi reallıq qəti şəkildə göstərir ki, bölgədə baş verən hərbi toqquşmalar regional sabitliyə böyük təhlükə yaradır. Diplomatik platformada iştirak edən rəsmilər tərəfindən hücumların dərhal dayandırılması, eskalasiyanın sona çatması, regionda təhlükəsizlik və sabitliyin tam bərqərar olması çağırışı səsləndirildi.

Mövcud gərginlik Yaxın Şərq ölkələrinin sosial-iqtisadi inkişafına mənfi təsir göstərir. Tərəflər toqquşmaların qarşısını almaq məqsədilə rasional siyasət yürüdülməsini tələb edirlər. Proseslər göstərir ki, güc tətbiqi heç vaxt davamlı sülh gətirmir. Əksinə, hərbi əməliyyatlar yalnız nifrət və qarşıdurma zəminini daha da dərinləşdirir. Regionun sabitliyi yalnız qarşılıqlı hörmət və ərazi bütövlüyünün tanınması vasitəsilə bərpa oluna bilər. Məhz həmin səbəbə görə Ər-Riyad görüşü kollektiv təhlükəsizlik mesajı daşıyır. Qeyd olunan format beynəlxalq hüququn aliliyini dəstəkləyir və münaqişələrin həllində dialoq mexanizmini yeganə vasitə qismində irəli sürür.

Diplomatiyanın aktivləşməsi tərəflər arasında inamın bərpası üçün zəruridir. İnamın formalaşması isə hücumların tam şəkildə və dərhal dayandırılmasından asılıdır. Ər-Riyad sammiti çoxtərəfli diplomatiyanın gücünü ortaya qoyur. Regional güclər fərdi şəkildə hərəkət etmək əvəzinə ortaq qərarlar qəbul edərək daha tutarlı və effektiv siyasət həyata keçirirlər. İclasda iştirak edən Azərbaycanın mövqeyi beynəlxalq sülh prinsiplərinə sadiqlik nümunəsidir. Dövlətimiz hər zaman dövlətlərin suverenliyinə hörmətlə yanaşılmasını tələb edir və bütün münaqişələrin sülh yolu ilə tənzimlənməsini müdafiə edir. Qeyd olunan toplantı çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Pakistan İslam Respublikasının Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar ilə mühüm görüş keçirib. Nazirlər regional təhlükəsizlik vəziyyəti və son geosiyasi inkişaflar barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparıblar. Həmçinin Yaxın Şərqdə gərginliyin azaldılmasının, sabitliyin tam təmin olunmasının vacibliyini xüsusi olaraq vurğulayıblar. Tərəflər qarşılıqlı maraq doğuran digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında geniş müzakirələr həyata keçiriblər.

Azərbaycan Pakistan qardaşlığı adi diplomatik tərəfdaşlıq səviyyəsindən çox yüksəkdə dayanır. Tarix boyu hər iki dövlət çətin anlarda daim qarşılıqlı dəstək nümayiş etdirib. Pakistan beynəlxalq arenada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü hər zaman qətiyyətlə müdafiə edib. Azərbaycan isə Kəşmir məsələsində qardaş Pakistanın ədalətli mövqeyini hərtərəfli dəstəkləyir. Ər-Riyad şəhərində baş tutan görüş qlobal geosiyasi məsələlər fonunda ortaq mövqenin nümayişidir. Asiya qitəsinin təhlükəsizliyi birbaşa olaraq Yaxın Şərqdə baş verən proseslərlə bağlıdır. Gərginlik hər iki ölkənin milli maraqlarına uyğun gəlmir. Bölgədə yaranan istənilən qeyri-sabitlik təcili olaraq ticarət əlaqələrinə, enerji yollarına və tranzit dəhlizlərinə zərbə vurur. Hər iki diplomat əlaqələrin daha da gücləndirilməsi perspektivlərini təhlil edərək ortaq fəaliyyət planının zəruriliyini qeyd ediblər. Onların Ər-Riyaddakı ikitərəfli təması ümumilikdə bütün İslam dünyasında inteqrasiya və həmrəylik ideyasına böyük töhfədir. Nazirlər siyasi-diplomatik dialoqun əvəzolunmazlığını bəyan ediblər.

* * *

Toplantıya ev sahibliyi edən Səudiyyə Ərəbistanının xarici işlər naziri Şahzadə Feysəl bin Fərhan çıxışında Körfəz regionunda, o cümlədən Ər-Riyadda yerləşən infrastrukturun hədəf alınmasını dövlət suverenliyinə ciddi təhdid kimi dəyərləndirib və İran rəhbərliyinə sərt mesaj verib. O bildirib ki, mülki infrastruktura və enerji obyektlərinə hücumlar heç bir halda əsaslandırıla bilməz və lazım gələrsə, region ölkələri özünümüdafiə hüququndan istifadə edəcək gücə malikdir.

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan isə çıxışında münaqişənin genişlənməsinin bütün region üçün xaos və iqtisadi tənəzzül vəd etdiyini vurğulayaraq dərhal deeskalasiyaya çağırıb. O, BMT-nin qərarlarına qeyd-şərtsiz əməl olunmasının vacibliyini qeyd edib və Türkiyənin regional təhlükəsizlikdə aktiv rol oynayacağını, yeni köç dalğalarına və sərhəd təhdidlərinə imkan verməyəcəyini bildirib.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov çıxışında rəsmi Bakının prinsipial mövqeyini bir daha ortaya qoyaraq milli təhlükəsizlik və ərazi bütövlüyü məsələlərinin müzakirə mövzusu olmadığını açıq şəkildə bəyan edib. Azərbaycan nümayəndə heyəti vətəndaşların təhlükəsizliyinin, eləcə də beynəlxalq əhəmiyyətli enerji və nəqliyyat infrastrukturunun qorunmasının dövlətin mütləq prioriteti olduğunu vurğulayıb. Nazir, həmçinin regional böhranların xarici güclərin təsir meydanına çevrilməsinə qarşı çıxaraq, problemlərin region ölkələrinin konsensusu və beynəlxalq hüquq çərçivəsində həllinə çağırıb.

Görüşdə Pakistan Baş nazirinin müavini və xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar, eləcə də Misir, İordaniya və Qətər nümayəndələri İslam dünyasının ortaq narahatlıqlarını ifadə ediblər. Çıxışlarda balanslı yanaşma qorunaraq diqqətin yalnız İran üzərində cəmlənmədiyi, eyni zamanda, regiondakı digər gərginlik ocaqlarının da nəzərə alındığı bildirilib.

Ər-Riyad görüşündə qəbul edilən yekun Bəyanatda əsas mesaj kimi vurğulanıb ki, İrana hücumların dayandırılması və diplomatik danışıqlara qayıdış üçün son imkan yaradılır. Əks halda, region ölkələri öz təhlükəsizliklərini təmin etmək məqsədilə vahid mövqedən çıxış edərək adekvat cavab tədbirləri görəcək, həmçinin bölgədə hərbi hegemonluq cəhdlərinə qarşı prinsipial mövqe sərgiləyəcəklər.

* * *

Ər-Riyad sammiti qlobal təhlükəsizlik sisteminin böhran keçirdiyi hazırkı mərhələdə dövlətlərin ortaq fəaliyyət planı hazırlaması yönündə atılan mühüm addımdır. İordaniya, Livan və Suriya nümayəndələrinin iştirakı onu deməyə əsas verir ki, məsələ yalnız Fars körfəzi ilə məhdudlaşmır, həm də bütün Şərqi Aralıq dənizi hövzəsini və ərəb dünyasını əhatə edir. Eyni zamanda, Qətər, Küveyt, Bəhreyn və BƏƏ nümayəndələrinin masada olması iqtisadi blokun narahatlığını əks etdirir. Çünki istənilən hərbi toqquşma Fars körfəzindən həyata keçirilən enerji ixracını dərhal iflic edə bilər. Həmin ölkələrin nümayiş etdirdiyi ortaq siyasi iradə böhranların həlli məqsədilə rasional və praqmatik vasitələrin önə çəkilməsini zəruri edir.

Yaxın Şərqin tarixi sınaqlar dövründən keçdiyi mövcud mərhələdə bütün siyasi dövlətlərin dözümlülük nümayiş etdirməsi ən mühüm amildir. Beynəlxalq qurumların, xüsusən BMT Təhlükəsizlik Şurasının proseslərə kifayət qədər effektiv müdaxilə edə bilmədiyi şəraitdə regional güclərin təşəbbüsü ələ alması yeganə praqmatik həll kimi görünür.

Yusif ŞƏRİFZADƏ
XQ

Seçkiöncəsi Brüssel – İrəvan təmasları sıxlaşır

Marta Kosun səfəri indiki rəhbərliyə hərtərəfli dəstək məqsədi daşıyır

Avropa İttifaqının (Aİ) genişlənmə məsələləri üzrə komissarı Marta Kos dünən Ermənistana səfər edib. Bununla bağlı yayılan məlumatda qeyd olunub ki, ikigünlük səfərdə məqsəd Aİ ilə Ermənistan arasında gələcək əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi və regional bağlantıların təşviqi məqsədi daşıyır.

Xanım komissarın Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşündə əsas mövzu mayın 5-də keçiriləcək ilk Aİ–Ermənistan sammitinə hazırlıq, eləcə də Aİ-nin regional bağlantılar gündəliyi çərçivəsində nəqliyyat, rəqəmsal, energetika və ticarət sahələrində əlaqələrin genişləndirilməsi təşkil edib. Tərəflər, həmçinin regional vəziyyət və Ermənistanın demokratik dayanıqlılığı ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

Komissar Kos Ermənistan Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanla da görüşündə Aİ-nin Ermənistan üçün nəzərdə tutduğu 270 milyon avro həcmində Dayanıqlılıq və İnkişaf Planının icra vəziyyəti müzakirə olunub. Görüşdən sonra birgə mətbuat konfransı keçirilib. Bundan əlavə, Kos Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşərək regionda baş verən son hadisələr ətrafında fikir mübadiləsi aparıb. Onun görüşdüyü digər şəxs isə daxili işlər naziri Arpine Sarkisyan olub.

Martın 20-də komissar Gümrüdə Aİ tərəfindən maliyyələşdirilən, sosial inteqrasiyanı, yerli iqtisadi inkişafı və məşğulluğun təşviqini dəstəkləyən müəssisələrə baş çəkəcək. Qeyd edilib ki, təkcə 2024-cü ildə Aİ proqramları 7 mindən çox erməni müəssisəsinə dəstək göstərib və 20 mindən artıq yeni iş yerinin yaradılmasına töhfə verib.

Avrokomissar, eyni zamanda, Aİ-nin dəstəyi ilə hazırda bərpaolunan Gümrünün tarixi bazarına, eləcə də gənclərin texnologiya və dizayn sahələrində bacarıqlarının inkişafına xidmət edən innovasiya mərkəzinə baş çəkəcək. Kos Şirak Dövlət Universitetində çıxış edəcək. Daha sonra "Gənc Avropa səfirləri", habelə Aİ layihələrində iştirak edən yerli vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri və jurnalistlərlə görüşlər keçiriləcək. Bildirilib ki, bu görüşlər çərçivəsində onların fəaliyyəti ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılacaq, eyni zamanda, sözügedən təşəbbüslərin Ermənistanın demokratik dayanıqlılığının möhkəmləndirilməsində oynadığı rol müzakirə olunacaq.

* * *

Güman edirik ki, martın 13-də M.Kosun "The Parliament" saytında "Avropa İttifaqının genişlənmə üzrə komissarı Rusiyanın Ermənistana müdaxiləsi ilə bağlı xəbərdarlıq edir" sərlövhəli məqaləsində əksini tapanlar bu səfərin mahiyyətini anlamaq baxımından əhəmiyyətlidir. Xanım Kos sayta özəl müsahibəsində bildirmişdi ki, Aİ iyun ayında Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkilərinə Rusiyanın ciddi şəkildə müdaxilə edə biləcəyini əvvəlcədən nəzərə almalı və İrəvana hibrid təsirlərə qarşı mübarizədə daha geniş dəstək göstərməyə hazır olmalıdır. O demişdi ki, Ermənistana hibrid müdaxilə artıq baş verir: "Biz Moldova nümunəsində gördük ki, ruslar moldovalıları Avropa yolundan döndərmək üçün yüz milyonlarla avro xərcləməyə hazır idilər. Bu dəfə mən daha qəti şəkildə hesab edirəm ki, Avropa İttifaqı belə təzyiqlə üzləşən ölkələrə yardım etməlidir".

Yazıda daha sonra bildirilirdi: "Martın 19-da İrəvana səfər edəcək Kos bildirib ki, Aİ Ermənistana seçkiləri sarsıda biləcək mümkün Rusiya kiberhücumlarına qarşı dayanmaqda dəstək verəcək, həmçinin dezinformasiyanın ifşası istiqamətində yardım göstərəcək. Komissarın sözlərinə görə, Rusiya keçmiş sovet məkanındakı ölkələrə təsir göstərmək üçün adətən üç əsas narrativdən istifadə edir". "Birinci təhlükəsizliklə bağlıdır", – deyən Kos vurğulayıb ki, Moskva Ukrayna nümunəsində olduğu kimi, Aİ-yə yaxınlaşmanın ölkəni daha az təhlükəsiz etdiyi fikrini irəli sürür. "İkinci iqtisadi məzmun daşıyır: əgər siz Avropanın yardımını qəbul etsəniz, Avropadan asılı vəziyyətə düşəcəksiniz", – deyə əlavə edib. Üçüncü narrativ isə kimlik məsələsinə fokuslanır və belə bir fikir aşılayır ki, Aİ ilə yaxınlaşma Ermənistanın milli kimliyini zəiflədəcək. Kosun sözlərinə görə, Aİ-nin "Müxtəliflikdə birlik" devizi bunun tam əksini ifadə etdiyi halda, o, bu yanaşmanı "həqiqətən təhrif olunmuş" hesab edir".

Qeyd edək ki, martın 11-də Avropa Parlamentində deputatlar qarşısında çıxış edən N.Paşinyan da buna bənzər fikirlər səsləndirmişdi. O demişdi ki, Ermənistanda bəzi din xadimləri "müharibə partiyası"nın liderliyini öz üzərlərinə götürüblər: "2024-cü ilin mart–aprel aylarında biz Ermənistan dövlətçiliyinin sonuna gəlib çatmışdıq. Əgər Azərbaycanla sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı qərar qəbul edilməsəydi, bu gün Ermənistan müstəqil dövlət deyil, xarici hakimiyyətin idarəetmə altında olan bir əraziyə olardı". Paşinyan əlavə etmişdi ki, onlar öz ətraflarına keçmiş prezidentləri, eləcə də Rusiya və Belarusa yaxın oliqarxları toplayaraq Ermənistanın maraqlarını üçüncü ölkələrə qurban verməyə çalışırlar. Onun sözlərinə görə, xaricdən maliyyələşən kilsə nümayəndələri yanlış narrativlər yayaraq Azərbaycanla sülh prosesini pozmağa fəal şəkildə çalışırlar.

Beləliklə, bu səfər və səfər ərəfəsində səslənən bəyanatlar göstərir ki, Ermənistanın siyasi gündəmində qarşıdan gələn parlament seçkiləri, xarici təsirlərdən qorunma və Qərblə inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi məsələləri xüsusi yer tutur. Aİ rəsmisinin seçki təhlükəsizliyi, kibermühit və dezinformasiya ilə mübarizə mövzularını önə çəkməsi Brüsselin Ermənistanı təkcə tərəfdaş ölkə kimi deyil, həm də həssas siyasi keçid mərhələsində olan məkan kimi qiymətləndirdiyini göstərir. Paşinyanın Avropa Parlamentində səsləndirdiyi fikirlər isə bu fonun Ermənistan daxilində də siyasi və ideoloji qarşıdurma yaratdığını ortaya qoyur. Baş nazirin kilsə çevrələri, keçmiş elita və xarici dayaqlara bağlı qüvvələrlə bağlı mesajları onu göstərir ki, hakimiyyət sülh gündəmini və sərhəd delimitasiyasını dövlətçiliyin qorunması ilə eyniləşdirməyə çalışır. Yəni həm Aİ rəsmisinin açıqlamaları, həm də Paşinyanın çıxışı eyni siyasi xəttin – sabitlik, idarəolunan keçid və sülh prosesinin daxili təzyiqlərdən müdafiəsi xəttinin tərkib hissəsi kimi görünür. Bu isə İrəvanın yaxın dövrdə həm xarici tərəfdaşlarla koordinasiyanı, həm də daxili siyasi müqavimətin neytrallaşdırılmasını prioritet saydığını göstərir.

Bütövlükdə, M.Kosun Paşinyanla görüşünün məzmunu göstərir ki, Aİ–Ermənistan münasibətləri artıq yalnız siyasi dialoq müstəvisində deyil, praktik əməkdaşlıq istiqamətində də yeni mərhələyə keçir. Mayın 5-də keçirilməsi nəzərdə tutulan ilk Aİ–Ermənistan sammitinə hazırlığın önə çəkilməsi Brüsselin İrəvanla təmasları sistemli çərçivəyə salmaq niyyətindən xəbər verir. Nəqliyyat, rəqəmsal inkişaf, energetika və ticarət sahələrinin ayrıca vurğulanması isə tərəfdaşlığın daha çox iqtisadi dayanıqlıq və infrastruktur bağlantıları üzərində qurulduğunu göstərir. Ümumilikdə, təmasların məzmunu onu deməyə əsas verir ki, Aİ İrəvanla münasibətləri uzunmüddətli formatda inkişaf etdirməyə çalışır, Ermənistan isə bunu həm siyasi dəstək, həm də iqtisadi imkanların genişlənməsi baxımından önəmli hesab edir.

Səxavət HƏMİD
XQ

Parisin Bakı ilə yaxınlaşma meyli

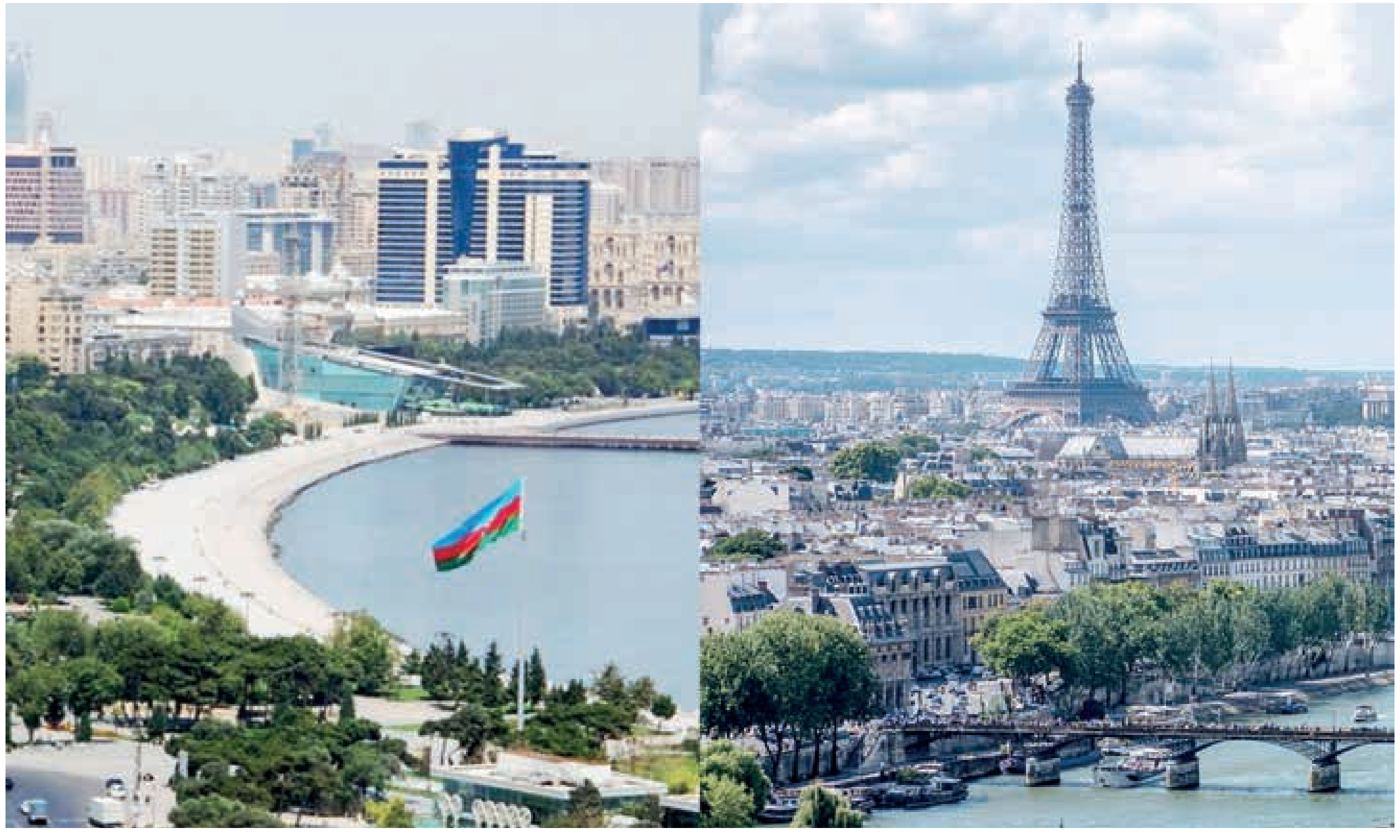

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Beynəlxalq siyasətdə yüksək səviyyəli telefon danışığından sonra siyasi müşavirlər və diplomatik komandalar səviyyəsində keçirilən görüşlər adətən daha geniş niyyətin göstəricisi olur. Yəni ortada münasibətləri işlək vəziyyətdə saxlamaq və mümkün yaxınlaşma üçün zəmin yaratmaq istəyi var.

* **

Son dövrdə Prezident İlham Əliyevlə Fransa Prezidenti Emmanuel Makron arasında qısa təmaslar da eyni xəttin davamı kimi görünür. Beynəlxalq münasibətlərdə bəzən məhz belə qısa, lakin siyasi baxımdan yüklü kontaktlar gələcək proseslərin ilk anonsu olur.

Prezident İlham Əliyevlə Prezident Emmanuel Makron arasında müxtəlif beynəlxalq platformalarda baş tutmuş təmasların siyasi çəkisi xüsusi diqqət tələb edir. Prezidentlərin Kopenhagendə görüşü isə bu siyasi xəttin daha da konkretləşdiyini nümayiş etdirdi. Kopenhagen görüşünün mahiyyəti xüsusilə diqqətəlayiq idi. Çünki burada Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması və sülh gündəliyi ilə əlaqədar əldə olunmuş nəticələr münasibətilə Prezident İlham Əliyevi təbrik etdi. Diplomatik dildə belə təbrik Azərbaycanın regional sülh prosesindəki rolunun tanınması, Bakının irəli

sürdüyü siyasi xəttin artıq beynəlxalq aktorlar tərəfindən nəzərə alındığının nümayişidir.

Prezident İlham Əliyevin bu təbrikə cavab olaraq Azərbaycanla Ermənistan arasında Amerika Birləşmiş Ştatları Prezidentinin şahidliyi ilə Vaşinqtonda əldə olunmuş nəticələrin regional sülh gündəliyinin irəli aparılması baxımından tarixi əhəmiyyət daşıdığını vurğulaması isə bir neçə mühüm siyasi mesaj daşıyırdı. Birincisi, Bakı göstərirdi ki, sülh gündəliyi artıq konkret nəticələr doğuran siyasi prosesə çevrilib. İkincisi, Azərbaycan bu gündəliyin müəlliflərindən və aparıcı hərəkətverici qüvvələrindən biri kimi çıxış etdiyini nümayiş etdirirdi. Üçüncüsü, Fransa ilə təmasda bu məqamın qabardılması Parisə dolayı şəkildə belə bir mesaj idi ki, regionda yeni reallıq formalaşır və bu reallıqla işləmək istəyən hər bir aktor Azərbaycanın mövqeyini nəzərə almalıdır.

Oktyabrın 6-da Praqada keçirilən Avropa Siyasi Birliyi Zirvə Toplantısı çərçivəsində Azərbaycan Prezidentinin Fransa Prezidenti ilə görüşü də həmin xəttin mühüm elementlərindən biri idi. Həmin dövr Cənubi Qafqazda postmünaqişə nizamının konturlarının müəyyənləşdiyi, Avropa aktorlarının regiona marağının artdığı və Azərbaycan–Ermənistan normallaşma prosesinin beynəlxalq diplomatiyanın əsas mövzularından birinə çevrildiyi bir mərhələ idi. Belə bir vaxtda İlham Əliyevlə Emmanuel Makronun bir araya gəlməsi Fransanın regionda baş verən proseslərdən kənarda qalmaq istəmədiyini, Azərbaycanın isə Avropa siyasi məkanında öz mövqeyini birbaşa dialoq yolu ilə ifadə etməyə üstünlük verdiyini göstərirdi.

Qısa təmasların başqa bir mühüm kulminasiya nöqtəsi 2025-ci ilin oktyabrında Misirin Şarm əl-Şeyx şəhərində keçirilən Yaxın Şərq Sülh Sammiti çərçivəsində müşahidə olundu. Burada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Fransa Prezidenti Emmanuel Makron arasında ayaqüstü görüş baş tutdu. Əslində, həmin kadrın siyasi simvolizmi olduqca güclü idi. Çünki bu təmas daha geniş regional diplomatik kompozisiya baxımından mühüm məna daşıyırdı.

Şarm əl-Şeyxdəki ayaqüstü görüş üç mühüm aktoru eyni çərçivədə birləşdirirdi: Cənubi Qafqazda açar rol oynayan Azərbaycanı, regionlararası geosiyasi təsir mərkəzi olan Türkiyəni və Avropa siyasətində mühüm çəkisi olan Fransanı. Fransa da artıq anlayırdı ki, nə Cənubi Qafqazı, nə də daha geniş Avrasiya–Yaxın Şərq kəsişməsindəki prosesləri Azərbaycan və Türkiyə amilini nəzərə almadan düzgün oxumaq mümkündür.

Bütün bu görüşlərin ortaq cəhəti ondan ibarətdir ki, onlar siyasi məzmun etibarilə olduqca yüklüdür. Praqa təması Avropa platformasında siyasi dialoqun başlanğıc işarələrindən biri kimi çıxış etdi. Kopenhagen görüşü sülh gündəliyi fonunda Fransanın Azərbaycana münasibətində daha praqmatik tonun formalaşdığını göstərdi. Şarm əl-Şeyxdəki ayaqüstü görüş isə Bakı–Paris təmasının daha geniş regional və beynəlxalq kontekstdə davam etdiyini nümayiş etdirdi.

Əslində, bu təmaslar bir neçə vacib həqiqəti üzə çıxarır. Birincisi, Bakı ilə Paris arasında siyasi dialoq tam dayanmayıb və dayanması da real görünmür. İkincisi, Fransa Azərbaycanı regionun əsas oyunçusu kimi qəbul etmədən Cənubi Qafqaz siyasətində effektiv rol oynaya bilməyəcəyini getdikcə daha aydın anlayır. Üçüncüsü, Azərbaycan öz artan regional və beynəlxalq çəkisini ikitərəfli münasibətlərə təsir edən diplomatik kapitala çevirməyi bacarır. Dördüncüsü, iki ölkə arasındakı mövcud fikir ayrılıqlarına baxmayaraq, münasibətlərin tam qapanması əvəzinə işlək dialoq kanallarının qorunması xətti üstünlük qazanır.

Ən başlıcası isə budur ki, bu qısa təmaslar gələcək üçün daha böyük siyasi nəticələrin infrastrukturunu yaradır. Tərəflər münasibətləri birdən-birə yeni strateji səviyyəyə qaldırmasalar da, onu gərginlikdən dialoqa, etimadsızlıqdan ehtiyatlı təmasa, məsafədən isə qarşılıqlı siyasi müşahidə və anlaşma mərhələsinə keçirməyə çalışırlar.

***

Azərbaycan–Fransa münasibətləri son illərdə kifayət qədər mürəkkəb mərhələdən keçib. Qarşılıqlı narazılıqlar, fərqli yanaşmalar və sərt siyasi bəyanatlar müəyyən soyuqluq yaradıb. Lakin beynəlxalq siyasətin dəyişməyən qaydası var: davamlı münasibətləri maraqlar müəyyən edir. Elə bu səbəbdən də bugünkü yaxınlaşma, ilk növbədə, siyasi realizmin nəticəsi kimi görünür.

Fransa üçün Cənubi Qafqaz Avropa təhlükəsizliyi, enerji marşrutları və yeni geoiqtisadi əlaqələr baxımından önəmli bölgədir. Azərbaycan isə regionun əsas siyasi və iqtisadi aktorlarından biri kimi bu mənzərədə xüsusi yer tutur. Parisin Bakı ilə işlək münasibətlərə maraq göstərməsi bu baxımdan məntiqlidir. Eyni şəkildə Azərbaycan da Avropanın mühüm siyasi mərkəzlərindən biri ilə münasibətlərin daha sabit müstəvidə davam etməsinin faydasını görür. Burada əsas diqqətçəkən məqam münasibətlərin rasional zəmində hərəkət etməsidir. “Paris–Bakı istiləşməsi” qarşılıqlı maraqların diktə etdiyi siyasi uyğunlaşmadır. Tərəflər başa düşürlər ki, bir-birini görməzlikdən gəlmək nə regional siyasətə, nə də ikitərəfli əlaqələrə müsbət təsir göstərmir.

Bugünkü yaxınlaşmanı daha geniş kontekstdə dəyərləndirmək də vacibdir. Cənubi Qafqaz artıq enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat dəhlizləri, Avropa ilə Asiya arasında bağlantılar və postmünaqişə nizamının formalaşması baxımından mühüm geosiyasi platformaya çevrilib. Belə bir şəraitdə Azərbaycanla münasibətlər hər bir böyük Avropa ölkəsi üçün ayrıca əhəmiyyət daşıyır. Fransanın da bu reallığı daha aydın şəkildə nəzərə almağa başladığı görünür. Regionda təsirli olmaq istəyən istənilən aktor üçün Bakı ilə dialoq zəruridir. Azərbaycan isə, öz növbəsində, bu yeni reallıqda artan çəkisini diplomatik üstünlüyə çevirməyə çalışır.

Əlbəttə, bu mərhələdə tam normallaşmadan və ya strateji yaxınlaşmadan danışmaq hələ tezdir. Münasibətlərdə etimadın tam bərpası zaman tələb edir. Lakin müşahidə olunan təmaslar onu göstərir ki, tərəflər münasibətləri qarşıdurma çərçivəsində saxlamaqda maraqlı deyillər.

Son olaraq qeyd edək ki, hazırkı mərhələdə Bakı ilə Paris arasında münasibətlərin gələcəyi üçün ən düzgün ifadə bəlkə də budur: ehtiyatlı, amma ümidverici yaxınlaşma başlayıb. Mövcud yaxınlaşma bütövlükdə Cənubi Qafqazın yeni diplomatik mənzərəsi baxımından da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Şəbnəm ZEYNALOVA,
XQ-nin siyasi analitiki,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru

Yaxın Şərq yanır, “Qoca qitə” tərəddüd edir

Beynəlxalq hüquq və strateji maraqlar arasında kövrək balans

Yaxın Şərqdə davam edən hərbi qarşıdurmaya Avropanın ilk reaksiyası tərəddüd, ehtiyat və siyasi hesablarla dolu idi. Qarşılıqlı zərbələr beynəlxalq hüquq baxımından ciddi suallar doğursa da, Avropa paytaxtlarının çoxu uzun müddət açıq mövqe bildirməkdən çəkinirdi. Mövcud susqunluq isə bir daha göstərirdi ki, qlobal siyasətdə prinsiplər çox vaxt geosiyasi maraqların kölgəsində qalır. Lakin İspaniyanın baş naziri Pedro Sançezin məsələ ilə bağlı mövqeyi elə ilk vaxtdan fərqli idi.

Rəsmi Madrid Vaşinqtonla toqquşmaqdan çəkinmədi, hücumu açıq şəkildə “qanunsuz” adlandırdı və beynəlxalq hüququn pozulmasına göz yumulmasının gələcəkdə daha böyük böhranlara yol aça biləcəyini bildirdi. O zaman bir çoxları Sançezin mövqeyini emosional və ya populist hesab edirdi. Lakin zamanla Avropa liderlərinin də fikrinin dəyişdiyi müşahidə olundu.

Ümumən, “Qoca qitə”nin siyasətində uzun illərdir formalaşmış bir refleks var – Vaşinqtonun addımlarını açıq şəkildə tənqid etməmək. Həmin refleks xüsusilə təhlükəsizlik məsələlərində daha güclü işləyir. NATO çətiri altında formalaşmış təhlükəsizlik arxitekturası Avropa paytaxtlarını ABŞ-la açıq qarşıdurmadan çəkinməyə vadar edir. Məhz buna görə də İran ətrafında başlayan yeni qarşıdurma zamanı Brüssel, Berlin və Roma ilk günlərdə daha çox narahatlıq ifadə edən, lakin konkret mövqe ortaya qoymayan bəyanatlarla kifayətləndilər. Lakin son həftələrdə Avropa İttifaqı daxilində ritorikanın dəyişməsi, hətta Vaşinqtona yaxınlığı ilə tanınan İtaliyanın baş naziri Corcia Meloni kimi siyasətçilərin belə hücumun beynəlxalq hüquq çərçivəsindən kənara çıxdığını etiraf etməsi geniş rezonans doğurdu. Əslində, müşahidə olunan dəyişiklik təsadüfi deyil. Avropa liderləri artıq anlayırlar ki, beynəlxalq hüququn selektiv tətbiqi sonda onların öz təhlükəsizliyini də zəiflədə bilər. Rəsmi Brüssel hesab edir ki, İkinci Dünya müharibəsindən sonra yaradılan beynəlxalq sistemin əsas ideyası güc siyasətinin qaydalarla məhdudlaşdırılmasıdır. BMT Nizamnaməsi, beynəlxalq hüquq, kollektiv təhlükəsizlik mexanizmləri məhz bu məqsədlə formalaşdırılmışdı. Lakin son illərdə baş verən hadisələr təsdiqlədi ki, böyük dövlətlər bu qaydaları yalnız öz maraqlarına uyğun gəldikdə xatırlayırlar.

Bundan öncə Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Lyayen köhnə dünya nizamının artıq işləmədiyini deyərkən,

əslində, qitənin qarşısında duran dilemmadan bəhs edirdi. Köhnə nizamın zəifləməsi yeni və daha sabit sistemin yaranması anlamına gəlmirdi. Əksinə, qaydaların zəiflədiyi dövrdə güc balansı daha sərt və daha təhlükəli şəkildə formalaşır. Bu isə Avropa kimi iqtisadi gücə malik, lakin hərbi baxımdan hələ də ABŞ-dan asılı olan birlik üçün ciddi risklər yaradır.

İspaniyanın baş naziri Xose Manuel Albares Lyayenin fikirlərinə cavab olaraq bildirmişdi ki, Aİ liderləri artıq həqiqəti anlayıblar: “Əsl realizm sülh naminə danışmaq, vətəndaşlarımızın rifahını qorumaq və gərginliyin azaldılmasını müdafiə etmək deməkdir. Biz köhnə və yeni dünya nizamı arasında toqquşma yaşamırıq. Məsələ Avropaya ən uzun sülh və rifah dövrünü bəxş etmiş dünya nizamının taleyidir”.

Nazirin “Politico”ya müsahibəsi də diqqət edilməli məqamlardandır. O, sanksiyasız həyata keçirilən İran hücumu ilə Rusiyanın Ukraynaya müdaxiləsi, eləcə də Vaşinqtonun Venesueladakı addımları və Trampın Qrenlandiyanı ilhaq etmək istəyi arasında paralellər aparıb: “Xarici siyasət məqsədləri heç vaxt müharibə yolu ilə diktə edilə bilməz, qlobal qaydalara əsaslanan sistemin pozulması yalnız xaosa gətirib çıxaracaq. Birlik bizim müharibəmiz olmayan, barəsində nə məsləhətləşdiyimiz, nə də məlumatlandırıldığımız birtərəfli müharibəyə qarşı çıxmalıdır”.

Bu gün Avropa liderləri hesab edirlər ki, birtərəfli hərbi addımlar qitənin özünü də sarsıdır. Enerji bazarlarında qeyri-sabitlik, neft və qaz qiymətlərinin artması, logistika marşrutlarının təhlükə altına düşməsi artıq Avropa iqtisadiyyatına birbaşa təsir edir. İran ətrafında yaranan gərginlik Hörmüz boğazının bağlanması riskini artırır ki, bu da qlobal enerji təchizatının böyük hissəsinin təhlükə altına düşməsi deməkdir. Digər tərəfdən, humanitar nəticələr də Avropa üçün az təhlükəli deyil. Yaxın Şərqdə hər yeni müharibə qaçqın axını riskini artırır. Livanda, Suriyada və regionun digər ölkələrində yüz minlərlə insanın evsiz qalması Avropa paytaxtlarında 2015-ci ilin miqrasiya böhranını yenidən xatırladır. Nəzərə alsaq ki, o zaman Avropa daxilində siyasi balans dəyişmiş, sağçı partiyalar güclənmiş, birlik daxilində ciddi parçalanma yaranmışdı, bu gün Brüsselin həmin ssenarinin təkrarlanmasından ehtiyat etməsi təəccüb doğurmamalıdır. Məhz buna görə də Madridin əvvəlcə tək görünən mövqeyi hazırda Avropanın ümumi xəttinə çevrilir.

Məsələ ilə bağlı XQ-yə açıqlama verən **Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Xəyal Bəşirov** bildirdi ki, ABŞ və Aİ arasındakı soyuqluq sadəcə Yaxın Şərqdə cərəyan edən hadisələrlə bağlı deyil: “Problem Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə də əlaqəlidir. Donald Trump hakimiyyətə gəldikdən sonra Bayden administrasiyasının siyasətinə zidd bir xətt ortaya qoydu, Rusiya-Ukrayna müharibəsində fərqli mövqe tutdu. Ukraynaya dəstəyin azaldılması və ya tam dayandırılması Avropaya təhlükəsizlik təminatından boyun qaçırmaq demək idi. Eyni zamanda, Danimarka-Qrenlandiya məsələsi və digər ərazi iddiaları bu fikir ayrılığını daha da artırdı. Lakin Avropada Yaxın Şərq mövzusu daha çox enerji böhranına dair narahatlıqdam irəli gəlir. Çünki bundan öncə Rusiya-Ukrayna müharibəsi Avropanı ciddi enerji çatışmazlığı ilə üz-üzə qoymuşdu. Eyni ssenari İranla aparılan müharibədə də öz əksini tapdı. Donald Tramp Ukrayna məsələsində demişdi ki, Ukrayna bizim müharibəmiz deyil, o, Baydenin idarəçiliyinin nəticəsi olaraq başlayıb. Ona görə də Amerika birbaşa müharibəyə qarışmayacaq. İndi Avropa liderləri də eyni ritorika ilə cavab verirlər ki, İran müharibəsi bizim müharibəmiz deyil və biz o münaqişədə iştirak etmək istəmirik”.

Politoloq, həmçinin qeyd etdi ki, Tramp, əslində, güc baxımından Avropanın, dəstəyinə o qədər də ehtiyac duymur:

“NATO üzvləri oradadır və NATO-nun 5-ci maddəsi hər hansı üzv dövlət hücuma məruz qalarsa, digər üzvlərin dəstək verməsini tələb edir. ABŞ Avropa dövlətlərini prosesə daha çox qoşmaqla, ekspertlər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən irəli sürülmüş “ABŞ-ın İrana hücumu beynəlxalq hüquqa ziddir” arqumentinə gələcəkdə legitimlik qazandırmaq istəyir. Digər tərəfdən,

ABŞ-ın çağırışlarına Avropa ölkələrinin səs verməməsi tarixi analoq yaradır. Məsələn, 1956-cı ildə Misir prezidenti Cəmal Əbdün Nasir Süveyş kanalını milliləşdirərkən müharibə baş verdi və ABŞ fransız və ingilisləri dəstəkləmədi. Ona cavab olaraq Vyetnam müharibəsində də Avropa ölkələri Fransaya və İngiltərəyə dəstək vermədi. Eyni proses Rusiya-Ukrayna mövzusunda da təkrarlanmışdı. ABŞ dəstəyi azaldarkən, Fransa və İngiltərə də analoji mövqe ortaya qoydu”.

X.Bəşirov prosesin gedişatında baş verə biləcək ehtimallar barədə də danışdı: “Ərəb ölkələri öz təhlükəsizliyini ABŞ-a etibar edir, neftlərini dollarla satır, böyük sərmayələr yatırırlar və eyni zamanda dolların güclü qalmasını təmin edirlər. Lakin ABŞ-ın təmin etdiyi təhlükəsizlik əsasən İsrailin maraqlarına xidmət edir. Ona görə də ərəb ölkələrinin ərazilərinə hərbi toqquşmalar zamanı ciddi zərər dəyir. Halbuki onlar müharibənin birbaşa tərəfi deyillər, sadəcə müdafiə tədbirləri görürlər. Trampın siyasətinə qarşı çıxan Avropa ölkələrinin pərdərxası danışıqlar aparmaqla enerji problemlərini qısa yolla həlletmə ehtimalı da var. İranla razılaşmaqla Fars Körfəzi vasitəsilə enerji resurslarının daşınmasını bərpa etmək mümkündür”.

Nəzrin ELDARQIZI
XQ

“Taxıl marşrutu” “sülh dəhlizi”nə çevrilir

Bakı – İrəvan əlaqələrinin inkişafı “Qafqaz evi”ni aktuallaşdıra bilər

Martın 19-da Rusiyadan Ermənistana növbəti taxıl yüklü qatar yola salınıb. 7 vaqondan ibarət növbəti yükün ümumi çəkisi 488 tondur. Martın 11-də reallaşan 1023 tonluq daşınmanı da nəzərə alsaq, son dövrlərin dinamikası göstərir ki, Azərbaycan ərazisindən keçən arteriya artıq sabit logistik kanala çevrilib. İndiyədək bu xətt vasitəsilə Ermənistana 23 min tondan çox taxıl və kənd təsərrüfatı sektoru üçün kritik əhəmiyyət kəsb edən 700 tondan çox mineral gübrə çatdırılıb. Bu göstəricilər rəsmi İrəvanın idxal balansında Bakının tranzit rolunun sürətlə artdığını təsdiqləyir. Bəs nə üçün məhz taxıl? Rəsmi Bakı son 7 aydır sülh şəraitində yaşadığı və münasibətləri normallaşdırmağa çalışdığı Ermənistana bu daşımalar üçün niyə şərait yaradır?

Ekspert rəyi

Yusif BAĞIRZADƏ,
politoloq

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC vasitəsilə Rusiya mənşəli taxılın Ermənistan istiqamətində tranziti ilk baxışda sırf iqtisadi-logistik hadisə kimi görünsə də, əslində, daha geniş geosiyasi və regional əməkdaşlıq kontekstində qiymətləndirilməlidir. İndiyədək 23 min tondan çox taxıl və 700 tondan artıq mineral gübrənin Azərbaycan üzərindən ötürülməsi, regionda formalaşmaqda olan yeni qarşılıqlı münasibətlər modelinin göstəricisidir.

Bu prosesin əhəmiyyəti ondadır ki, Azərbaycan özünü təkcə enerji ixracatçısı kimi deyil, həm də etibarlı tranzit və logistika mərkəzi kimi möhkəmləndirir. Xüsusilə Cənubi Qafqaz kimi mürəkkəb və tarixən qarşıdurmalarla yüklənmiş bir regionda belə daşımaların həyata keçirilməsi siyasi iradə və strateji baxış tələb edir. Azərbaycan bu addımı ilə regional kommunikasiyaların açılmasına və iqtisadi əlaqələrin dərinləşməsinə real töhfə verdiyini nümayiş etdirir.

Tranzit daşımaların davamlı xarakter alması bölgə ölkələri arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsinə şərait yaradır. Bu isə, öz növbəsində, siyasi münasibətlərin yumşalmasına təsir göstərə bilər. İqtisadi münasibətlər artdıqca, tərəflər arasında qarşıdurma riskləri azalır və praqmatik əməkdaşlıq imkanları genişlənir. Bu baxımdan, Rusiyadan Ermənistana Azərbaycan üzərindən həyata keçirilən yük daşımaları yalnız ticarət deyil, həm də etimad quruculuğu mexanizmi kimi çıxış edir.

Bu kontekstdə “Qafqaz evi” ideyası xüsusi diqqət çəkir. Tarixən müxtəlif siyasi və etnik gərginliklərlə yadda qalan region üçün bu konsepsiya daha çox nəzəri səciyyə daşısa da, praktiki addımlar olmadan reallaşması mümkün deyil. Məhz bu tip tranzit layihələri həmin ideyanın konkret iqtisadi əsaslarla dəstəklənməsinə xidmət edir.

Ümumi olaraq deyək ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında iqtisadi münasibətlərin bərpası, ölkəmiz tərəfindən Ermənistana enerji məhsullarının ötürülməsi, eləcə də tranzit əməliyyatları artıq simvolik deyil, strateji məna daşıyır. Bu cür addımlar Cənubi Qafqazda iqtisadi inteqrasiyanın dərinləşməsinə, kommunikasiya xətlərinin genişlənməsinə və uzunmüddətli sabitliyin təmin olunmasına xidmət edir. Azərbaycan bu prosesdə təşəbbüskar və körpü rolunu oynayaraq regionun gələcək inkişaf modelində mühüm yer tutduğunu bir daha nümayiş etdirir.

Bu, ilk növbədə, Bakının Cənubi Qafqazda qazandığı strateji üstünlüyü ön plana çıxarır. Azərbaycan bu addımı ilə beynəlxalq səviyyədə uzun illər tirajlanan "blokadaçı dövlət" stereotipini, faktiki olaraq, darmadağın edir. Xüsusilə 2023-cü ilin antiterror əməliyyatına qədərki dövrdə bu siyasətdən geniş istifadə olunmuşdu.

Həmçinin, Ermənistanın ərzaq təminatının, xüsusilə də illik buğda idxalının 80 faizinə yaxınını təşkil edən Rusiya taxılının Azərbaycanın logistik imkanları ilə çatdırılması Bakının İrəvan üzərində dolayısı, lakin təsirli rıçaqlarını artırır. Bu gün dünyada ərzaq təhlükəsizliyi, təəssüf ki, artıq siyasi təzyiq alətinə çevrilib. Enerji resurslarının müəyyən alternativləri tapılsa da, taxılın əvəzedicisi yoxdur. Onun tədarük zəncirində yaranan kiçik bir axsama belə, istənilən ölkədə daxili xaosa və sosial böhrana səbəb ola bilər.

Ermənistana taxıl tədarükü məsələsi, həm də rəsmi İrəvanda hazırkı hökumətlə mövcud əməkdaşlığın davamlılığında maraqlı olmağımızdan xəbər verir. Baş nazir Nikol Paşinyan və komandası, xüsusilə son dövrlərdə rəsmi Bakının diktə etdiyi sülh gündəliyinə və iki ölkə arasındakı əməkdaşlıq xəttinə uyğun addımlar atır. Məlumdur ki, bu yay Ermənistanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Belə bir məqamda rəsmi Bakı, əslində, regionda sülh tərəfdarı olan qüvvələrə dəstəyini və bu istiqamətdə üstünlük verdiyi siyasi iradəni dolayısı ilə nümayiş etdirir.

Bu marşrut Ermənistan üçün Yuxarı Lars keçid məntəqəsinə ən effektiv alternativ qismində çıxış edərək logistik diversifikasiyanı təmin edir. Rusiya ilə yeganə quru bağlantı sayılan Yuxarı Larsın əlverişsiz iqlim şəraiti, mütəmadi baş verən uçqunlar və siyasi gərginliklər fonunda qapananda Ermənistan daxili bazarında kəskin qiymət artımına, habelə məhsul qıtlığına yol açırdı. Azərbaycanın təqdim etdiyi dəmir yolu xətti isə daha stabil, iqtisadi baxımdan əlverişli və irihəcmli daşımalar üçün optimal platformadır. Ermənistanın aylıq buğda tələbatının əhəmiyyətli hissəsini qarşılayan 23 min tonluq yük dövriyyəsi İrəvanı sülh müqaviləsi prosesində konstruktiv və praqmatik mövqe nümayiş etdirməyə sövq edən mühüm iqtisadi amildir. Bu reallıq qonşu ölkəni deklarativ bəyanatlardan daha çox, real iqtisadi mənfəətə əsaslanan seçimlərə yönəldir.

*

Eyni zamanda, Azərbaycanın Ermənistana qarşı apardığı “taxıl diplomatiyası” "Qafqaz evi" doktrinası və Zəngəzur dəhlizinin gələcək fəaliyyəti üçün özünəməxsus proloq rolunu oynayır. Bu, "Qafqaz evi" ideyasını romantik siyasi tezisdən çıxarmağa hesablanıb. Maraqlı burasıdır ki, Azərbaycan, Gürcüstan və Şimali Qafqaz xalqlarının kollektiv təhlükəsizlik və əməkdaşlıq platforması kimi dəyərləndirilən bu ittifaqın ilkin konsepsiyalarında Ermənistanın adına rast gəlinmir. Bu isə rəsmi İrəvanın onilliklər boyu yürütdüyü özünütəcrid siyasətinin nəticəsidir. Digər tərəfdən, ötən əsrin sonlarında “Qafqaz evi” ideyasının reallaşmasına mane olan əsas tərəflər qismində Rusiya və Ermənistan çıxış edirdi. O dövrdə İrəvanın əsas narahatlığı bu regional inteqrasiya modelinin Qarabağın işğalı planlarına əngəl törədəcəyi ilə bağlı idi. Lakin hazırkı geosiyasi reallıqlar fonunda Ermənistanın daha belə bir dərdi olmadığına görə artıq “Qafqaz evi”nin kandarında dayana bilər.

Bu “taxıl dəhlizi” həm də Zəngəzur dəhlizinin praktiki tətbiqi üçün sınaq xarakteri daşıyır. Amerika Birləşmiş Ştatlarının vasitəçiliyi ilə irəli sürülən "Beynəlxalq Sülh və Rifah üçün Tramp Marşrutu" (TRIPP) regionun iqtisadi arteriyalarının bərpasına və hər iki tərəf üçün yüksək dividendlərin əldə olunmasına zəmin yaradır. Sözügedən marşrut qlobal Şimal-Cənub dəhlizinin mühüm komponenti olmaqla bərabər, regiondaxili iqtisadi sülhün fundamental təməlidir. Beləliklə, Azərbaycan qalib tərəf və regionun əsas logistik mərkəzi qismində çıxış edərək, Ermənistanın infrastrukturunu, faktiki olaraq, öz şəbəkəsinə inteqrasiya edir.

Rusiya taxılının Azərbaycan üzərindən Ermənistana daşınması həm də Moskva–Bakı–İrəvan üçbucağında formalaşan yeni əməkdaşlıq konfiqurasiyasının təzahürüdür. Bu prosesdə Azərbaycan həm tranzit gəliri əldə edir, həm də regional proseslərdə öz statusunu möhkəmləndirir. Azərbaycanla Ermənsitan arasında qarşılıqlı iqtisadi əlaqələrin inkişaf etdirilməsi gələcəkdə kənar güclərin regionda destruktiv fəaliyyət göstərmək və gərginliyi artırmaq cəhdlərinə qarşı ən güclü sığortadır. Əgər Ermənistan bu fürsəti düzgün qiymətləndirməsə, tarixi şansı birdəfəlik itirmiş olacaq.

Tacir SADIQOV
XQ

Ermənistan strateji seçim qarşısında

Moskva Paşinyanın Avroparlamentdəki çıxışından narazı qalıb

Bu günlərdə Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan Avropa Parlamentində çıxış edib. Baş nazir ölkəsinin hüquqi səviyyədə Avropa İttifaqına (Aİ) inteqrasiya kursunu təsdiqləyib və bunun dövlət strategiyasının ayrılmaz hissəsinə çevrildiyini qeyd edib. Bildirib ki, ölkəsi yalnız institusional inteqrasiya ilə deyil, həm də “standartların uyğunlaşdırılması” yolu ilə inkişaf edəcək.

Lakin Paşinyanın çıxışının ən mübahisəli hissəsi nə Avropa, nə də iqtisadiyyatla bağlı idi. Ən kəskin rezonans doğuran məqam, onun erməni apostol kilsəsinin bəzi nümayəndələri barədə səsləndirdiyi ittihamlar idi. Paşinyan açıq şəkildə bəyan etdi ki, bəzi ruhanilər “SSRİ KQB-sinin agentləri olublar” və bu gün də “Ermənistanın müstəqilliyini üçüncü ölkələrin maraqları naminə qurban verməyə çalışırlar”. Bu ifadə yalnız daxili siyasi qarşıdurmanı deyil, həm də xarici təsir iddialarını gündəmə gətirdi. Faktiki olaraq, kilsə, müxalifət və xarici təsir amillərini eyni siyasi çərçivədə birləşdirən ittihama şevrildi.

Əslində, Paşinyanın çıxışını bir neçə paralel xətt üzrə dəyərləndirmək olar: Avropa inteqrasiyası, daxili siyasi mübarizə və xarici təsir narrativi. O, bir tərəfdən Ermənistanı Qərbə yaxınlaşdırmağa çalışır, digər tərəfdən isə daxildəki opponentlərini “xarici maraqlara xidmət edən qüvvələr” kimi təqdim edir. Bu isə klassik siyasi texnologiyadır. Onun da mahiyyəti xarici təhlükə obrazı yaratmaqla daxili konsolidasiyaya nail olmaqdır.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözçüsü Mariya Zaxarova Paşinyanın açıqlamalarına sərt reaksiya verib. O, Moskvanın narahatlığını açıq şəkildə ifadə edib. Bu, Paşinyanın Avropa ilə yaxınlaşma strategiyasını, daxili opponentlərini xarici təsirlə əlaqələndirməsini və regiondakı balanslı siyasət iddialarını Moskvanın qəbul etmədiyini göstərir. Zaxarova deyib: “Yaxşı, “üçüncü ölkə” aydındır, bu, Rusiya haqqındadır. Amma ümumiyyətlə heç nə aydın deyil. Məncə, bilirsiniz, əgər bir insan deyirsə ki, Aİ-yə qəbul olunsa yaxşıdır, qəbul olunmasa da yenə qalib gələcəklər, belə insanlar adətən özləri ilə şahmatda qalib gəlirlər”.

Onun sözlərinə görə, bu cür məntiq şübhə doğurur, Avropa standartlarının qeyd-şərtsiz üstünlük kimi təqdim edilməsi isə Avropa İttifaqının özündəki real vəziyyəti nəzərə almır.

Zaxarova Aİ-də mövcud olan iqtisadi çətinliklərə də diqqət çəkib. O deyib ki, sənaye istehsalının azalması, dövlət borcunun artması, miqrasiya böhranı və enerji daşıyıcılarının yüksək qiymətləri vətəndaşların həyat səviyyəsinə təsir edir.

Həmçinin qeyd edib ki, Ermənistanın Avropa standartlarını tətbiq etməyə çalışması qəribə görünür, çünki ölkə onların hazırlanmasında iştirak etmir. Çünki söhbət yalnız texniki uyğunlaşmadan deyil, normativ və institusional sistemlərin birbaşa mənimsənilməsindən gedir. Bu standartlar əsasən Avropa İttifaqı daxilində formalaşır və həmin prosesdə iştirak edən üzv ölkələrin siyasi, iqtisadi və hüquqi maraqlarını əks etdirir. Ermənistan isə bu mexanizmlərin hazırlanmasında iştirak etmədiyi üçün qəbul etdiyi qaydaların formalaşmasına təsir göstərmək imkanına malik deyil. Bu baxımdan, kənardan idxal olunan standartların tətbiqi suverenlik müstəvisində “qəbul edilən, amma qərar verməyən” model yaradır.

M.Zaxarova vurğulayıb ki, buna qarşılıq olaraq, Ermənistan hazırda Avrasiya İqtisadi İttifaqı (AİI) və Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) kimi strukturlarda qərar qəbuletmə prosesində birbaşa iştirak edir: “Bu təşkilatlarda ölkə yalnız qaydaları icra edən deyil, həm də onların müəlliflərindən biri və söz sahibi olan tərəf kimi çıxış edir ki, bu da klassik suverenlik baxımından daha balanslı model hesab olunur”. Məhz bu kontekstdə Mariya Zaxarova Ermənistan iqtisadiyyatının real strukturuna diqqət çəkib. Onun vurğuladığı kimi, ölkə iqtisadiyyatının son dövrdəki yüksək artım tempini (7–7,2 faiz) qoruyub saxlaması əhəmiyyətli dərəcədə Avrasiya məkanındakı iqtisadi əlaqələrlə bağlıdır. Bu o deməkdir ki, ixrac-idxal əməliyyatları, enerji, logistika və əmək bazarı kimi strateji sahələrdə əsas tərəfdaşlar hələ də AİI məkanındadır. Belə bir şəraitdə Avropa standartlarına radikal keçid təkcə texniki transformasiya deyil, həm də mövcud iqtisadi modelin yenidən qurulmasını tələb edir.

Bu vəziyyət ciddi suallar doğurur: Ermənistan eyni anda iki fərqli iqtisadi və hüquqi sistem arasında necə balans quracaq? Avropa standartları ilə Avrasiya tənzimləmə mexanizmləri arasında ziddiyyət yarandıqda hansı tərəf üstün tutulacaq? Zaxarovanın əsas tezisi məhz bu nöqtədə cəmlənir. Onun fikrincə, paralel inteqrasiya modeli uzunmüddətli perspektivdə davamlı deyil. Çünki ticarət qaydaları, texniki standartlar, gömrük siyasəti və rəqabət qanunvericiliyi sahəsindəki fərqli yanaşmalar Ermənistanı gec-tez seçim qarşısında qoya bilər.

Zaxarovanın “bu, siyasi qiymətləndirmə deyil, sadəcə faktın qeydidir” ifadəsi də məsələnin ideoloji simpatiyalardan daha çox, struktur məhdudiyyətlərlə bağlı olduğuna işarə edir.

Beləliklə, əsas məsələ Ermənistanın hansı sistemin bir hissəsi olmaq istədiyi və bu seçimin iqtisadi, siyasi və institusional nəticələrini nə dərəcədə qəbul etməyə hazır olduğudur. Bu isə artıq taktiki deyil, strateji qərardır və onu sonsuz müddətə təxirə salmaq mümkün deyil.

Məhz bu kontekstdə Zaxarovanın reaksiyası daha aydın görünür. Onun “belə insanlar öz-özləri ilə şahmatda qalib gəlirlər” ifadəsi sadəcə istehza deyil, Paşinyanın bütün bu çoxqatlı ritorikasına verilmiş ümumi qiymətdir. Zaxarova demək istəyir ki, əgər bir siyasətçi həm daxildə bütün opponentlərini “agent” elan edir, həm də xaricdə bütün ssenariləri “qələbə” kimi təqdim edirsə, bu artıq real siyasət deyil, öz daxilində qurulmuş qapalı məntiq sistemidir.

Mövzu ilə bağlı **politoloq Cəsarət Hüseynzadə XQ-yə bildirdi ki,** ironiyanın arxasında daha sərt mesaj dayanır: “Moskva açıq deməsə də, Zaxarovanın sözlərindən belə nəticə çıxır ki, Ermənistanın “hər iki tərəfdə qalib olmaq” strategiyası qeyri-realdır. Geosiyasi reallıqlar, xüsusilə də inteqrasiya layihələri kontekstində, çox vaxt seçim tələb edir. Ermənistan isə hələlik bu seçimi gecikdirməyə çalışır.

Paşinyanın “üçüncü ölkələr” ifadəsi də bu mübahisənin əsas düyün nöqtələrindən biridir. Bu termin konkret ad çəkmədən ittiham irəli sürməyə imkan verir və diplomatik baxımdan elastik alətdir. Lakin eyni zamanda, bu cür qeyri-müəyyənlik qarşı tərəfə həmin ittihamı özünə yönəlmiş kimi şərh etmək imkanı yaradır. Zaxarovanın reaksiyası da məhz bu boşluğu doldurur: o, bu “üçüncü ölkə”nin kim olduğunu ironik şəkildə “aydınlaşdırmağa” çalışır.

Bütün bunların fonunda əsas sual dəyişmir: Paşinyanın strategiyası həqiqətən işləkdirmi, yoxsa bu, sadəcə, siyasi ritorikadır? Ermənistanın həm Avropa ilə yaxınlaşması, həm də Avrasiya məkanında qalması ideyası nəzəri olaraq cəlbedici görünə bilər. Lakin praktikada bu, tez-tez ziddiyyətlər yaradır. Xüsusilə də təhlükəsizlik, iqtisadi inteqrasiya və siyasi öhdəliklər kimi sahələrdə paralel kurs saxlamaq getdikcə çətinləşir”.

Politoloqun sözlərinə görə, Paşinyanın kilsə ilə bağlı səsləndirdiyi “KQB agentləri” ittihamı göstərir ki, bu siyasət təkcə xarici deyil, daxili risklər də yaradır: “Bu cür ittihamlar cəmiyyətdə parçalanmanı dərinləşdirə və dövlət-kilsə münasibətlərini daha da gərginləşdirə bilər. Artıq müşahidə olunur ki, bu ritorika siyasi böhran elementlərini gücləndirir.

Zaxarovanın ironiyası isə bütün bu mürəkkəb prosesləri bir cümləyə sığışdırır: əgər siyasətçi bütün ssenarilərdə qalib gəldiyini iddia edirsə, bu, artıq real rəqabət deyil, öz-özü ilə oynanan oyundur. Bu yanaşma Paşinyanın strategiyasını qeyri-ciddi göstərmək məqsədi daşıyır, lakin eyni zamanda, Ermənistanın qarşısında duran real dilemmanı da xatırladır”.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

Anons

1918-ci ilin qanlı Novruzu

Erməni millətçilərinin Mart soyqırımı cinayəti

Azərbaycan xalqının tarixində elə faciəli səhifələr var ki, onlar təkcə bir dövrün hadisəsi deyil, bütöv bir millətin taleyinə təsir göstərmiş ağır sınaq kimi yadda qalır. 1918-ci ilin mart-aprel aylarında baş vermiş kütləvi qırğınlar da məhz belə hadisələrdən biridir. Hər il martın 31-də anılan Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü bu qətliam qurbanlarının xatirəsinə ehtiramın ifadəsi olmaqla yanaşı, tarixi həqiqətlərin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

XX əsrin əvvəllərində Cənubi Qafqaz regionunda baş verən siyasi proseslər, imperiyaların süqutu və hakimiyyət boşluğu müxtəlif millətçi qüvvələrin fəallaşmasına səbəb olmuşdu. Bu mürəkkəb geosiyasi şəraitdə azərbaycanlı əhaliyə qarşı həyata keçirilən zorakılıq aksiyaları tədricən geniş miqyas alaraq kütləvi qətliama çevrildi. 1918-ci ilin mart ayında baş verən hadisələr isə bu siyasətin ən faciəli mərhələlərindən biri kimi tarixə düşdü.

Xalqımızın tarixində heç vaxt unudulmayacaq bu faciəli hadisə ilə bağlı "Xalq qəzeti" redaksiyasında "31 Mart – Azərbaycanlıların Soyqırımı: Tarixin qanlı səhifəsi və milli yaddaşın dərsi" mövzusunda "dəyirmi masa"da Baş redaktor Əflatun Amaşov qətliam zamanı yüzlərlə kəndin dağıdıldığını, minlərlə insanın qətlə yetirildiyini və mülki əhaliyə qarşı amansız zorakılıqların törədildiyini bildirdi.

"Dəyirmi masa"da çıxış edən Tarix və Etnologiya İnstitutunun şöbə müdiri, tarix elmləri doktoru Kamran İsmayılov, tarix üzrə fəlsəfə doktorları Aygün Əzimova və Mübariz Ağalarlı sovet hakimiyyəti dövründə bu faciənin uzun müddət rəsmi tarixşünaslıqda lazımi şəkildə araşdırılmadığını, Mart hadisələri haqqında danışmağın və bu mövzunu geniş ictimai müzakirəyə çıxarmağın mümkünsüzlüyünü vurğuladılar. Alimlər, eyni zamanda, respublikamızda bu qanlı hadisəyə rəsmi siyasi-hüquqi qiymət verilməsinin ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğunu diqqətə çatdırdılar.

"Dəyirmi masa"dan geniş material qəzetimizdə Novruz tətilindən sonra dərc ediləcək.

XQ

Qlobal qaz bazarında silkələnmə

Yaxın Şərqdən gələn növbəti xəbər qlobal enerji bazarlarını silkələyən hadisələr zəncirinə yeni bir halqa əlavə edib. İranın Qətərdəki Ras Laffan sənaye şəhəri ərazisində yerləşən dünyanın ən böyük mayeləşdirilmiş təbii qaz kompleksinə endirdiyi zərbə artıq regional çərçivəni aşaraq beynəlxalq iqtisadi gündəliyin əsas mövzularından birinə çevrilib.

"QatarEnergy" tərəfindən yayılan açıqlamada raket hücumu nəticəsində ərazidə yanğınların baş verdiyi və ciddi ziyanın yarandığı bildirilir. Şəxsi heyətin operativ şəkildə təxliyəsi mümkün təhlükələrin qarşısını alıb, insan itkisi qeydə alınmayıb.

Ras-Laffan qlobal enerji sisteminin dayaqlarından biri kimi çıxış edir. Dünya üzrə mayeləşdirilmiş təbii qaz tədarükünün təxminən 20 faizinin məhz bu nöqtədən təmin olunması onu beynəlxalq bazar üçün əvəzolunmaz edir. Belə bir mərkəzə yönələn hərbi zərbə isə təkcə fiziki infrastruktura yox, eyni zamanda, enerji bazarlarının dinamikasına təsir göstərir.

Enerji bazarlarında dalğalanmalar çox vaxt real çatışmazlıqdan əvvəl gözləntilər üzərində formalaşır. Ras-Laffan kimi strateji bir qovşağın hədəfə alınması investorlarda risk hissini artırır, təchizat zəncirinin sabitliyi ilə bağlı suallar doğurur və nəticə etibarilə qiymətlərin oynaqlaşmasına səbəb olur. Bu cür hadisələr bazarda "təhlükə premiumu"nun yaranmasına gətirib çıxarır ki, bu da neft və qaz qiymətlərində kəskin sıçrayışlarla müşahidə olunur.

Burada yerləşən mayeləşdirilmiş təbii qaz kompleksi planetin ən böyük LNG istehsal bazası kimi tanınır. Qazın dərin emalı, mayeləşdirilməsi və dünya bazarlarına çıxarılması prosesi vahid sistem halında qurulub. Bu isə Ras-Laffanı hasilat nöqtəsi olmaqdan kənara çıxararaq qlobal enerji logistikasının ürəyi səviyyəsinə yüksəldir. Məhz bu mərkəz vasitəsilə dünya üzrə mayeləşdirilmiş qaz tədarükünün təxminən beşdə biri təmin olunur.

Bu nəhəng kompleksin arxasında dayanan əsas qüvvə isə "QatarEnergy" şirkətidir. Dövlətin strateji enerji siyasətini həyata keçirən bu qurum Ras-Laffanı qlobal qaz bazarının əsas dayaqlarından birinə çevirib. Onlarla istehsal xətti, müasir texnoloji avadanlıqlar və yüksək ixtisaslı kadr potensialı burada fasiləsiz fəaliyyət göstərən mürəkkəb sənaye mexanizmini formalaşdırır.

Texnoloji baxımdan proses son dərəcə mürəkkəbdir. Təbii qazın -162 dərəcə temperaturda mayeləşdirilməsi onun həcmini dəfələrlə azaldır və minlərlə kilometr uzağa daşınmasını mümkün edir. Bu isə Ras-Laffanı yalnız enerji istehsalçısı kimi yox, həm də qlobal ticarət zəncirinin ayrılmaz halqasına çevirir. Liman infrastrukturu, tanker donanması və logistika imkanları burada bir-birini tamamlayan sistem kimi işləyir.

Qeyd edək ki, "QatarEnergy LNG" tərəfindən idarə olunan kompleks illik təxminən 77 milyon ton LNG istehsaletmə qabiliyyətinə malikdir. 2030-cu ilə qədər bu rəqəmin 142 milyon tona çatdırılması planlaşdırılır. Ərazidə 14 ədəd LNG istehsal xətti (train) mövcuddur ki, onlardan 6-sı hər biri 7,8 milyon ton tutumlu "meqa-xətlərdir". Həmçinin Ras Laffan limanı dünyanın ən böyük süni limanıdır və ən böyük LNG ixrac terminalına sahibdir. Kompleksdə təkcə LNG deyil, həmçinin dünyanın ən böyük "qazdan maye yanacağa" (GTL) keçid zavodlarından biri olan "Pearl", neft emalı zavodları və helium istehsalı mərkəzləri də yerləşir. Qeyd edək ki, hücum nəticəsində "Pearl" qazdan-maye (GTL) zavoduna da ziyan dəyib, sonrakı zərbələr isə bir sıra LNG obyektlərinə əlavə zərər vurub.

Digər tərəfdən, tikintisi davam edən və illik 32 milyon ton əlavə güc təmin etməsi planlaşdırılan "North Field East" genişləndirmə layihəsinin 2026-cı ilin noyabrında istismara verilməsi nəzərdə tutulurdu. Lakin mövcud vəziyyət bu layihənin gecikməsi riskini artırır və 2027–2028-ci illər üçün qlobal təchizat artımı ilə bağlı gözləntiləri yenidən formalaşdıra bilər. Həmçinin Qətərdə LNG istehsalı 2 mart 2026-cı il tarixindən dayandırılıb və 4 martdan etibarən fors-major vəziyyət elan edilib. Bu isə bazardan illik təxminən 80 milyon ton, yəni qlobal LNG təchizatının təxminən 19 faizinin çıxması deməkdir.

Bazar iştirakçıları əvvəlcə qısa müddətli fasilədən sonra 2026-cı ilin ortalarına qədər təchizatın əvvəlki səviyyəyə qaytarılacağını gözləyirdi. Lakin hazırda bu ssenari getdikcə daha az real görünür. Fasilənin uzanması qlobal təchizatı daha da məhdudlaşdıracaq və qiymətlərin uzun müddət yüksək səviyyədə qalmasına səbəb olacaq.

Ümumiyyətlə, qlobal enerji bazarında hücumlara qədər proqnozlar olduqca müsbət idi. Qətərdə LNG istehsalının tam gücə çatdırılması üçün 4–6 həftəlik müddət proqnozlaşdırılırdı. Bu ssenariyə əsasən, hasilatın bərpası üçün 3 gün, hər bir mayeləşdirmə xəttinin mərhələli şəkildə işə salınması üçün isə əlavə 7 gün tələb olunurdu. Lakin hazırkı şəraitdə ziyanın miqyasından və aparılacaq təmir işlərindən asılı olaraq bu müddətin daha da uzanacağı gözlənilir.

Qeyd edək ki, Yaxın Şərqdə münaqişə başlamazdan əvvəl 2026-cı ildə qlobal LNG təchizatının 35 milyon ton artacağı ehtimal edilirdi. 2025-ci ildə Qətərin aylıq orta hesabla 6,7 milyon ton LNG istehsal etdiyi nəzərə alınarsa, 5–6 ay davam edəcək fasilə illik qlobal təchizatın əvvəlki illə müqayisədə azalmasına gətirib çıxara bilər. İstehsal 2025-ci il səviyyəsində saxlanılsa belə, bazar Asiyada tələbin zəifləməsi, Avropada qaz anbarlarına axının zəifləməsi və qaz ilə LNG qiymətləri üzərində davamlı artım təzyiqi ilə üzləşəcək. Ekspertlər bildirir ki, fasilənin davam edəcəyi hər ay üçün qlobal LNG təchizatının illik həcmi təxminən 1,5 faiz azalacaq.

Baş verənlər bir daha göstərir ki, müasir dünyada enerji infrastrukturu eyni zamanda geosiyasi təsir alətinə çevrilib. Ras-Laffan ətrafında baş verənlər isə qlobal enerji təhlükəsizliyinin nə qədər həssas və bir o qədər də qarşılıqlı asılı olduğunu nümayiş etdirir.

Nurlan ABDALOV
XQ

Yaxın Şərqdə hərbi-siyasi vəziyyət sürətlə dəyişməyə davam edir və yayılan son xəbərlər qarşıdurmanın daha geniş miqyas ala biləcəyini göstərir. Beynəlxalq media və rəsmi mənbələrin yaydığı məlumatlar göstərir ki, hadisələr, sadəcə, İran–İsrail qarşıdurması ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda, ABŞ-ın müttəfiqləri, Körfəz ölkələri və NATO daxilində də fikir ayrılıqları yaranır. Bu kontekstdə son iki gündə baş verən hadisələri oxucuların diqqətinə çatdırırıq.

Yaxın Şərqin səması fəlakət saçır

Körfəz regionunda təhlükəsizliyə zəmanət yoxdur

SEPAH: İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusu (SEPAH) Bəsic bölməsinin komandiri Qolam Rza Süleymaninin ölümünü təsdiqləyib. İddia olunur ki, Bəsic bölməsi daxili etirazların yatırılmasında, o cümlədən kütləvi həbslərin həyata keçirilməsində və nümayişçilərə qarşı güc tətbiqində əsas rol oynayıb.

CNN: İsrailin BMT yanında daimi nümayəndəsi Dani Danon CNN-ə müsahibəsində bildirib ki, İranda rəhbərlik yenilənəndən sonra ölkənin kursunu dəyişməyə qadir potensial liderlər mövcuddur. O, konkret adlar çəkməyib. D.Danon qeyd edib ki, yeni rəhbərlik Tehranın siyasətini dəyişməyə hazır olacağı təqdirdə diplomatik tənzimləmə mümkün olacaq: "Biz diplomatiyaya inanırıq və başa düşürük ki, bu rejimi yenidən istiqamətləndirdikdən sonra növbəti mərhələ diplomatiya və sülh tədbirlərindən istifadə olacaq".

"The Guardian": ABŞ Prezidenti Donald Tramp İran və Hörmüz boğazındakı vəziyyətlə bağlı sərt bəyanat verib. Ağ Ev rəhbəri "TruthSocial" şəbəkəsində ABŞ-ın İrandakı mövcud "terrorçu" hakimiyyəti məhv edəcəyi halda, nə baş verəcəyi barədə sual verib. Tramp, həmçinin Hörmüz boğazına görə məsuliyyəti bu su yolundan istifadə edən dövlətlərə ötürməyi təklif edərək, ABŞ-ın boğaza ehtiyacının olmadığını vurğulayıb. ABŞ Prezidentinin fikrincə, bu addım "reaksiya verməyən bəzi müttəfiqləri" tez hərəkətə keçməyə məcbur edərdi.

"Times of Israel": İsrailin müdafiə naziri İsrael Kats İranın kəşfiyyat qurumunun rəhbəri İsmayıl Xətibin öldürüldüyünü bəyan edib. Katsın sözlərinə görə, Xətib ötən gecə İsrailin Tehrana endirdiyi zərbə nəticəsində öldürülüb. Nazir əlavə edib ki, gün ərzində bütün cəbhələrdə gözlənilməz hadisələr ola bilər.

"Reuters": Donald Tramp bildirib ki, NATO üzrə ABŞ-ın müttəfiqlərinin əksəriyyəti Vaşinqtonu İran əleyhinə hərbi əməliyyatda iştirak etmək istəmədikləri barədə məlumatlandırıb. O, Dairəvi kabinetində jurnalistlər qarşısında çıxış edərkən müttəfiqlərin mövqeyini "olduqca şokedici" adlandırıb: "Düşünürəm ki, NATO ağılsız səhv edir. Hamı bizimlə razıdır, amma kömək etmək istəmir".

Dünən bölgədə cərəyan edən hadisələrə nəzər yetirdikdə vəziyyətin daha da gərginləşdiyini görmək mümkündür.

"Al-Hadath": Səudiyyə Ərəbistanı və Fars körfəzinin digər ərəb ölkələri İran tərəfindən gərginliyin hər hansı eskalasiyasına elə eskalasiya ilə cavab verəcək. Bu barədə 12 ərəb və müsəlman ölkəsinin xarici işlər nazirlərinin Ər-Riyadda keçirilən görüşündən sonra baş tutan mətbuat konfransında krallığın xarici işlər naziri Feysəl bin Fərhan Əl Səud bildirib. O vurğulayıb ki, əgər İran rəhbərliyi körfəzin ərəb dövlətlərinin onun hücumlarını dəf etmək iqtidarında olmadığını düşünürsə, ciddi yanlışlığa yol verir.

"Al Jazeera": İsrail HƏMAS-ın Qəzza Zolağındakı hərbi kəşfiyyat komandiri Məhəmməd Əbu Şalalın öldürüldüyünü bəyan edib. Məlumata əsasən, əməliyyat İsrail ordusu və təhlükəsizlik xidmətinin birgə qüvvələri tərəfindən həyata keçirilib, Əbu Şalal dəqiq zərbə ilə öldürülüb.

CNN: İranın xarici işlər nazirinin müavini Vahid Cəlalzadə bildirib ki, Tehran silahlı qarşıdurmanın yalnız ədalət əsasında başa çatmasına çalışır, bununla belə, müvəqqəti atəşkəs variantı nəzərdən keçirilmir. Xarici siyasət idarəsi rəhbərinin müavininin sözlərinə görə, İran İsrail və ABŞ ilə münaqişənin başaçatma şərtlərini özü müəyyən edəcək.

"Daily Mail": Ağ Ev administrasiyası İrana qarşı hərbi əməliyyatda mümkün iştirak da daxil olmaqla, Yaxın Şərq regionuna əlavə minlərlə hərbçinin göndərilməsi məsələsini nəzərdən keçirir. Məlumata görə, hazırda Pentaqon Yaxın Şərqdəki əməliyyatları dəstəkləmək məqsədilə minlərlə ABŞ hərbçisinin bölgədə yerləşdirilməsi variantlarını təhlil edir.

"Alwihda": Çadda Sudan ərazisindən gələn pilotsuz uçuş aparatının zərbəsi nəticəsində azı 16 nəfər həlak olub. Hücum Çadın Sudanla sərhəddə yerləşən sərhədyanı Tine şəhərində həyata keçirilib. Sudan tərəfindən gələn pilotsuz aparat mədrəsə binasının yanında dəfn mərasimi iştirakçılarının üzərinə partlayıcı qurğu atıb.

"İsrail MN": İran İsrailin Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Qüdsdəki binasına və bu ölkənin Təl-Əvivdə yerləşən 13-cü telekanalının ofisinə zərbələr endirdiyini bəyan edib. Telekanal İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusuna (SEPAH) istinadən Təl-Əvivdəki Ben-Qurion hava limanına, Hayfa və Rişon-le-Siondakı neft emalı zavodlarına da zərbələrin endirildiyini bildirib. Zərbələr "Qədr", "İmad", "Xeybərşəkən" və "Xürrəmşəhr" raketləri ilə həyata keçirilib. Bundan başqa, orta mənzilli raketlərdən istifadə edilməklə ABŞ Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Beşinci Donanmasına zərbələr endirilib.

"Sky News": Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Yaxın Şərqdə dərhal gərginliyin azaldılmasına və mülki infrastruktura zərbələr endirilməsinə moratorium tətbiq etməyə çağırıb. Onun sözlərinə görə, Fars körfəzi ölkələrində qaz və neft hasilatı obyektləri də daxil olmaqla, enerji infrastrukturuna son hücumlar qlobal bazarlar üçün risklər daşıyır.

"Politico": NATO-nun Baş katibi Mark Rutte Brüsseldə Rumıniya Prezidenti Nikuşor Dan ilə birgə mətbuat konfransında bəyan edib ki, NATO müttəfiqləri ABŞ-nin İranın nüvə və raket potensialı da daxil olmaqla hərbi potensialının qarşısını almağa yönəlmiş səylərini dəstəkləyir. M.Rutte, həmçinin ABŞ-ın bu istiqamətdə atdığı addımların əhəmiyyətini qeyd edib. O bildirib ki, bu addımlar "həmin potensialın zəiflədilməsinə" yönəlib və bu, təkcə Avropa təhlükəsizliyi üçün deyil, həm də Yaxın Şərqdə sabitlik və İsrailin təhlükəsizliyi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Hazırladı:
N.BEYDİYEVA
XQ

Çinin "yaşıl enerji" nəhəngi ölkəmizdə

Son illər Azərbaycan–Çin əlaqələrinin hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlməsi "yaşıl enerji" gündəliyinin sürətli inkişafına güclü impuls verir. Artıq Çin şirkətləri ölkəmizin "yaşıl enerji" strategiyasının reallaşdırılmasında həm podratçı, həm də investor qismində mühüm rol oynayırlar. Ötən müddətdə bu şirkətlərlə mərhələli şəkildə, ümumilikdə, təxminən 2,3 giqavat gücündə günəş və külək elektrik stansiyalarının inşası, eləcə də Xəzər dənizində, təxminən, 2 giqavat gücündə külək enerjisi layihələrinin inkişafı planlaşdırılıb.

Bu baxımdan Çin Xalq Respublikasının "PowerChina Resources Ltd" şirkəti ilə əməkdaşlıq xüsusi diqqət çəkir. Azərbaycanda reallaşdırılması nəzərdə tutulan müştərək layihələrin inkişafı istiqamətində işlərin sürətləndirilməsi, bununla bağlı müzakirələrin aparılması məqsədilə sözügedən şirkətin icraçı vitse-prezidenti He Shiyou bugünlərdə ölkəmizə səfərə gəlib.

"PowerChina Resources Ltd" şirkətinin rəsmisi ilə Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov arasında keçirilən görüş zamanı Hacıqabuldakı günəş elektrik stansiyası layihəsinin icra vəziyyəti müzakirə olunub. Bu barədə "X" hesabında paylaşım edən nazir Çinin "PowerChina Resources Ltd." şirkətinin icraçı vitse-prezidenti Hi Şiyou ilə görüşündə "SOCAR Green" ilə birgə fəaliyyət çərçivəsində Hacıqabul rayonunda həyata keçirilən günəş elektrik stansiyası layihəsinin icra vəziyyəti və növbəti addımlarla bağlı müzakirələrin aparıldığını bildirib. Nazir paylaşımında, həmçinin söhbət zamanı enerji sahəsində potensial investisiya layihələrində iştirak imkanlarına nəzər salındığını da vurğulayıb.

Çin şirkəti rəsmisinin energetika naziri Pərviz Şahbazovla görüşündə isə 160 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyası, 2 giqavat gücündə dənizdə külək enerjisi layihələrinin icrası, eləcə də yeni investisiya imkanları ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib. Söhbət zamanı günəş enerjisi layihəsinin həyata keçirilməsi istiqamətində irəliləyişlər qeyd edilib, bu stansiyanın ölkəmizin bərpaolunan enerji layihələrinin inkişafı ilə bağlı ikinci mərhələdə şəbəkəyə inteqrasiyasının nəzərdə tutulduğu vurğulanıb. Bununla yanaşı, hazırda Çinin Elektrik Enerjisinin Planlaşdırılması və Mühəndislik İnstitutu tərəfindən bu istiqamətdə aparılan şəbəkə tədqiqatlarının nəticələrinin mühüm rolu diqqətə çatdırılıb.

Görüşdə Çin şirkətinin Azərbaycanla bərpa olunan enerji sahəsində əməkdaşlığa strateji əhəmiyyət verdiyi və yeni investisiya imkanlarının qiymətləndirilməsində maraqlı olduğu bildirilib. Eyni zamanda, Çində "ağıllı" şəbəkələrin inkişafı, "yeni enerji sistemi"nin formalaşdırılması və rəqəmsal transformasiyanın gücləndirilməsi, data mərkəzləri və Sİ-nin enerji ilə təminatında bərpaolunan enerjinin payının artırılması kimi elektrik enerjisi sahəsində qəbul edilmiş yeni siyasətlər, eləcə də qlobal enerji və sənaye dəyər zəncirlərinin üzləşdiyi çağırışlara dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Xatırladaq ki, "PowerChina Resources Ltd" Çinin enerji, mühəndislik və infrastruktur sahəsində qlobal miqyasda fəaliyyət göstərən nəhəng "PowerChina" korporasiyasının törəmə şirkətidir. Qurum Azərbaycanla bərpaolunan enerji, xüsusilə günəş və külək elektrik stansiyaları, eləcə də "yaşıl enerji" texnologiyaları sahəsində 160 meqavatdan 2 giqavatadək layihələr üzrə investisiya və tərəfdaşlıq fəaliyyəti göstərir.

Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialına investisiya yatırmaqda, texnologiya transferində və enerji sisteminin modernləşdirilməsində maraqlı olan şirkətin ölkəmizdəki əsas fəaliyyət istiqamətlərinə Hacıqabulda və Naxçıvanda 160 meqavat gücündə günəş, eləcə də dənizdə 2 giqavat gücündə külək enerjisi layihələrinin işlənilməsi daxildir. Ölkəmizdə "SOCAR Green"lə tərəfdaşlıqda çalışan Çin şirkəti, həmçinin Energetika Nazirliyi ilə elektrik şəbəkəsinə inteqrasiya, "ağıllı" şəbəkələr və enerji sisteminin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində əməkdaşlıq edir.

Yeri gəlmişkən, ümumi gücü 160 meqavat olan günəş elektrik stansiyası Naxçıvanda 2030-cu ilə qədər planlaşdırılan ümumi 1200 meqavata qədər günəş enerjisi layihələrinin bir hissəsidir. "China Datang Overseas Investment Co. Ltd" şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində planlaşdırılan bu layihə regionun enerji təhlükəsizliyini gücləndirmək, Naxçıvanı "yaşıl enerji" zonasına çevirmək, eləcə də "yaşıl enerji"yə keçidi təmin etmək və ixrac potensialını artırmaq məqsədi daşıyır. Eyni zamanda, layihə Zəngəzur dəhlizinin enerji komponenti kimi, Naxçıvanın Azərbaycanın vahid enerji sisteminə inteqrasiyasını dəstəkləyir.

Ekspert rəyi

Fikrət CƏFƏROV,
alternativ enerji üzrə ekspert

Azərbaycanın alternativ və bərpaolunan enerji potensialı kifayət qədər genişdir. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə bildirdiyi kimi, bu sahədə ciddi perspektivlər mövcuddur. Artıq iki iri bərpa olunan enerji elektrik stansiyasını istismara verilib. Növbəti 6 il ərzində isə günəş və külək enerjisi üzrə istehsal gücü əhəmiyyətli dərəcədə artacaq.

"Yaşıl enerji"nin geniş tətbiqi üçün, ilk növbədə, müasir texnologiyaların mövcudluğu vacibdir. Hazırda Azərbaycanda külək turbinləri, yüksək keyfiyyətli günəş panellərinin istehsalı əsas müzakirə mövzusudur. Bununla yanaşı, bu sahənin inkişafı üçün ixtisaslaşmış kadr bazası da məhduddur. Belə layihələrin həyata keçirilməsi üçün mühəndislər, layihəçilər və digər peşəkar mütəxəssislər əsas rol oynayır. Mövcud şəraitdə əsas çıxış yolu kimi xarici təcrübənin və iri beynəlxalq şirkətlərin ölkəyə cəlbi prioritet kimi müəyyənləşdirilib.

Hazırda Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Çin, Almaniya və Norveç kimi ölkələrin aparıcı şirkətləri həm Qarabağda, həm də Azərbaycanın digər bölgələrində bu sahəyə investisiya yatırmaqda maraqlıdır. Azərbaycan bərpaolunan enerji sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirərək aparıcı xarici şirkətləri ölkəyə cəlb edir. Bu əməkdaşlıqlar həm istehsal güclərinin yaradılmasını, həm də texnologiya, maliyyə və idarəetmə təcrübəsinin transferini əhatə edir. Hazırda əsas tərəfdaşlar BƏƏ-nin "Masdar", Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power", Böyük Britaniyanın bp və Çinin "Power China" şirkətləridir.

"Power China" şirkətinə gəldikdə isə deyə bilərəm ki, sözügedən qurum "ACWA Power" şirkəti tərəfindən inşa edilmiş 240 meqavat gücündə "Xızı-Abşeron" Külək Elektrik Stansiyasının tikinti prosesində baş podratçı funksiyasını daşıyıb.

Hazırda ölkəmizdə batareya əsaslı enerji saxlanc sistemlərinin yaradılması istiqamətində də işlər genişlənməkdədir. Bu proses həm texnoloji baxımdan mürəkkəbdir, həm də böyük maliyyə vəsaiti tələb edir. Bununla belə, beynəlxalq maliyyə institutlarının ölkəmizə marağı və müsbət yanaşması bu sahədə investisiya axınının təmin olunmasına real zəmin yaradır.

Mirbağır YAQUBZADƏ
XQ

Azərbaycan–Fransa: siyasi gərginlikdən iqtisadi əməkdaşlığa

Son illər Azərbaycan və Fransa münasibətlərində yaranmış gərginlik tədricən aradan qalxır. Müşahidələr göstərir ki, münasibətlərin yenidən istiləşməsinin başlanğıcı ötən ilin oktyabr ayında Kopenhagendə Prezident İlham Əliyev və Prezident Emmanuel Makron arasında keçirilən görüşə təsadüf edir. Görüş zamanı Azərbaycan ilə Fransa arasında əlaqələrin mövcud vəziyyəti və perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Dövlət başçıları münasibətlərin normallaşdırılması və əməkdaşlığın yenidən inkişaf etdirilməsi istiqamətində razılığa gəliblər.

Qeyd edək ki, iki ölkənin rəhbərləri arasında sonuncu əlaqə martın 8-də telefon danışığı zamanı baş tutub. Həmin gün Emmanuel Makron "X" sosial şəbəkəsində Azərbaycan dilində paylaşım edərək, İranın ölkəmizə endirdiyi zərbələrdən sonra dəstəyini və həmrəyliyini ifadə edib. Bu, rəsmi Parisin son illərdə Azərbaycana qarşı sərgilədiyi sərt ritorikadan qismən uzaqlaşdığını göstərir.

Xatırladaq ki, bir neçə il əvvəl Fransa Senatı Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqini nəzərdə tutan qətnamələr qəbul etmişdi. Həmin sənədlərin qəbuluna əsas səbəb kimi 2023-cü il 19–20 sentyabr tarixlərində Azərbaycanın Qarabağda həyata keçirdiyi antiterror tədbirləri göstərilirdi. Sanksiya çağırışlarında Azərbaycandan neft və qaz idxalına embarqonun tətbiqi, Avropa İttifaqının Azərbaycanla münasibətlərə yenidən baxması və Azərbaycan aktivlərinin müsadirə edilməsi kimi məsələlər də yer almışdı. Eynilə, Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsi Fransa Senatının qətnaməsi ilə əlaqədar bəyanat qəbul edib və Fransaya qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi ilə bağlı çağırış etmişdi.

Aydındır ki, ikitərəfli münasibətlərdə müşahidə olunan müsbət dinamika zamanla iqtisadi və ticarət sahəsinə də öz təsirini göstərəcək. Artıq fransalı iş adamlarının Azərbaycanla əməkdaşlığa marağı artmaqdadır. Martın 19-da Fransanın "Qərb biznes liderləri və rəhbərləri klubu"nun üzvləri Parisdə Azərbaycan səfirliyinin Mədəniyyət Mərkəzində Azərbaycanın Fransadakı səfiri Leyla Abdullayeva ilə görüş keçiriblər.

Görüş Nant şəhəri və ətraf bölgələrdən 23 böyük qrupun, eləcə də kiçik və orta şirkətlərin rəhbərlərinin istəyi ilə təşkil olunub. Şirkət rəhbərləri, əsasən, Azərbaycanın iqtisadiyyatı, investisiya mühiti və ölkə ilə əməkdaşlıq imkanları barədə məlumat əldə etmək istəyiblər. Toplantının əsas mövzusu iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsi olub. İxrac ticarətinə xüsusi maraq göstərən fransalı iş adamları Azərbaycanda iqtisadi əməkdaşlıq və investisiya imkanları ilə bağlı geniş məlumat alıblar. Səfir Leyla Abdullayeva görüşdə Azərbaycan haqqında ətraflı məlumat verərək ölkəmizin regional rolu və iqtisadi inkişafı barədə danışıb. O, həmçinin Azərbaycan–Fransa əlaqələrinin inkişafı və fransız şirkətlərinin fəaliyyəti barədə açıqlamalar verib, Azərbaycanın xarici investisiyalara açıq olduğunu və xüsusən nəqliyyat və enerji sahələrində mühüm layihələrin həyata keçirildiyini vurğulayıb.

Statistikaya nəzər saldıqda, II Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan və Fransa arasındakı ticarət əlaqələrinin ciddi şəkildə azaldığı görünür. 2021 və 2022-ci illərdə ümumi ticarət dövriyyəsi müvafiq olaraq 245,3 və 273,7 milyon ABŞ dolları civarında olub. 2023-cü ildə isə vəziyyət xeyli dəyişib: hər iki dövlət arasında ticarət dövriyyəsi 500 milyon dolları keçib. Bunun böyük hissəsi – təxminən 403 milyon dolları Fransadan Azərbaycana idxal formasında olub. Analitiklər bildirirlər ki, bu artım iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın yenidən güclənməsinin göstəricisidir. Ölkələr arasında iqtisadi əlaqələr müəyyən dinamika qazansa da, bu münasibətlər hələ də məhdud həcm və dar sektorlar üzrə cəmlənmiş xarakter daşıyır. Xüsusilə 2025-ci ilin göstəriciləri ikitərəfli iqtisadi əməkdaşlığın əsas konturlarını aydın şəkildə ortaya qoyur.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Beynəlxalq Ticarət Statistikası Bazasının (UN Comtrade) məlumatına görə, 2025-ci ildə Azərbaycanın Fransaya ixracı təxminən 155 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu göstərici əvvəlki illə müqayisədə əhəmiyyətli artım deməkdir. Belə ki, 2024-cü ildə ixrac cəmi 96 milyon dollar səviyyəsində olub. Artımın əsas səbəbi enerji məhsullarına olan tələbatın yüksəlməsi ilə bağlıdır. Statistikaya əsasən, ixracın böyük hissəsini – 90 faizdən çoxunu xam neft və neft məhsulları təşkil edir. Bu isə onu göstərir ki, Azərbaycan-Fransa iqtisadi əlaqələri hələ də əsasən enerji sektorundan asılıdır.

Eyni zamanda, 2025-ci ilin ilk on ayı ərzində Fransaya 281 min ton xam neft ixrac edilməsi və bunun dəyərinin 143 milyon dollardan çox olması bu tendensiyanı bir daha təsdiqləyir. Lakin ümumi mənzərəyə baxdıqda Fransa Azərbaycanın xarici ticarətində cəmi 0,55 faiz paya malikdir. Bu isə ikitərəfli ticarətin potensialına baxmayaraq, real həcmin hələ aşağı səviyyədə qaldığını göstərir.

İnvestisiya sahəsində isə müəyyən canlanma müşahidə olunur. 2025-ci ildə Fransanın Azərbaycana birbaşa investisiyaları 134,3 milyon dollar təşkil edib ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 10 faizdən çox artım deməkdir. Bu dinamika Fransa şirkətlərinin Azərbaycan bazarına marağının artdığını göstərir. Qarşılıqlı investisiya axınlarının genişlənməsi isə iqtisadi əlaqələrin gələcəkdə daha dərinləşməsi üçün əsas yaradır.

Hazırda Azərbaycanda onlarla fransız şirkəti fəaliyyət göstərir. Bu şirkətlər əsasən sənaye, tikinti, mühəndislik və xidmət sahələrində təmsil olunurlar. Enerji sektorunda isə əməkdaşlıq daha strateji xarakter daşıyır. Xüsusilə SOCAR və "TotalEnergies" kimi iri şirkətlər arasında əməkdaşlıq bu sahənin əsas dayağını təşkil edir.

Ümumilikdə, Azərbaycan-Fransa iqtisadi münasibətləri inkişaf mərhələsində olsa da, hələ tam balanslı və diversifikasiya olunmuş modelə keçə bilməyib. Əlaqələrin əsas yükü enerji sektorunun üzərində qalır. Gələcək perspektivdə isə sənaye, texnologiya və qeyri-neft sahələrinin inkişafı bu əməkdaşlığın daha dayanıqlı və genişmiqyaslı xarakter almasına imkan verə bilər.

Musa BAĞIRLI
XQ

Külək enerjisi 41,6 dəfə artıb

Cari ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda 4 milyard 346,8 kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub. Bunun da 3 milyard 708,2 kilovat-saatı istilik elektrik stansiyalarının payına düşüb.

İlin ilk 2 ayında ölkə üzrə istehsal edilən elektrik enerjisinin qalan hissəsi isə su elektrik stansiyalarından, eləcə də digər alternativ və bərpaolunan enerji mənbələrindən alınıb. Yanvar-fevral aylarında su elektrik stansiyalarında 276,8 milyon kilovat-saat, külək elektrik stansiyalarında 141,6 kilovat-saat, günəş elektrik stansiyalarında 42,7 kilovat-saat, biokütlə və tullantıların yandırılması ilə işləyən stansiyalarda isə 42,8 kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub.

Hesabat dövründə bu sahədə ən böyük artım külək enerjisi istehsalında qeydə alınıb. Belə ki, sözügedən sahədə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 41,6 dəfə artım baş verib ki, bu da əsasən, cari il yanvarın 8-də istismara verilmiş Xızı-Abşeron külək elektrik stansiyasının fəaliyyəti ilə bağlıdır.

Qeyd edək ki, 37 hektar ərazidə yerləşən Xızı-Abşeron külək elektrik stansiyasında hər biri 6,5 meqavat olan 37 ədəd turbin, ölçü-müşahidə stansiyaları və quşların mühafizəsi sistemləri quraşdırılıb. Təxminən, 340 milyon dollar xarici investisiya hesabına inşa olunan stansiyanın illik enerji istehsalı həcmi 1 milyard kilovat-saat nəzərdə tutulur ki, bunun da nəticəsində 220 milyon kubmetr təbii qaza qənaət olunacaq və 400 min tondan çox karbon qazının atmosferə atılmasının qarşısı alınacaq.

XQ

Xarici kapital qoyuluşu – 654 milyon manat

Bu ilin yanvar-fevral aylarında xarici maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 654,8 milyon manat məbləğində investisiya yatırılıb. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsi məlumat verib.

Bu göstərici 2025-ci ilin eyni dövründəki göstərici ilə müqayisədə 10,1 faiz çoxdur.

Xarici mənbələrdən əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 598,8 milyon manatı neft-qaz sektoru, 56 milyon manatı isə qeyri-neft-qaz sektoru üzrə həyata keçirilib. 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarındakı göstəricilərlə müqayisədə xarici maliyyə mənbələrindən Azərbaycanın neft-qaz sektoru üzrə əsas kapitalına yönəldilmiş investisiyaların həcmi 54,4 faiz artıb, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə isə 73 faiz azalıb.

Qeyd edək ki, 2026-cı ilin yanvar-fevral aylarında ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 2 milyard 436,4 milyon manat və ya 2025-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə real ifadədə 19,4 faiz çox investisiya yönəldilib. Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 51,4 faiz, qeyri neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 5,1 faiz çox olub. Ümumi sərmayənin 1,434 milyard manatı və ya 58,9 faizi məhsul istehsalı sahələrinin, 794,7 milyon manatı (32,6 faizi) xidmət sahələrinin, 207,7 milyon manatı (8,5 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinin payına düşüb.

Ümumi sərmayənin 28,9 faizi dövlət, 71,1 faizi qeyri-dövlət sektorunun sərmayədarları tərəfindən qoyulub. Sərmayə qoyuluşunun 53,3 faizi tikinti-quraşdırma işlərinə sərf edilib. Daxili mənbələrdən əsas kapitala yönəldilmiş investisiyanın dəyəri ümumi sərmayənin 73,1 faizini təşkil edib.

XQ

AYİB maliyyə tərəfdaşımızdır

Qurum 202 layihənin maliyyələşdirilməsinə 3,6 milyard avro yatırıb

Avropa və Yenidənqurma İnkişaf Bankı (AYİB) Azərbaycandakı layihələr portfeli barədə fevral ayının sonuna olan məlumatları təqdim edib. 2026-cı ilin fevral ayının sonuna olan vəziyyətə görə, qurumun ölkəmizdəki layihələr portfeli 898 milyon avro təşkil etməklə 36 layihəni özündə birləşdirib.

Həmin layihələrdə bankın iştirak payı 1 faiz təşkil edir, əməliyyat aktivlərinin həcmi isə 695 milyon avro səviyyəsində qiymətləndirilir. Portfelin ümumi dəyərində özəl sektorun payı 40 faizə bərabərdir.

Qeyd edək ki, fəaliyyətə başladığı vaxtdan etibarən Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı Azərbaycan iqtisadiyyatına, ümumilikdə, 3 milyard 629 milyon avro investisiya yatırıb. Ayrılmış vəsaitlərin ümumi həcmi isə 3 milyard 375 milyon avro təşkil edir. Bank ötən müddətdə ölkəmizdə 202 layihənin həyata keçirilməsinə dəstək verib.

XQ

Dilimiz-diriliyimiz

Ana dilimiz milli kimliyin, müstəqil dövlətçiliyin mənəvi dayağıdır

Hər xalqı, milləti yaşadan mənəvi sərvətlərdən ən üstünü onun ana dilidir. Xalqımızın doğma ünsiyyət vasitəsi olan Azərbaycan dili milli kimliyimizin ən əsas, ən vacib elementlərindən biridir.

Zaman sübut edir ki, ana dili etnik düşüncəni formalaşdırır, millətin milli-mənəvi dəyərlərini qoruyur, xalqın keçmişi ilə gələcəyi arasında mənəvi bağları təmin edir, tariximizlə bu günümüz arasında körpü yaradır. Etnik psixologiyanı əks etdirən ana dili hər bir millətin, xalqın inkişafında mühüm rol oynayır.

Tanınmış alman linqvisti Vilhelm fon Humboldt dili xalqın ruhunu inikas etdirən əsas vasitə hesab edirdi. O bildirirdi ki, dil xalqın həm düşüncəsini, həm də mədəniyyətini ifadə edir. Alimin fikrincə, "dil, bütün kənar təsirlərə baxmayaraq, özünəməxsusluğunu qoruyub saxlayır, bu özünəməxsusluq onun xarakterinə də xasdır. Dil təsirlərə reaksiya verir və sərbəst istifadəyə yalnız öz xarakteri çərçivəsində şərait yaradır. Dilin əks təsiri isə daha müəyyəndir, çünki onun vasitəsilə xalqların keçmişdə yaratdığı hər şey fərd üzərində təsir göstərir. Dil hər bir millətin mədəniyyətini, etnoqrafiyasını, tarixi yaddaşını, ədəbiyyatını bu günə daşıyır, etnik mənsubiyyəti hifz edir.

Dilin zənginləşməsi, hüquqi statusu, işlənmə coğrafiyasının genişləndirilməsi dil siyasətində nəzərə alınır. Dil siyasətinin tərkib hissəsi dil quruculuğu prosesi və dil planlamasının düzgün həyata keçirilməsi məsələsidir. Dil siyasətində hər bir dilin ümumi inkişaf konsepsiyasının əsas müddəaları əks olunur.

Hazırda ölkəmizdə həyata keçirilən dil siyasəti demokratizmi və dünyəviliyi ilə seçilir. Azərbaycan Respublikası tolerant, multikultural dövlət olduğuna görə dövlət dili ilə yanaşı, digər dillərin də tədrisinə və tədqiqinə böyük önəm verilir, azsaylı xalqların öz dillərində təhsil almaları üçün hər cür şərait yaradılır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin hər iki dövründə dövlət dilimizlə bağlı fundamental qərarlar qəbul edilmiş, milli dil quruculuğu sahəsində böyük uğurlar əldə edilmişdir. 2002-ci il sentyabrın 30-da qəbul olunan "Dövlət dili haqqında" Qanun dövlətimizin dil siyasətinin əsas aspektlərini ehtiva edir. Bu qanunda dilin işlənmə mexanizmi, dövlət dilinin tətbiqi məsələləri tam öz əksini tapmışdır.

Ulu öndərin dil siyasətini uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin müstəqil dövlətimizə rəhbərliyi dövründə dil haqqında qəbul olunan qərarlar, verilən fərman və sərəncamlar mühüm tarixi əhəmiyyət kəsb edir. Bu dil qanunlarında dilin saflığı, ədəbi dilin qorunması, Azərbaycan dilinin statusu, elektron məkanda istifadəsi, kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi məsələləri öz əksini tapmışdır.

Prezident İlham Əliyevin dil siyasətində bir neçə aspekt özünü aydın göstərir: dil milli kimlik məsələsi, etnik yaddaşdır; dilin elmi düşüncəni mühafizə edir, keçmişdən bu günə daşıyır; ana dilimiz milli inkişafımızın təməlini təşkil edir. Ölkə rəhbərinin bu siyasəti dövlətin dil quruculuğuna verdiyi töhfədir.

Dövlət dili və yaxud da rəsmi dil statusuna malik olan dillərin inkişaf konsepsiyası qanunlarla, rəsmi sənədlərlə hüquqi baza halına salınır. Dövlət qanunları ilə dilin işlənmə mexanizmi, funksionallaşması təsbit olunur. Dil situasiyalarının nəzərə alınması, dil planlaması hər bir dövlətin dil siyasətinin əsas aspektləridir. Milli dövlətçiliyin əsas simvollarından biri olan ana dilinin qorunması və işlənmə mexanizminin təsbit olunması dövlətin dil siyasətinin mərkəzi nüvə xəttini təşkil edir.

Dövlət dili qoruyur, öz qanunları ilə onu dövlət səviyyəsində mühafizə edir. Azərbaycan dilinin dövlət dili statusuna sahib olması onun dövlət səviyyəsində inkişafına və zənginləşməsinə zəmanət verir. Azərbaycan çoxkonfensiyalı bir dövlətdir.

Prezident İlham Əliyevin 17 iyul 2018-ci ildə "Azərbaycan dilinin elektron məkanda daha geniş istifadəsinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncamında əcnəbilər üçün Azərbaycan dilinin elektron platformasının hazırlanması məsələsi xüsusi vurğulanır. Bu tarixi sərəncamda dövlət dilinin işlənmə coğrafiyasının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Həmin sərəncamın əhəmiyyəti ondadır ki, müasir oxucu daha çox onlayn platformalardan, elektron resurslardan qaynaqlanır.

Buna görə də ana dilimizlə bağlı materialların internet platformalarında yerləşdirilməsi oxucular üçün həmin qaynaqları əlçatan edir. Beləliklə də ana dilinə aid qaynaqlar virtuallaşır və insanlar üçün dildən rahat istifadə imkanları yaradılır. Sərəncamdan irəli gələn tapşırıqlara əməl olunduqca, rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi ilə dil korpusunun yaradılması istiqamətində işlərin intensivləşdirilməsi gələcəkdə böyük söz bazasının internet məkanında istifadəsini asanlaşdırmış olacaq.

Ana dili milli düşüncəni formalaşdırır, millətin genetik kodlarını mühafizə edir, etnik yaddaşı qoruyur. Bu baxımdan ana dili hər millətin identifikasiya kodu kimi çıxış edir. Hər bir müstəqil dövlətin siyasətində dil siyasəti özünəməxsus aspektləri ilə seçilir. Çünki dil siyasəti ölkənin etnik tərkibini, dil əlaqələrini mütləq nəzərə almalıdır. "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair dövlət proqramı" dillə bağlı normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi, Azərbaycan dilinin tədrisinin genişləndirilməsi, Azərbaycan dilinin tətbiqinin genişləndirilməsi, Azərbaycan dilinin öyrənilməsi və təbliği sahəsində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi, Azərbaycan dilinin mediada təbliği məsələlərini ehtiva edir.

Bu Dövlət Proqramında dövlət dilinin bütün tətbiq sahələri əhatə olunmuşdur. Dövlət Proqramının icrası müxtəlif illəri əhatə edir. Həmin Dövlət Proqramında Azərbaycan dilinə aid yeni lüğətlərin yaradılması, dillə bağlı internet resurslarının gücləndirilməsi, elektron lüğətlərin, informasiya bazasının yaradılması, Azərbaycan ədəbi dilinin pozulması hallarının qarşısının alınması kimi vacib məsələlər də öz əksini tapmışdır. Bütövlükdə, bu tarixi sənəd Azərbaycan dilinin inkişaf konsepsiyasını əks etdirir.

Prezident İlham Əliyevin dil siyasəti dövlətimizin milli maraqlarına, ölkənin mövcud dil situasiyalarına uyğun olaraq aparılır. "Azərbaycan dilinin saflığının qorunması və dövlət dilindən istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında fərmanda ədəbi dil normalarının gözlənilməsi və norma pozuntularına nəzarət üçün müvafiq dil qurumunun yaradılması məsələsi öz əksini tapmışdır. Dilin saflığının qorunması dil siyasətində mühüm strateji məsələlərdən biri hesab olunur. İlham Əliyevin dil siyasətində milli kimliyin əsas elementi kimi dilə dövlət səviyyəsində qayğı ən ali mövqedə dayanır.

İlham Əliyevin çıxışlarında da hər zaman dil məsələsi aktuallıq kəsb edir. Dövlət başçısı Milli Elmlər Akademiyasının 80 illik yubileyi ilə bağlı keçirilən yığıncaqdakı tarixi nitqində ana dilinin saflığı məsələsinə xüsusi önəm verdi: "Azərbaycan dili çox zəngin dildir. Bu gün 50 milyondan çox insan üçün Azərbaycan dili ana dilidir. Ancaq təmiz, saf, ədəbi Azərbaycan dilinin qoruyucuları bizik – müstəqil Azərbaycan dövləti". Dövlət başçısı haqlı olaraq bildirdi ki, "biz öz dilimizi qorumasaq, dilimizi təmiz, saf saxlamasaq, onda yavaş-yavaş dilimizi itirə bilərik. Hər bir millət, hər bir xalq üçün onun Ana dili onun milli mənsubiyyətinin əsas amilidir və bu istiqamətdə bütün ictimai fəallar, bütün ictimaiyyət bir nöqtəyə vurmalıdır".

Prezident hər bir vətəndaşımızın ana dilimizə həssas yanaşmalı olduğunu xüsusi vurğuladı: "Azərbaycan dilinin saflığının qorunması hər bir Azərbaycan vətəndaşının işi olmalıdır. Yəni dövlət, alimlər, dilçilər, yazıçılar, şairlər, jurnalistlər, bu işlə məşğul olanlar bu məsələyə çox böyük diqqət verməlidirlər".

Azərbaycan Prezidenti çıxışında milli kimlik məsələsinə də toxundu: "Biz xalq kimi, millət kimi öz dilimizi qorumasaq, onda yavaş-yavaş bizim milli kimliyimiz də sarsıla bilər. Əminəm ki, mənim sözlərim hər kəsə çatacaq və özüm də daim bu məsələ ilə bağlı məşğul olacağam, izləyəcəyəm, lazımi tədbirlər görəcəyəm. Azərbaycan alimlərindən də bax, bu məsələyə də öz münasibətini və dəstəyini göstərmək çağırışını edirəm".

İlham Əliyevin dil siyasəti milli dövlətçilik ənənələrinə, tarixi köklərə, milli düşüncəyə, müasir reallıqlara, dərin fəlsəfi-məntiqi rasionallığa əsaslanır. Dövlət başçımızın səlis nitqi cəmiyyətimiz üçün örnəkdir. İlham Əliyevin ana dilimizdə mükəmməl çıxışları, müsahibələri məzmunca zəngin, ifadəli və aydındır. Onun ana dilimizdəki məzmunlu çıxışları həm siyasi, həm akademik, həm də bədii natiqliyin kamil nümunələridir. İlham Əliyevin nitqi natiqlik sənətinin bütün parametrlərinə uyğun şəkildə qurulur və ictimai-siyasi nitq formasından çıxaraq dilin bütün qatlarını ehtiva edə bilir. Əlbəttə, bu ölkə başçısının nadir savadı və istedadı ilə bağlı məsələdir.

Azərbaycanda həyata keçirilən dil siyasəti dünyadakı son çağırışlara da cavab verir, dilin və dilçiliyin inkişaf konsepsiyalarını təsbit edir. Ana dilimizə dövlət dili status verilməsi ədəbi dilimizin funksional üslublarının inkişafına zəmin yaradır. Yəni dövlət səviyyəsində, ən ali səviyyədə ana dilimizin inkişafı təmin olunur. Həm bədii, həm elmi (akademik), həm rəsmi-işgüzar, həm də publisistik üslubun funksionallaşma prosesi intensivləşir.

Azərbaycan dili həm də müasir elmi düşüncənin dilidir. Akademik üslubun bütün aspektlərini birləşdirən elmi düşüncə dilimiz terminoloji baxımdan zəngin və çoxfunksiyalıdır. Azərbaycan dilinin akademik üslubu media dili ilə bərabər, ən çox qloballaşma təsirinə məruz qalan üslublardandır. Prezident İlham Əliyevin dillə bağlı imzaladığı sərəncam və fərmanlar məzmunca, ümumilikdə, demokratikliyi və innovativliyi özündə ehtiva edir, ədəbi dilimizin inkişafına xidmət edir.

Tofiq ƏBDÜLHƏSƏNLİ,
Dövlət İqtisad Universiteti Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, professor, Əməkdar mədəniyyət işçisi

Araşdırma

Satan aldatmasın – alan aldanmasın!

Lakin istehlak bazarında bu tələb tez-tez pozulur

Azərbaycanda istehlak bazarı son illər sürətlə genişlənsə də, bu inkişaf paralel olaraq yeni çətinliklərlə də narahatlıq doğurur. Xüsusilə saxta alış-veriş halları, qiymət manipulyasiyaları və xidmət sektorunda qeyri-etik davranışlar artıq tək-tək epizodlarla deyil, sistemli problem kimi özünü göstərir. Bu proses istehlakçıların maddi zərərə uğraması ilə məhdudlaşmır, həm də bazara olan ümumi etimadı zəiflədir.

Müşahidələr göstərir ki, ən çox şikayət doğuran hallar onlayn alış-veriş zamanı məhsulun təqdim edilən keyfiyyətə uyğun olmaması, mağazalarda rəf qiyməti ilə kassadakı məbləğ arasında fərqlərin yaranması və endirim kampaniyalarının manipulyativ şəkildə təşkili ilə bağlıdır. Bu problemlər isə istehlakçı hüquqlarının qorunması sahəsində mövcud boşluqları bir daha üzə çıxarır.

İstehlakçıların hüquqlarının pozulması bəzən açıq-aşkar fırıldaqçılıq formasında, bəzən isə daha incə üsullarla baş verir. Ekspertlərin fikrincə, son illər xüsusilə mürəkkəb məişət texnikasının – mobil telefonların, kompüterlər və digər elektron cihazların satışında ciddi problemlər müşahidə olunur. Bu sahədə əsas narazılıqlar məhsulun keyfiyyətinin və texniki xüsusiyyətlərinin düzgün təqdim olunmaması ilə bağlıdır.

Qida sektorunda isə daha çox rast gəlinən pozuntu kassada qiymətlərin şişirdilməsidir. Bu halda alıcı mağazada gördüyü qiymətlə kassada ödədiyi məbləğ arasında fərqlə qarşılaşır. Daha təhlükəli praktikalardan biri isə alıcının almadığı məhsulların qəbzə əlavə olunmasıdır. Statistik qiymətləndirmələr göstərir ki, bu cür halların ümumi təsiri ildə on minlərlə manatlıq əlavə ödənişə səbəb olur.

Marketinq mütəxəssislərinin bir qismi bu halları qəsdən edilən fırıldaqçılıq kimi deyil, daha çox işçi səhlənkarlığı ilə izah edir. Doğrudan da, iri pərakəndə satış şəbəkələrində qiymətlərin düzgün yenilənməməsi, sistem nasazlıqları və işçi məsuliyyətsizliyi kimi amillər rol oynaya bilər. Lakin problem yalnız bununla məhdudlaşmır. Belə ki, əgər eyni tip pozuntular müxtəlif sektorlarda və uzun müddət ərzində təkrarlanırsa, bu artıq sistemli idarəetmə və nəzarət boşluğunun göstəricisi kimi qiymətləndirilməlidir. Çünki təsadüfi səhvlər müəyyən hallarda baş versə də, onların davamlı xarakter alması struktur problemlərin mövcudluğundan xəbər verir.

Araşdırmalar göstərir ki, bəzi sahələrdə istehlakçı hüquqlarının pozulması daha geniş yayılıb. Bunlara, ilk növbədə, avtomobil bazarı, elektronika, tikinti və təmir xidmətləri, daşınmaz əmlak əməliyyatları və onlayn satış platformaları daxildir.

Avtomobil sektorunda ən geniş yayılmış problemlərdən biri nəqliyyat vasitələrinin yürüş göstəricisinin geri çəkilməsi və texniki məlumatların gizlədilməsidir. Bu isə alıcıların real vəziyyət haqqında yanlış təsəvvür əldə etməsinə səbəb olur. Problemin kökündə isə vahid və şəffaf nəqliyyat tarixçəsi bazasının olmaması dayanır. Daşınmaz əmlak sektorunda isə eyni mənzilin bir neçə şəxsə satılması kimi ciddi hüquqi pozuntular hələ də aktualdır. Bu hallar yalnız maliyyə itkisi ilə nəticələnmir, həm də uzunmüddətli məhkəmə çəkişmələrinə səbəb olur.

Rəqəmsal ticarətin sürətlə artması istehlakçılar üçün rahatlıq yaratsa da, eyni zamanda, yeni fırıldaqçılıq üsullarını da aktuallaşdırıb. Sosial şəbəkələr üzərindən həyata keçirilən satışlarda əvvəlcədən ödəniş alaraq yoxa çıxan satıcılar, real məhsuldan fərqli malların göndərilməsi və ümumiyyətlə, sifarişin yerinə yetirilməməsi geniş yayılıb.

Bu sahədə əsas problem nəzarət mexanizmlərinin zəifliyi və satıcıların şəffaf identifikasiyasının olmamasıdır. Bir çox hallarda istehlakçı ödəniş etdikdən sonra hüquqi baxımdan müraciət edə biləcəyi konkret ünvan tapmaqda çətinlik çəkir.

Satış dövrlərində geniş tətbiq olunan endirim kampaniyaları da ayrıca diqqət tələb edir. Bəzi hallarda satıcılar əvvəlcə qiymətləri süni şəkildə artırır, daha sonra isə bunu "endirim" kimi təqdim edirlər. Bu isə istehlakçının qərarvermə prosesinə psixoloji təsir göstərərək ehtiyac duyulmayan alışlara səbəb olur.

Eyni yanaşma xidmət sektorunda, xüsusilə gözəllik salonları və kosmetologiya klinikalarında da müşahidə edilir. Müştərilərə ilkin olaraq pulsuz xidmət vədi verilir, lakin prosesin davamı üçün əlavə ödəniş tələb olunur. Bu cür taktika xüsusilə məlumatlılığı aşağı olan istehlakçı qruplarına yönəlir.

Mövcud vəziyyəti təhlil edərkən bir neçə əsas səbəb ön plana çıxır. Birincisi, istehlakçıların hüquqları barədə məlumatlılığın yetərli səviyyədə olmamasıdır. Bir çox hallarda vətəndaşlar hüquqlarının pozulduğunu anlasa belə, hara və necə müraciət etməli olduqlarını bilmirlər. İkincisi, nəzarət və tənzimləmə mexanizmlərinin səmərəliliyinin kifayət qədər zəifliyidir.

Müvafiq qurumların yoxlamalarının epizodik xarakter daşıması və sanksiyaların yetərincə çəkindirici olmaması da bu halların davam etməsinə şərait yaradır. Üçüncüsü isə biznes subyektləri daxilində daxili nəzarət sistemlərinin zəifliyidir. Xüsusilə iri ticarət şəbəkələrində keyfiyyətə nəzarət və audit mexanizmlərinin gücləndirilməsi zəruridir.

Problemin aradan qaldırılması üçün kompleks yanaşma tələb olunur. İlk növbədə, istehlakçıların maarifləndirilməsi istiqamətində geniş kampaniyalar həyata keçirilməlidir. Məktəblərdən başlayaraq ictimai platformalarda qədər müxtəlif səviyyələrdə hüquqi biliklərin artırılması vacibdir.

Eyni zamanda, rəqəmsal həllərin tətbiqi də mühüm rol oynaya bilər. Məsələn, avtomobil bazarında vahid tarixçə sisteminin yaradılması, onlayn ticarət platformalarında satıcıların verifikasiya (müəyyənləşdirilən şərtlərə uyğunluğun qiymətləndirilməsi) mexanizmlərinin gücləndirilməsi və elektron qəbz sistemlərinin genişləndirilməsi şəffaflığı artırar.

Nəhayət, qanunvericilik və nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi də əsas prioritetlərdən biri olmalıdır. Pozuntulara görə tətbiq olunan cərimələrin artırılması və ictimai nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi bazarda sağlam rəqabət mühitinin formalaşmasına töhfə verə bilər.

Saxta alış-verişlər və istehlakçı hüquqlarının pozulması təkcə fərdi problem deyil, ümumi iqtisadi sistemin sağlamlığı ilə birbaşa bağlı məsələdir. Bu sahədə şəffaflığın artırılması, məsuliyyətin gücləndirilməsi və istehlakçıların hüquqi savadlılığının yüksəldilməsi yalnız vətəndaşların deyil, həm də biznes mühitinin uzunmüddətli maraqlarına xidmət edir. Unutmaq olmaz ki, güclü iqtisadiyyat yalnız istehsal və satış göstəriciləri ilə deyil, həm də istehlakçı etimadı ilə ölçülür. Bu etimadın qorunması isə həm dövlətin, həm biznesin, həm də cəmiyyətin ortaq məsuliyyətidir.

Ekspert rəyi

Eyyub HÜSEYNOV,
Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri

Artıq 10 ilə yaxındır ki, Azərbaycandakı marketlərdə süni qiymət artımı, istehlakçıların hüquqlarının pozulması, aldatma baş verir. Marketlərdə müasir qurğular qurulur və əgər bir neçə il öncə alıcıları üzbəüz olaraq aldadırdılarsa, indi qurğular vasitəsilə aldadırlar.

Hər gün bu barədə rəhbərlik etdiyim quruma istehlakçı zəngləri daxil olur. Yəni marketdə rəflərdə məhsulun qiymətinin aşağı olması, sonra isə kassada yüksək qiymətin tətbiq edilməsi ilə bağlı müraciətlər var. Bu, böyük istehlakçı problemidir. Bundan başqa, kartla ödəniş zamanı istehlakçının almadığı malların yazılması, marketlərin içərisində olan meyvələrin satıldığı hissədə bilərəkdən istehlakçıların aldadılması halları müşahidə edilir. Məsələn, kassa çekində göstərilib ki, vətəndaş 86 qəpiyə badımcan alır, ancaq ekzotik bir meyvənin qiymətini, yəni 36 manat yazılır. Bunların hamısı bilərəkdən baş verir. Xüsusilə də almadığı malın yazılması kartla ödənişdə baş verir.

İstehlakçı çox sayda mal alanda, onun almadığı malı da yazırlar. Şəxsən mən şəhərin mərkəzində yerləşən bir marketdə bir ildə 100 manata qədər aldatma cəhdini müşahidə etmişəm. Azad İstehlakçılar Birliyinə gələn şikayətləri ümumiləşdirsək, bir ildə Azərbaycan istehlakçıları almadıqları mal üçün 500 milyon manat ödəyirlər. O ki qaldı rəfdə məhsulun qiymətinin aşağı olub, kassada yuxarı göstərilməsinə, bu, ən geniş yayılmış süni qiymət artımıdır.

Belə halda istehlakçının necə hərəkət etməsinə gəldikdə, istehlakçı kassadan ayrılmadan kassa qəbzinə baxmalıdır. Burada fərqi gördükdə, kassa qəbzini özündə saxlamaqla, yenidən qayıdıb malın və qiymətinin şəklini çəkməlidir. Gəlib kassada iradını bildirməlidir. Həmin dəqiqə deyəcəklər ki, səhv etmişik, yadımızdan çıxıb. Rəfdəki qiymətlə məhsulu yenidən hesablayacaqlar. İstehlakçı o qəbzi də götürüb, ikisinin də şəklini çəkməlidir. Əgər istəsə ki, problemi kökündən yerində həll etsin, marketin işilərindən birini çağırıb iradını bildirməlidir. Həmin dəqiqə o qiyməti dəyişəcəklər.

Vaqif BAYRAMOV
XQ

Sinəsindən qışın sükutu, soyuğu çəkiləndə torpaq yenidən nəfəs almağa başlayır. Soyuq küləklərin sərt pıçıltısını ılıq meh əvəz edir, yerin qaranlıq qoynunda gizlənən toxumlar gün işığına doğru boylanır, təbiət aylarla gözlədiyi bir anın sevincini yaşayır. Ağacların çılpaq budaqları yavaş-yavaş ağ libasa bürünür. Çəmənlərdə ilk çiçəklər utancaq-utancaq baş qaldırır. Günəş daha hərarətli, səma daha aydın olur.

Paytaxt Novruz çal-çağırına bürünüb

Son illərin Zəfər yaşantıları bu bayramda da coşqu ilə cilvələnir

Baharın gəlişi ilə birlikdə yalnız torpaq deyil, sanki insanın ruhu da canlanır. Ürəklərdə yuva qurmuş arzular, yarımçıq qalan niyyətlər qol-qanad açır. Küçələrdə addımlar yeyinləşir, baxışlarda işıq artır, insanların üzündə təbəssüm çoxalır.

Təqvimlərdə isə bəzən elə bir məqam yaranır ki, iki ayrı mənəvi dünyanın qovuşmağına şahidlik edirik. Bu günlərdə də xalqımız belə bir dövr yaşayır, iki bayram–Novruzu və Ramazanı bir arada qarşılamağın sevincini hiss edir. Bu bayramlardan manası "Yeni gün" olan, yazın gəlişini müjdələyən, minilliklərdən süzülərək bu günə gəlib çıxan Novruz təbiətin oyanışı ilə insan ruhunun yenilənməsinin vəhdətini təşkil edir. Qışın sərtliyindən çıxan torpaq necə canlanırsa, insan da bu bayramda daxili təmizlənmə, yenilənmə və ümid hissi ilə dolur.

Tarixi mənbələr göstərir ki, Novruz ənənəsinin kökləri olduqca qədimdir. Bu bayramın tarixinə Əhəmənilər dövründən əvvəlki mərhələlərdə də rast gəlinir. Hətta bəzi araşdırmalara görə, Novruz insanların təbiət hadisələrinə ilk təəssüratlarından biri kimi formalaşıb. Bu bayram həm də müxtəlif xalqlar arasında fərqli adlarla tanınır. Ergenekon, Sultan Nevruz, Xan Novruz, Rüsxət günü, Bozqurd, Çağan, Yılbaşı, Gündönümü, Bahar və ya Yaz bayramı kimi müxtəlif adlarla fərqli mədəniyyətlərdə öz əksini tapır.

Novruz bayramının ən gözəl tərəflərindən biri də onun milli özəlliklərlə zəngin olmasıdır. Bayram süfrəsində yer alan hər bir nemət özündə bir arzu, niyyət və məna daşıyır. Xüsusilə "yeddi sin" ənənəsi xalqımız arasında geniş yayılıb. "S" hərfi ilə başlayan sirkə, sarımsaq, səbzə, sumax, sikkə, saat və su sağlamlıqdan bolluğa, zamandan aydınlığa qədər həyatımızın bir çox hissəsini simvolizə edir.

Bayram xonçasında yer alan su – təmizliyin, güzgü – mənəvi paklığın, səməni – təbiətin oyanışının, balıq – çeviklyin, alma – gözəllik və ətrin, halva – həyatın şirinliyinin, qızıl isə rifah və var-dövlətin rəmzi hesab olunur. Bu nemətlərin hər birinin insanlara mənəvi zənginlik verdiyinə inanılır. Bundan başqa, bayramda insanlar küsülüləri barışdırır, ehtiyacı olanlara yardım edir, qapılar açıq qalır, süfrələrdəki nemətlər paylaşılır. Bu gün baharı bizə gətirən bayramımız keçmişin yadigarı, gələcəyə ötürülməli mirasdır.

Qədim dövrlərdən bu günə kimi qorunub saxlanan bu əziz bayram ölkəmizdə də xüsusi coşquyla qeyd edilir. Paytaxt Bakı da Novruza tam hazırdır.

Şəhər sakinlərindən Zülfiyyə Babayeva Novruzun onun üçün nə qədər xüsusi anlam daşıdığını səmimi şəkildə bölüşdü:

– Novruz bizim ruhumuzda yenilənmə-

nin, ümidlərin və arzuların canlandığı bir mərhələdir. Bu, bizim ən əziz bayramlarımızdan biridir. Əziz günləri qarşılayanda hər birimizin üreyində yeni fəslə həvəs yaranır. Sanki insan da təbiətlə birlikdə yenilənir. Hər kəs daha pozitiv olur, daha çox plan qurur, gələcəyə ümidlə baxır.

Bu ilin Novruzu əvvəlkilərdən daha fərqli və mənalıdır. Çünki biz iki müqəddəs və əziz bayramın – Novruz və Ramazanın eyni dövrə təsadüf etmesini görürük. Beləcə, mənəvi baxımdan insanların daha da saflaşmasına, bir-birinə qarşı anlayışlı və mərhəmətli olmasına şahidlik edirik.

Novruzun ruhunu paytaxtda xüsusi olaraq görürük. Şəhər o qədər gözəl bəzədilib ki, insan sanki nağıl aləminə düşür. Hər addımda bayramın nəfəsini duyursan. Mən hər il ailəmlə birgə mütləq bu yerləri gəzməyə gəlirəm. Bu artıq bizim üçün bir ənənəyə çevrilib. Uşaqlar üçün bu mühit çox maraqlıdır. Onlar həm bayramın mahiyyətini öyrənir, həm də bu gözəlliklərin içində böyüyürlər. Biz də çalışırıq ki, bu ənənələri yaşadaq və gələcək nəsillərə ötürək.

Azyaşlı soydaşımız Mədinə Əliyeva isə dedi ki, bayramda papaq atmağı və tonqaldan tullanmağı çox sevir:

– Məncə, bayramda papaq atmaq ən maraqlısıdır. Çünki bizə çoxlu hədiyyələr, şirniyyatlar verirlər, qapını açan hamı gülür, sevinib papağımızı götürür. Sonra papağımızın içini şirniyyatla doldururlar. O an çox həyəcanlı olur, hamımız qaçıb baxırıq ki, görək içində nə var.

Sonra da atam və anamla birgə tonqalın yanına gedirik. Bütün qonşularımız, dostlarım orda olur. Atam mənə tonqaldan tullanmağa kömək edir və deyir ki, ağırlığın hamısı odda yansın. Bu da mənə çox maraqlı gəlir. Tonqalın yanına yığışanda bütün məhəllə böyük bir ailə kimi görünür. Anamgil söhbət edir, biz də oynayırıq, hamı sevinir, gülür.

Həm də mən bayramı ona görə sevirəm ki, çoxlu şəkərbura, paxlava yeyə bilirəm. Hamı bir-birinə qonaq gedir, bütün dostlarımı da görürəm. Şəhərdə də hər yer nağıl kimi rəngbərəng görünür. Bahar qızlarının paltarları çox gözəldir. Mən də onlar kimi geyinib bayramı keçirəcəm.

Kiçik şəhər sakini Məhəmməd Vəliyev Novruz günlərində yumurta toqquşdurmağı çox sevdiyindən danışdı:

– Mən Novruz bayramını çox sevirəm, hər il qardaşımla yarışırıq, yumurta toqquşdururuq və həmişə mən qalib gəlirəm. O anlar çox maraqlı və həyəcanlı olur. Qardaşımla toqquşduranda hamı bizə baxır, mən qalib gələndə isə çox sevinirəm. Bizim məktəbdə də bayram çox maraqlı keçir. Müəllimimiz əvvəlcədən deyir ki, hamı öz kiçik bayram xonçasını hazırlasın. Mən də evdə anamla birlikdə xonça düzəldirəm, sonra onu məktəbə aparanda sinifdə hamının xonçası bir-birindən gözəl olur.

Bayram şənliyimizdə də sinif yoldaşlarımızdan biri Bahar qızı olur, çox gözəl görünür, digərləri Kosa və Keçəl obrazları canlandırır. Onlar əyləncəli oyunlar oynayırlar, Kosanın zarafatları, Keçəlin hərəkətləri mənim çox xoşuma gəlir. Onlara baxanda çox əylənirəm və istəyirəm ki, gələcəkdə mən də bu rollardan birini oynayım. Məktəbdə biz Novruzla bağlı çoxlu şeirlər də öyrənirik. Müəllimimiz deyir ki, Novruz bizim qədim bayramımızdır.

Dənizkənarı Milli Parkda təşkil edilmiş bayram yarmarkasının "Art Koshque" stendində Şüşəxanım Vəliyeva bu il paytaxt sakinlərindən çox böyük maraq gördüklərini söylədi:

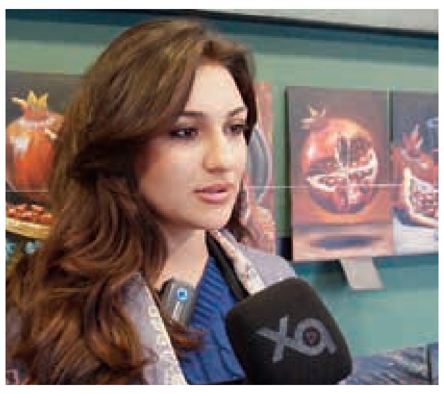

– Hər il Novruz bayramı böyük coşqu ilə qeyd olunur, amma etiraf edim ki, bu il tamam fərqli bir ab-hava var. Sanki insanlar bayramı daha çox yaşayır, paylaşır, sevinir. Biz də bu ruhu yaşatmaq üçün öz stendimizdə xüsusi hazırlıq görmüşük. Stendimizdə Novruzun rəmzlərini əks etdirən müxtəlif rəsmlər, xüsusilə meyvə təsvirləri və baharın gəlişini canlandıran əsərlər yer alır. Hər bir detalda təbiətin oyanışı, rənglərin canlanması hiss olunur. Biz çalışmışıq ki, bu rəsmlərə baxanda insanlar baharın ətrini duysunlar.

Nümayiş olunan əsərlər isə gənc nəslin nümayəndələrinin əl işləridir. Bu rəsmlərin bir qismi muzeylərdən götürülüb. Biz çalışırıq ki, məhz bu bayram günlərində onların istedadını daha geniş auditoriyaya təqdim edək. Çünki Novruzda ənənələri yaşatmaq, yeni nəsli dəstəkləmək, onların yaradıcılığına dəyər vermək lazımdır. Mənce, gənclər öz işlərinin sərgilendiyini görəndə daha da ruhlanır, daha çox yaratmaq istəyirlər. Bu da həm onların inkişafına, həm də ümumilikdə mədəniyyətimizin zənginləşməsinə töhfə verir. Biz də istəyirik ki, bu gözəl bayramda onların sevincinə bir az da biz səbəb olaq.

Bayram ruhu isə şəhərin hər yerində hiss olunur. Küçələrdə qurulan yarmarkalar, rəngbərəng dekorasiyalar, milli musiqilər, hamısı bir-birini tamamlayaraq insanlarda xoş əhval yaradır. Stendə yaxınlaşan sakinlərin marağı bizi çox sevindirir. İnsanlar dayanıb rəsmlərə baxır, suallar verir, gənclərin işlərini maraqla izləyirlər. Düşünürəm ki, bu cür təşəbbüslər Novruzun ruhuna tam uyğundur.

Milli paltarda şövqlə rəqs edən Zəhra Mustafayeva oyunu saxlayaraq builki arzularından söz açdı:

– Bahar mənim ən sevdiyim fəsildir, təbiət nəfəs alır. Qışın soyuğu, o uzun, ağır günlər yavaş-yavaş çəkilir, yerini günəşli, ümidli, işıqlı günlərə verir. Novruz bayramı isə bu gözəl fəslin ən xoş, ən mənalı zamanıdır.

Novruz bayramında hər şey dəyişir. İnsanlar daha səmimi olur, daha çox gülür, bir-biri ilə səmimi münasibət qurur. Küçələrdə, evlərdə, həyətlərdə bir başqa ab-hava hiss olunur. Hamı bir-birinə xoş söz deyir, qapılar açıq olur, süfrələr paylaşılır. Ən gözəli isə odur ki, küsülülər barışır. Mənce, Novruzun ən böyük mənası da məhz bundadır ki, insanların ürəkləri yumşalır, kin-küdurət aradan qalxır. Elə mən də ən çox bunu sevirəm, hər kəs bir anlıq bütün problemləri unudur, həyatın gözəlliklərini hiss edir. Bahardan da ən böyük arzum odur ki, qışın bütün ağırlığını, soyuğunu özü ilə aparsın, insanların da üreyində olan soyuqluq yox olsun.

Mən istəyirəm ki, bütün dünyada sülh olsun, insanlar rahat yaşasın, heç kim qorxu, narahatlıq hiss etməsin. Hər bir ailədə ruzi-bərəkət, sevinc və sağlamlıq olsun.

Çünki əsl bayram o zaman olur ki, insanın üreyi rahatdır, ailəsi yanındadır, süfrəsi doludur. Mən bütün dünyaya sağlam həyat arzu edirəm.

Mən özüm də bu bayramı ailəmlə birlikdə qeyd etməyi çox sevirəm. Süfrə başında toplaşmaq, onu hazırlamaq, tonqal ətrafında yığışmaq mənim üçün çox dəyərlidir. Hər il bu anları səbirsizliklə gözləyirəm. Çünki bu anlar insanın yaddaşında silinməyən xatirələrə çevrilir. Biz qalib xalq olaraq bu bayramı daha böyük sevinc və fəxarətlə qarşılayırıq. Sonda isə hər kəsi bu gözəl bayram münasibətilə təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, hər evdə sevinc, hər ürəkdə ümid olsun. Bahar hər kəsə yenilik, xoşbəxtlik və uğur gətirsin.

Sonda qeyd edək ki, sevincin, sülhün, bərəkətin və birliyin bayramı olan Novruz hər bir evə işıq, ürəklərə istilik gətirsin. Baharın nəfəsi ilə gələn bu gözəl günlər dünya Azərbaycanlıları üçün yeni başlanğıcların müjdəçisi olsun.

Hazırladı:
Ləman TƏHMƏZ
XQ

Bahar nə xoş gəlir!

Türk ölkələrində ən əziz bayram kimi qeyd olunan Novruz şənlikləri xalqlarımızın adət-ənənələrinin yaşadılması, yazın pişvazına təmtəraqla çıxılması baxımından böyük maraq kəsb edir. Paytaxt Bakının inzibati rayonlarında, elm, təhsil və mədəniyyət ocaqlarında da güllü-çiçəkli, səmənili bayram münasibətilə çoxsaylı yaddaqalan tədbirlər keçirilib. Ağzı dualı Dədə Qorqud və Bahar qızı, nağıl personajları Kosa və Keçəl, şənliklərdə ürək sözlərini söyləyən hər kəs bayram iştirakçılarına ən xoş arzularını bildirib, xalqımıza sülh və əmin-amanlıq arzulayıblar. Həmin mərasimlərdən bəzilərinin icmalını oxuculara təqdim edirik.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti

"Ruhumuza bahar gəlir" – Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) və Heydər Əliyev Fondu "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin təşilatçılığı ilə paytaxtda təşkil edilən Novruz şənliyi belə adlanırdı.

Yerli və xarici vətəndaşlar, həmçinin uşaq evlərinin sakinləri, internat məktəbləri şagirdlərinin qatıldığı şənlik mərasimində xalq tətbiqi sənət nümunələri geniş təbliğ edilib. Ayrı-ayrı çadırlarda müxtəlif sahələr üzrə ustad dərsləri keçirilib, iştirakçılara şirniyyat, çay təqdim olunub. Eyni zamanda, şənlikdə əllərində dövlət bayraqları olan milli geyimli atlılar, dəvələrin, ponilərin müşayiəti ilə Kosa, Keçəl, Bahar qızı, nağaraçılar, jonqlyorlar, pəhləvanlar iştirak ediblər. Tanınmış incəsənət nümayəndələri, rəqs kollektivləri şənliyə rəng qatıb, kəndirbazlar məharətlərini göstərib, idman meydançasında zorxana, güləş, gimnastika üzrə nümunəvi çıxışlar olub. Kosa, Keçəl və Bahar qızı hər kəsi şənləndirib, bayram tonqalının ətrafında sakinlərlə birgə deyib-gülüb və rəqs ediblər.

Dənizkənarı Milli Park ərazisində keçirilən Novruz bayramına həsr olunmuş festival rəngarəng proqramı ilə hamıya xoş ovqat bəxş edib. Buradakı yarmarka, inklüziv kafe, köşklərdə nümayiş olunan təamlar qonaqların zövqünü oxşayıb.

Bayram münasibətilə paytaxtın bütün rayonlarında bayram şənlikləri və konsert proqramları təşkil edilib. Bu təntənələr öz kütləviliyi ilə seçilib. Nizami və Yasamal rayonlarında Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Bizim həyət" layihəsi çərçivəsində yaradılmış abad məhəllələrdə düzənlənən şənlikləri xüsusi qeyd etmək olar. Məhəllə sakinləri, ağsaqqallar, şəhid ailələrinin üzvləri, qazilər Novruz bayramını böyük sevinc hissi ilə keçiriblər. Həyətlər boyunca xonçalarda Novruz şirniyyatları, meyvələr düzülüb, iştirakçılar milli yeməklərimiz olan plov və qutablara qonaq ediliblər. Uşaq İnkişaf Mərkəzi şagirdlərinin əl işlərindən ibarət sərgiyə baxılıb. Şənliklərdə mahnılar qanad açıb, gənc istedadlar öz məharətlərini göstəriblər, alov şou nümayiş etdirilib.

"Qala" Dövlət Tarix-Etnoqrafiya Qoruğunda isə "Novruz qalası" adlı festival təşkil olunub. Ziyarətçilərə milli adət-ənənələrimiz nümayiş etdirilib, həmçinin bayram süfrəsinin əsas atributları olan paxlava, şəkərbura və qoğalın hazırlanma prosesi təqdim olunub. İştirakçılar müxtəlif bölgələrimizə məxsus folklor nümunələri və unudulmaqda olan qədim sənət növləri ilə tanışlıq imkanı qazanıblar. Ziyarətçilər, həmçinin qədim yaşayış evlərini gəzib, Novruzun rəmzi ənənələrindən biri olan niyyət tutaraq budaqlara bağlama mərasimində də fəal iştirak ediblər.

AMEA Folklor İnstitutu

Xalq yaradıcılığı örnəkləri ilə zəngin olan bahar şənlikləri ilə bağlı AMEA-nın Folklor İnstitutunda "Novruz bayramı: kollektiv yaddaş və regional özəlliklər" mövzusunda elmi sessiya keçirilib.

İştirakçılar əvvəlcə el bayramına aid nəşrlərin sərgisi ilə tanış olublar. İnstitutun direktoru, filologiya elmləri doktoru Hikmət Quliyev sessiyanı açaraq Novruz bayramının Azərbaycan xalqının kollektiv yaddaşında tutduğu yeri, mərasimin ritual-mifoloji köklərini elmi-nəzəri kontekstdə dəyərləndirib.

Sessiyada "Güney Azərbaycanda Novruz ənənələri", "Son illər Novruz bayramı ilə bağlı toplanmış materialların icmalı: yerli özəlliklər", "Qərbi Azərbaycanda Novruz adətləri milli kimliyin göstəricisi kimi" mövzularında məruzələr dinlənilib. Qeyd olunub ki, Novruz ənənələrin regional xüsusiyyətlərini, inanclar sistemini və xalq yaddaşında qorunub saxlanan zəngin mədəni irsini nümayiş etdirir.

Elmi sessiyada, həmçinin Novruz mərasimlərində icra olunan arxaik rituallar, çərşənbələrin özəllikləri, bayram xonçalarının atributları, mərasimlərdə mühüm rol oynayan xalçalar və onlarla bağlı inanclar haqqında fikir mübadiləsi aparılıb.

Odlar Yurdu Universiteti

Qabaqcıl özəl ali təhsil ocağının həyatında keçirilən tədbir aparıcıların açılış nitqi ilə başlayıb. Daha sonra universitetin rəqs kollektivinin oyunları təqdim olunub.

Mərasim çərçivəsində universitet kollektivinə bayram təbrikləri çatdırılıb, Novruza həsr olunmuş müsabiqələrin qalibləri təltif ediliblər. Universitetin rektoru, professor Əhməd Vəliyev iştirakçılara bayram təbriklərini çatdırandan sonra Novruz tonqalı yandırılıb və konsert proqramı davam etdirilib.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi

Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrının səhnəsində paytaxtın ümumi təhsil müəssisələri şagirdlərinin ifasında "Dəyərlərimizi qoruyaq: keçmişdən gələcəyə yurdum mənim" tamaşası təqdim olunub.

Tamaşanın hazırlanmasında əsas məqsəd gənc nəslin soykökümüzə, adət-ənənələrimizə bağlılıq, milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmət ruhunda tərbiyə olunmasından, şagirdlərin milli kimliyə bağlılığını artırmaqdan, keçmişdən gələn dəyərləri qoruyaraq gələcəyə inamla addımlamağın vacibliyini aşılamaqdan, Azərbaycan xalqının dövlətçilik ənənələrinin, elm və ədəbiyyat sahəsində qazandığı nailiyyətlərin gənc nəslə çatdırılmasından ibarətdir. Səhnə əsəri, həmçinin gənc nəslin milli kimlik, dövlətçilik ideyalarına bağlılığını nümayiş etdirmək və onların yaradıcılıq potensialını üzə çıxarmaq məqsədi daşıyır. Tamaşa maraqla qarşılanıb.

Nəsimi rayonu

Elm və Təhsil İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin Nəsimi Rayon Təşkilatının xəttilə 119 və 123, 162, 352 saylı körpələr evi-uşaq bağçalarında, eləcə də Abdulla Şaiq adına 54 nömrəli tam orta məktəbdə Novruz şənlikləri balaca soydaşlarımızın fəallığı şəraitində keçib.

Rayon Komitəsinin sədri Reyhan Ocaqova bu il müqəddəs Ramazan bayramı ilə üst-üstə düşən Novruzun işıqlı cəhətlərinə diqqəti cəlb edib və hər iki bayramın insanları xeyirxahlığa, mərhəmətə və qarşılıqlı dəstəyə səsləndiyini vurğulayıb, cəmiyyətimizdə milli-mənəvi dəyərlərin möhkəmlənməsində mühüm rol oynadığını bildirib. Şirin-şəkər balalar – nağıl qəhrəmanlarını canlandıran milli geyimli oğlan və qızlar mahnı və rəqsləri, xalq oyunlarından fraqmentləri bacarıqla təqdim ediblər.

Xəzər rayonu

Türkan qəsəbəsində – Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsinin tabeliyində olan Ağaxan Abdullayev adına Mədəniyyət Mərkəzində Novruz bayramı münasibətilə "Bahar çələngi" adlı şənlik keçirilib.

Milli adət-ənənələri özündə əks etdirən şənlikdə mərkəzin əməkdaşları, kurs və dərnəklərin müəllim və şagirdləri, qəsəbə sakinləri "Şən notlar" gənc mahnısevərlər kollektivi iştirak ediblər. Şənlikdə Novruzun sevimli qəhrəmanları olan Kosa, Keçəl və Bahar qızı bir-birindən maraqlı oyunlar, musiqili nömrələrlə çıxış ediblər.

Xəzər rayonunun su idarəsində təşkil olunan bayram tədbiri də iştirakçılara xoş anlar yaşadıb.

Suraxanı rayonu

"Atəşgah məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə "Şəhərsalma və Memarlıq İli" çərçivəsində "Baharın memarlıq izi" adlı Novruz Festivalı uğurla davam edib.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Adil Əliyev Novruz bayramı münasibətilə rayon sakinlərini təbrik edib, bol ruzi-bərəkət və əmin-amanlıq arzulayıb. Sonra Azərbaycan folklorunun və epos ənənəsinin məşhur obrazları – Dədə Qorqud, Qazan Xan və Burla Xatun Oğuz elinin Novruz şənliklərinə aid ədəbi-bədii kompozisiya ilə çıxış ediblər. "Atəşgah məbədi"ndən götürülən odla bayram tonqalının alovlandırılması şənliyin yaddaqalan məqamlarından biri olub.

Festival çərçivəsində milli sənətkarlıq nümunələrinin yarmarkası təşkil edilib. Sənətkarlar müxtəlif əl işlərini – xalçaçılıq, dulusçuluq, ağac üzərində oyma və digər dekorativ sənət nümunələrini sərgiləyiblər. Qəsəbə nümayəndəliklərinin, bələdiyyələrin və mədəniyyət evlərinin təqdimatında müxtəlif sənət nümunələrinin nümayiş olunması, cəngi sədaları altında pəhləvanların və idmançıların rəngarəng çıxışları, kəndirbazların akrobatik hərəkətləri qonaqlara əsl bayram ovqatı qatıb.

Hazırladı:
Əli NƏCƏFXANLI
XQ

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən 2026-cı ilin aprel ayında şəhər və rayonlarda keçiriləcək vətəndaşların qəbulu

CƏDVƏLİ

S/n	Qəbulu keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı və idarəetmə qurumunun rəhbəri	Qəbulun keçirildiyi şəhər, rayon	Əhatə olunan şəhər və rayonlar	Qəbulun keçirildiyi gün
1	**Daxili işlər naziri** Vilayət Eyvazov	Cəlilabad	Cəlilabad, Biləsuvar, Cəbrayıl, Salyan, Neftçala	10
2	**Baş prokuror** Kamran Əliyev	Tərtər	Tərtər, Ağdam, Bərdə, Goranboy, Naftalan, Yevlax	13
3	**Ədliyyə naziri** Fərid Əhmədov	Xaçmaz	Xaçmaz, Quba, Qusar, Şabran, Siyəzən	13
4	**Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri** Anar Əliyev	Qobustan	Qobustan, Şamaxı	10
5	**Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri** Bahar Muradova	Gəncə	Gəncə, Samux, Kəlbəcər	10
6	**Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri** Şahin Bağırov	Göygöl	Göygöl, Gəncə, Samux, Daşkəsən, Şəmkir, Gədəbəy	10
7	**"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru** Azər Məmmədov	Laçın	Laçın	10
8	**Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri** Ramin Məmmədov	Ağdam (Quzanlı qəsəbəsi)	Ağdam, Tərtər, Ağcabədi, Bərdə, Füzuli	14
9	**Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri** Anar Quliyev	Biləsuvar	Biləsuvar, Şirvan, Hacıqabul, Cəlilabad, Salyan, Neftçala	15
10	**Elm və təhsil naziri** Emin Əmrullayev	Qusar	Qusar, Quba, Xaçmaz	17
11	**Energetika naziri** Pərviz Şahbazov	Goranboy	Goranboy, Gəncə, Yevlax, Göygöl, Samux, Tərtər, Xocalı	17
12	**İqtisadiyyat naziri** Mikayıl Cabbarov	Kürdəmir	Kürdəmir, Hacıqabul	17
13	**Kənd təsərrüfatı naziri** Məcnun Məmmədov	Zəngilan	Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı	17
14	**Mədəniyyət naziri** Adil Kərimli	Ağdam	Ağdam, Füzuli, Xocavənd	17
15	**Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri** Zaur Mikayılov	Xankəndi	Xankəndi, Xocalı, Ağdərə	17
16	**"Azəristiliktəchizat" ASC-nin sədri** İlham Mirzəliyev	Şirvan	Şirvan, Hacıqabul	17
17	**Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri** Qoşqar Təhməzli	Qusar	Qusar, Quba, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı	20
18	**Ekologiya və təbii sərvətlər naziri** Rəşad İsmayılov	Ağcabədi	Ağcabədi, Ağdam, Beyləqan	23
19	**Fövqəladə hallar naziri** Kəmaləddin Heydərov	Naxçıvan	Naxçıvan, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz, Şərur	24
20	**Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri** Rəşad Nəbiyev	Kəlbəcər	Kəlbəcər	24
21	**Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi** Mürsəl İbrahimov	Sabirabad	Sabirabad, Saatlı, İmişli, Beyləqan, Xocavənd	24
22	**Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin sədri** Vüsal Nəsirli	Masallı	Masallı, Yardımlı	24
23	**İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sədri** Zaur Əliyev	Quba	Quba, Qusar	24
24	**"Azərişıq" ASC-nin sədri** Vüqar Əhmədov	Şuşa	Şuşa	24
25	**Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri** Rövşən Rzayev	Göygöl	Göygöl, Samux, Kəlbəcər	27
26	**Gənclər və idman naziri** Fərid Qayıbov	İsmayıllı	İsmayıllı, Ağsu	29

Vətəndaşların qəbulu müəyyən edilmiş günlərdə saat 10:00-da başlayır.

Energetika nazirinin Ağsuda vətəndaş qəbulu

Energetika naziri Pərviz Şahbazov Ağsu rayon Heydər Əliyev Mərkəzində vətəndaşlarla görüşüb.

Görüşdə vətəndaşların elektrik enerjisi və təbii qaz təchizatı, elektrik verilişi xətlərinin mühafizə zonası, elektrik enerjisinin fasilələrlə verilməsi, elektrik enerjisinin keyfiyyəti, elektrik xətlərinin istismar vəziyyəti, qaz sayğaclarının dəyişdirilməsi, işlə təminat və digər məsələlərə dair müraciətləri dinlənilib. Qaldırılan məsələlərin mövcud qanunvericiliyə uygun şəkildə araşdırılması və operativ həlli məqsədilə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Nazirliyin aidiyyəti struktur bölmə rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilmiş görüşdə Ağsu, Ağcabədi və Göyçay rayonlarından olan 14 vətəndaş iştirak edib.

Elimizdən–obamızdan

Lənkəranın Novruz yaddaşı

Səhər tezdən günəşin çıxmasını görmüsünüzmü? Baxın, sübhün gözü hələ açılmayıb. Amma dəniz tərəfdən üfüq qırmızıya boyanıb. Günəş yavaş-yavaş yatağından qalxır, qızılı şüalarını yer üzünə səpələyir, qollarını geniş açaraq, sanki, ətrafdakıları salamlayır:

– Salam, insanlar!
İnsanlar sevinclə deyirlər:
– Salam, günəş!..

Ağaclardan süzülən günəş şüalarının ılıq nəfəsi torpağı isitdikcə ətraf yavaş-yavaş canlanır. Əslində, doğulub boya-başa çatdığım Vilvan kəndi sübh tezdən, günəşdən əvvəl oyanıb. İşə tələsənlər qarşılaşdıqları anda bir-birlərilə hal-əhval tutub salamlaşır, sonra da yollarını davam etdirirlər. Mal-qaranın, qoyun-quzunun səsi həmişəki kimi kəndi başına alıb. O tərəf – bu tərəfə qaçışan itlər heyvanları örüşə aparan sahiblərinə kömək edirmişlər kimi yanlarında atılıb-düşür, bəzən gözdən itir, bəzən də yarı yoldaca dayanıb qulaqlarını şəkləyib sürünü müşayiət edirlər. Quşlar səs-səsə verib civildəşirlər.

Torpaq canlanıb, bənövşələrin sarı ləçəkləri artıq bahar həsrəti ilə torpaqdan baş qaldırıb. Qəribə də olsa, təbiət yaşıl donunu həmişəkindən tez geyib.

İlin axır çərşənbəsi

Budur, həyətlərdə 7 yerdə küləş topası yandırılıb. Adamlar "Ağrılığım, azarım – bezarım, ay Allah, bu odla getsin inşallah!" deyə-deyə tonqal üstündən atılırlar. İnanca görə, xəstəliklər, ağırlıqlar, pisliklər od, ataş vasitəsilə yanıb yox olacaq. Ondan sonra hamı süfrə başına yığışır. Qərib, uzaq yerlərdə olanlar da özlərini bayrama çatdırmalıdırlar.

Adətən, axır çərşənbə axşamında daşmaplov bişirilir. Plova sarıkök, zəfəran qatılmır, ət xörəklərindən istifadə olunmur. Süfrəyə tərə, kükü, sarımsaq, qatıq, müxtəlif çərəzlər düzülür. Adətə görə, Lənkəranda həmin axşam çəki, külmə yeməzlər. Mənası da odur ki, ilboyu kasıb yaşayarsan. Odur ki, Lənkəran tərəflərində təndirə qoyulmuş ləvəngili, simləri alınmamış "girdəbic" adlanan kütüm (ziyad) balığına üstünlük verirlər. Bayram axşamı qızılı nişanlı qızlara ağzında qızıl üzük olan balıq, müxtəlif hədiyyələr göndərilir.

Süfrəyə yeddi növ nemət düzülür. Ailə üzvlərinin sayı qədər də şam yandırılır. Xonçaya səməni, yanında üzərlik olan naxışlı bardaq, ağzında qızıl üzük olan "girdəbic" balığın baş (kəllə) hissəsi, göyərtidən hazırlanmış kükü, tərə, sarımsaq, qatıq, qovurğa, qırmızı yumurtalar və s. qoyulur. Onlara axır çərşənbədə əl vurulmur. İnama görə, bunlar evə gözü olan ruhlar üçündür. Xonçada təmiz su ilə doldurulmuş kiçik qab da qoyulur, suyun içinə bir neçə dəmir pul atılır. Pulun rəmzi mənası var. Bu, yeni ildə xeyir-bərəkətin artacağına inam oyadır.

Axır çərşənbə günü, sübh tezdən adamlar su mərasimində iştirak etmək üçün Lənkərançaya üz tutur, əl-üzlərini saf, sərin suda yuyurlar. Oğlan evi nişanlı qız və onunla gələnlər üçün süfrə açır, qoyun kəsənlər də olur. Çaydan və ya bulaqdan gətirilmiş saf, sərin sudan evə, həyət-bacaya səpirlər ki, aydınlıq, ruzi-bərəkət olsun.

Lənkəranda Novruz axşamında qurşaq atılır. Bayram axşamı "qurşaqatdı" mərasimi təmtəraqlı keçir. Bəzi bölgələrdə buna "şal sallamaq" deyirlər. Adətən, papağa, ya da dəsmala pul və şirniyyat qoyulur.

Qabaqlar nişanlı oğlanların atdıqları qurşağa qız tərəfindən müxtəlif naxışlar işlənmiş tikmələr və qiymətli hədiyyələr qoyulardı. İndi bu adət unudulub.

Novruz axşamı süfrəyə plovla yanaşı, içi ləvəngi ilə doldurulmuş bütöv toyuq qoyulur, yanında müxtəlif xuruşlar, kükü, göyərti, qatıq və s. olur. Evdə bu dəfə də ailə üzvlərinin sayı qədər şam yandırılır. Bayram süfrəsində bənövşə, nərgiz, şinaf və s. çiçəklər düzülür.

Bayram günlərində ağsaqqal və ağbirçəklərin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Böyüklər küsülüləri barışdırır, uşaqlara qırmızı yumurta, meyvə və şirniyyat paylamaqla sevinclərinə sevinc qatırlar. Evlərə gediş-gəliş iki-üç həftəyədək çəkir. Adətən, ata-ana, ilk növbədə, qız evinə baş çəkir.

Birlik, həmrəylik bayramı

Lənkəranda babalardan əmanət qalan gözəl bir ənənə yaşadılır. Yerli sakinlər Novruz, Milad, Pasxa bayramlarında bölgədə yaşayan ruslara, yəhudilərə və digər xalqların nümayəndələrinə, o cümlədən xəstələrə, imkansızlara baş çəkir, bayram sovqatları ilə ailələrə sevinc bəxş edirlər.

Bu gün həmin ənənəni Lənkəran rus icması və yerli təşkilatların rəhbərləri öz üzərinə götürüb.

İcmanın sədri Lüdmila Qriqoryevna Koryagina deyir:

- Lənkəran bizə doğma və əzizdir, burada doğulmuşuq, burada ailə qurmuşuq. Fəxr edirəm ki, Azərbaycanda yaşayıram. İslam dininin geniş yayıldığı cənub bölgəsi yüksək tolerantlıq mühiti ilə tanınır. Nə yaxşı ki, ölkəmizdə dini, milli və irqi ayrı-seçkilik yoxdur. Sevincimiz, kədərimiz də birdir.

Lənkəran şəhər 4 saylı tam orta məktəbin riyaziyyat müəllimi Qalina Mixaylovna Məmiyeva deyir:

– Burada ailə qurmuşam. Biz, müxtəlif millətlərin nümayəndələri Novruz günlərində rayonda təşkil olunan bayram tədbirlərinə qoşulmaqla birlik və həmrəylik nümayiş etdiririk.

Bənövşə, bəndə düşə!..

Heydər Əliyev meydanında 87 yaşlı alman əsilli lənkəranlı Vladimir Şnayder 77 il sonra doğma şəhərə qonaq gəlmişdi. Müharibədən əvvəl sürgün olunan alman ailəsindən idi. Dedi ki, qoy başqa xalqlar da Azərbaycana gəlib tolerantlığı, multikulturalizmi bu diyardan öyrənsinlər. Faytonçu Əlinin qonşuluğunda yaşadığından, Novruz axşamında qurşaqatdıya getdiyindən həvəslə danışdı.

O, gənclərə qoşularaq almanların otuzuncu illərdə sevə-sevə ifa etdikləri "Qalanın dibində" mahnısını oxudu. Vladimir Şnayder sevincdən sanki qanad açmışdı. Görünür, bu dəfə Novruz günləri yadına düşmüşdü:

- Bənövşə, bənövşə!
Bəndə düşə!
Bizdən sizə kim düşə?
Adı gözəl, özü gözəl,
Gülənbər düşə!..

İşıqlı sabaha çağırış

Ümummilli lider Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə Novruz bayramı xalqımızın həyatına birdəfəlik daxil olub. Bolluğun, bərəkətin və xeyirxahlığın təcəssümü olan bu bayram Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın səyi ilə UNESCO tərəfindən Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilib. 2009-cu il sentyabrın 30-dan Novruz bayramı beynəlxalq səviyyədə qeyd olunur. Xalqımızın tarixi yaddaşından süzülüb gələn Novruz ənənələri bu gün dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə böyük coşqu ilə yaşadılır. Qara zurnanın səsi indi Xankəndidə ucalır, igidlərimiz cıdır düzündə at oynadır, qızlarımız əllərində bənövşə bayramlığa çıxanları təbrik edirlər:

– Bayramınız mübarək!

Hacı Etibar ƏHƏDOV,
Lənkəranda çıxan "Aşkarlıq" qəzetinin baş redaktoru

Bahar, istəklimsən başdan-binadan...

Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, Molla Pənah Vaqif, Qasım bəy Zakir, Hüseyn Cavid, Cəfər Cabbarlı və başqa klassiklərimiz qönçəli, xonçalı Novruzu – baharı vəsf edən dəyərli əsərlər yaradıblar. Yazın ilk günündə - düz 120 il əvvəl martın 21-də anadan olmuş unudulmaz Xalq şairimiz Səməd Vurğun da yurdumuza baharın gəlişini özünün incə rübabı ilə gözəl ifadə edib:

Bahar, istəklimsən başdan-binadan,
Ən gözəl qızısan sən təbiətin.
Xoşbəxt yaranmısan xoşbəxt anadan,
Gözünün odusan şeirin, sənətin,
Ən gözəl qızısan sən təbiətin.

Bəli, poeziyamızda tükənməz ilham mənbəyi olan yaz fəslinin özəllikləri, gözəllikləri layiqincə təsvir olunub. Nakam şairimiz Mikayıl Müşfiq azadlığına qovuşmuş Qarabağın xoşbəxt baharlarını görsəydi, deyərdi: “Bu yaz bir başqa yazdır”. Dağlar yaz dumanının tülünə, bağlar qara torpağın ətirli gülünə bürünür. Sanki təbiət incə şeirlər qoşur, ürəklər sevgiylə coşur. Dünən əlisilahlı Vətəni qoruyan igidlər də özlərinin “qələm yüyənləri” ilə ilham atını çapırlar. Bu səhifədə şairlərimizin yaz ünvanlı bəzi poetik nümunələrini oxuculara təqdim edirik.

*

...Bayram idi gecəquşu oxurdu,
Adaxlı qız bəy corabın toxurdu,
Hər kəs şalın bir bacadan soxurdu,
Ay nə gözəl qaydadı şal sallamaq,
Bəy şalına bayramlığın bağlamaq.

Şal istədim mən də, evdə ağladım,
Bir şal alıb tez belimə bağladım,
Qulamgilə qaçdım, şalı salladım,
Fatma xala mənə corab bağladı,
Xan nənəmi yada salıb ağladı.

Bayram olub, qızıl palçıq əzərlər,
Naxış vurub otaqları bəzərlər,
Taxçalarda düzmələri düzərlər,
Qız-gəlinin fındıqçası, hənası,
Həvəslənər anası, qaynanası.

Bakıçının sözü, sovu, kağızı,
İnəklərin bulaması, ağızı,
Çərşənbənin girdəkanı, mövizi,
Qızlar deyər: “Atıl-matıl çərşənbə,
Ayna təkin bəxtim açıl, çərşənbə”.

Yumurtanı göyçək, güllü boyardıq,
Çaqqışdırıb sınanları soyardıq,
Oynamaqdan bircə məgər doyardıq?
Əli mənə yaşıl aşıq verərdi,
İrza mənə novruzgülü dərərdi.

Heydərbaba, Nənəqızın gözləri,
Rəxşəndənin şirin-şirin sözləri
Türkü dedim, oxusunlar özləri,
Bilsinlər ki, adam gedər, ad qalar,
Yaxşı-pisdən ağızda bir dad qalar.

Məhəmmədhüseyn ŞƏHRİYAR
(“Heydərbabaya salam” poemasından)

Gəlir

Zərdən yəhərləyib bahar atını,
Ellərin bayramı təzə yaz gəlir.
Yuxudan oyadır nəbatatını,
Bu ana torpağa min muraz gəlir.

Ağ duman özünü fərş edir yerə,
Verir nəfəsini gül abutərə.
Qar əriyir, çay axıdır hər dərə,
Deyirsən hər yandan Kür-Araz gəlir.

Yarpağı açmağa hökm edir külək,
Bahar köhlənini minir bir mələk.
Açılır bənövşə, çəmən, gül, çiçək,
dağlara al-bəyaz gəlir.

Bağlar inci düzür bağ düyməsini,
Hər xilqət gözləyir öz vədəsini.
Ucaldır bağçada bülbül səsini,
Qayada kəklikdən xoş avaz gəlir.

Doluxur yağışlı qara buludlar,
Qalxır qoruncalı, yoncalı otlar.
Düzəlir yaylaqda qurğu büsatlar,
Çobanlar ney tutub sərəfnaz gəlir.

Sürülər yayılır Murov dağına,
Vaxt yetişir fəslin gözəl çağına.
Elin mərasimli toy yığnağına,
Şəmşirin əlində telli saz gəlir.

Aşıq ŞƏMŞİR

Nəğmə

Bahar yelləri, əsin, hər səhər!
Yayılsın elə bizim nəğmələr.
Pıçıldaşın siz, yaşıl yarpaqlar!
Sizin də öz diliniz var.

Sevinsin ürəklər, çəməndə çiçəklər,
Gül açsın arzular, istəklər.
Qovuşsun daim ürək-ürəyə,
Külək mahnıya, mahnı küləyə.

Hər bulağın öz zümzüməsi var,
Hər körpə quşun öz nəğməsi var.
Uçsun körpə quş, çağlasın bulaq,
Nəğməmizi bir oxuyaq.

Nəriman HƏSƏNZADƏ,
Xalq şairi

Bənövşə

Soruşma ki, bu bahardan nə andım,
Həsrətinin əzəli yox, sonu yox.
Kol dibində bənövşədən utandım:
Gizlənmişdi, köynəyi yox, donu yox.

Milyon-milyon dən səpildi torpağa,
Milyon-milyon pöhrə qalxdı, göyərdi.
Mən qıymadım bənövşəni qırmağa,
Nə biləydim, aqibəti beləydi?!..

Gözlədim ki, yaz dumanı çəkilə,
Günəş qova kol dibinin qəmini.
Kövrəlmişdim, əl vurmadım o gülə,
Bellədilər, şumladılar çəməni…

Bənövşəsiz bir ilə də dözərəm,
Bahar keçər, şaxta düzü dolanar.
Ya mən onu gələn yazda üzərəm,
Ya o mənim gözlərimdən boylanar.

Vahid ƏZİZ,
Xalq şairi

Xankəndi

Tavanı - göy şüşəli,
Döşəməsi - meşəli...
Ovçunun yuxusunda
Marala bənzəyir o.
Dağların yaxasında
Medala bənzəyir o.
Burda bahar payızı,
Qış yayı məst eləyir.
Bu yerlərin havasın,
Bu göylərin yağışın
Üzeyir bəstələyir.
Burda doğulmur adam
Əkilir şitil kimi.
Adladım yurddan yurda
Şütüyən sətir kimi.
Gəzdim düzü, dünyanı
Bu düz-dünya tükəndi.
Sənə dönmüşəm, Xanım,
Sənə dönmüşəm, kəndim.
Dünyada nələr gördük
Həyatımız baş-ayaq:
Yaşamaq vaxtı öldük,
Ölmək vaxtı yaşayaq!
Tavanı - göy şüşəlim,
Döşəməsi - meşəlim...

Qulu AĞSƏS

*

Biz göy üzündən gəlmişik
O buludu sərək yerə,
yaşdısa, bir az qurusun;
Bir bardağa doldur, içim
göy suların ən durusun;

Hardan gəldi, ağ atlılar,
hər tərəfə ox atdılar;
Yağıları yox etdilər,
yağıları dərd darısın;

Yollar uzaq, mənzil yaxın,
həsrət gəlir axın-axın;
Qollarıma qanad taxın,
atdanım dərdin barısın;

Yazdan dərək, yaydan dərək,
o taydan, bu taydan dərək;
Payıza muştuluq verək,
çiçəklərin ən sarısın;

Odun közündən gəlmişik,
eşqin özündən gəlmişik;
biz göy üzündən gəlmişik,
göy üzü bizi qorusun.

Nazim ƏHMƏDLİ

Yazgül

Yaraşır adımız biri-birinə,
Bu şeiri mən deyim, sən də yaz, gülüm.
Birgə daşıyırıq eyni mənanı –
Mən bahar adıyam, sən də yaz, gülüm.

Bir saf məhəbbətlə sevmişəm səni,
Məhəbbət bağından keçmişəm, gözəl.
Adıma yaraşan gül olduğunçün,
Ayırıb güllərdən seçmişəm, gözəl.

Bir bahar gülünün adıdır bunlar,
Mən “Novruzgülü”yəm, sən də “Yazgülü”.
Onlar bir ürəkdə tapıb yerini,
Gör, necə qovuşub iki sevgili.
Deyirəm, bu sevgi adımız kimi,
Bizim qəlbimizdən ayrı olmasın.
Hər bahar gələndə ətirli gültək
Açılsın, bir daha heç vaxt solmasın.

Novruz QƏLƏNDƏRLİ

Yadımdadır

O gün yadımdadır, qarışqalar da,
Yeraltı bahardan qayıdırdılar,
Çiçəklər təzəcə dil açmışdı ki,
Arılar nahardan qayıdırdılar.
Mən isə dənizdən şeir deyirdim
Qanadı qırılmış qağayılara...

O gün yadımdadır, yarasalardan,
Gecənin qanını götürürdülər.
Hə, hə... yadımdadır çarpayısında
uzanan adama köçürürdülər.
Mən isə həyatdan şeir deyirdim,
Gecəni yatmayan səfil dostuma.

O gün yadımdadır, işıqforların,
Gözləri hirsindən qan bağlamışdı.
Görmüşdü uzaqda işıq dirəyin,
Kimsəsiz bir uşaq qucaqlamışdı.
Mən isə anadan şeir deyirdim
Körpələr evinin darvazasında...

O gün yadımdadır, dostum gəlmədi,
Onu da bayraqla gətirmişdilər.
Heç vaxt uzaqlara ata bilməyən,
Ayağın uzaqdan götürmüşdülər.
Mən isə yollardan şeir deyirdim
Oğlu itkin düşmüş ata evində...

O gün yadımdadır, ağaclar hələ,
Körpə meyvələrin bəsləyirdilər.
Dəcəl uşaqları meyvə dərməyə,
Kölgə-kölgə düşüb səsləyirdilər.
Mən isə qocaya şeir deyirdim,
Meyvədən xəbərsiz əlağacından...

O gün yadımdadır, xatırlayıram
Daha günüm yoxdur xatırlanası.
Söz verdim Allaha, şeir yazmaram,
Qadın qulağına pıçıldanası.
O gün yadındadır?
– Yadımda deyil...

Cavid QASIMOV,
Vətən müharibəsi iştirakçısı

Salam, ata yurdum, ana ocağım…

Baxdım ki, Kəlbəcərdə dünyaya göz açdığım evin içində ağac, gül-çiçək bitib...

Salam, ay illərin həsrəti, salam,
Bizsiz darıxmısan, hövsələn darmı?!
Salam, ev içində bitən gül, çiçək,
Bizi kənd etməyə həvəsin varmı?

Salam, ata yurdum, ana ocağım,
İllərin həsrəti bitdi, gəlirik.
Sən bizsiz, biz sənsiz çox darıxmışıq,
Vüsal arzusuna yetdi, gəlirik.

Salam, “Səngər” qala, salam, daş evim,
Balan üşüyübdü, qucağını aç.
Tanrım, bu torpağa ayaq basanda
Göydən nur səpələ, ömrə sevinc saç.

Gizli cığırları bağlayan ağac,
Bizi düşmənlərdən qorumaq çətin.
Yerimə bitmisən evin içində,
Ağacı olaydım bu məmləkətin.

Bu qaya babama necə oxşayır,
Dözümü, qüruru görürəm onda.
Biz yurdu sahibsiz qoyub gələndə,
“Mən çıxıb getmərəm” demişdi onda.

Əl vurmayın qayalara, daşlara,
Yetim qalan yurda keşik çəkibdir.
“Bu yurdun sahibi geri gələcək”, –
Hər gün deyib gözdən qan-yaş tökübdür.

Salam, dar cığırlar, yol verin keçim,
Əyilim torpaqdan öpüm, barışaq.
Balan bil, qoynuna gəlmişəm sənin,
Böyüklük səndədir, gəl qucaqlaşaq.

Salam, buz bulaqlar, kövsər bulaqlar,
Həsrətdən qaynayıb coşdun, bilirəm.
Sinəndən tökülən göz yaşlarındır,
Nə qədər qəm, kədər çəkdin, bilirəm.

Otuz ilə qədər keşik çəkdiniz,
Sağ olun, bu evin yiyəsi gəlib.
Oğlum qaya, qızım çiçək, anam su,
Paslı qılıncların tiyəsi gəlib…

Eyvaz ƏYYUB,
qazi şair

Bir dünya sevinc

Güllər halay qurub toy həvəslidir,
Göy tala gəlinlik atlas dəstidir,
Sanki qız evində paltarkəsdidir,
Lalələr alduvaq, zanbaqlar qotaz,
Bir dünya sevinclə gəlibdir bu yaz.

Düzülüb arx boyu saçlı söyüdlər,
Arxda çırmanıblar dizinə qədər.
Elə bil qızlardır, su üçün gedir,
Sular da qızlara edir işvə-naz,
Bir dünya sevinclə gəlibdir bu yaz.

Ulduzlar göylərdə qızıl toxum tək,
Bu yaz gecəsində açacaq çiçək.
Sanki, Ay bir bəydir, bulud – ağbirçək,
Göylər qələbəlik, gecələr bəyaz,
Bir dünya sevinclə gəlibdir bu yaz.

Sanki, ağacın da ruhu, canı var,
Bahara hamilə qalıb ağaclar,
Bir yaşıl budaqdan “doğulacaq” bar.
Cansız kötüklər də göyərib bir az,
Bir dünya sevinclə gəlibdir bu yaz.

Bu yaz yağışları məlhəmdir, axı,
Saralan çöllərin üzünə yağır,
Nərgizin mürgülü gözünə yağır,
Kaş ki, bu yağışdan ayıla Araz,
Bir dünya sevinclə gəlibdir bu yaz.

Şahverən CAVAD

Hazırladı:
Əli NƏCƏFXANLI
XQ

Qarabağın Zəfər öyünclü təntənəsi

Baharın təravətli havası Qarabağda da hiss olunmağa başlayıb. Günəş buludların arasından boylanaraq isti nəfəsini ətrafa yayır, quşlar şövqlə oxuyur, çöl-çəmənlər yaşıllaşır, qarçiçəyi, novruzgülü, bənövşə kolların dibində baş qaldıraraq yazın gəlişinə sevinir.

Xankəndi

Sevimli bayramımız olan Novruzu qarşılamaq üçün azad Xankəndi şəhəri də bəzənib-düzənib, xoş əhvali-ruhiyyəyə bürünərək doğma sakinlərini və qonaqlarını unudulmaz anlarla sevindirir, onlara sevinc və qürur bəxş edir.

Yazın gəlişi Qarabağımızın bu gözəl guşəsində silsilə bayram tədbirləri ilə qeyd olunur. Şəhərdə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyindəki “Aqrar Tədarük və Təchizat” ASC tərəfindən keçirilən “Kənddən şəhərə” adlı yarmarka yekunlaşar-yekunlaşmaz Zəfər meydanında Novruz yarmarkasına start verilib. Martın 24-dək davam edəcək yarmarkada sahibkarlar öz məhsullarının təqdimatını və satışını həyata keçirirlər. Yarmarka çərçivəsində uşaqlar və gənclər üçün müxtəlif oyunlar, maraqlı əyləncə proqramları təşkil olunur ki, bu da şəhərdəki bayram ab-havasına xoş ovqat qatır.

Bayram tədbirlərinin əsas hissəsi isə bu gün keçiriləcək. Axşam saatlarında Xankəndidə Novruz və Ramazan bayramları münasibətilə “Bahar nəğməsi” adlı geniş konsert proqramı təqdim olunacaq. Tanınmış müğənnilərin iştirak edəcəyi konsertdən sonra xankəndililər və turistlər möhtəşəm bayram atəşfəşanlığını izləyəcəklər.

Şəhərdə keçirilən bayram tədbirləri, Xankəndinin gözəlləşən siması burada yaşayan, işləyən insanlarda xüsusi təəssüratlar yaradır. Üçrəngli bayrağımızın dalğalandığı, Novruz atributları ilə bəzədilmiş Zəfər meydanında həmsöhbətim Sahib Muxtarov dedi ki, illər sonra yenidən azad Xankəndidə bayramları qeyd etmək möhtəşəm hissdir:

– Mən şuşalıyam. Qarabağa qayıtmaq hər birimizin ən böyük arzumuz olub. Fəxr edirəm ki, doğulduğum doğma Şuşam da, bütün işğal altındakı torpaqlarımız da azadlığına qovuşub. Bu gün bütün bu yerlər yenidən qurulur, dirçəlir, inkişaf edir. Xankəndinin gündən-günə gözəlləşməsi bizi çox sevindirir. Görülən işlərə baxdıqca insanın ürəyi açılır. Elə bil şirin yuxudur . Allah bizə bu günləri nəsib edən şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Allah Prezidentimizi qorusun, ordumuzu daim müzəffər etsin!

İşi ilə əlaqədar Xankəndidə yaşayan Sadiq Tağıyev də baharın gəlişini burada qarşılamağın ona çox möhtəşəm duyğular bəxş etdiyini bildirdi:

– Tək bircə dəfə görməyi ən əlçatmaz xəyal hesab etdiyimiz Xankəndidə bayramı qarşılayıram. İndi təsəvvür edin ki, özümü necə xoşbəxt sayıram. Çox şükür, möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin müdrik siyasəti, qətiyyəti, sarsılmaz iradəsi sayəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsini gördük, ata-baba yurdlarımıza dönmüşük. Şəhərdəki Novruz hazırlığı möhtəşəmdir. Fürsətdən istifadə edib, bütün xalqımızı həm baharın gəlişi, həm də Ramazan bayramı münasibətilə təbrik edirəm. Allah bu günləri bizə çox görməsin!

Şuşa

Şuşada Novruz yarmarkası təşkil olunub. Yarmarka Şuşa rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsinin təşkilatçılığı ilə şəhərin mərkəzində yerləşən “Güllü bağ” ərazisində keçirilir. Bir həftə davam edəcək Novruz yarmarkasında Şuşanın yaradıcı sakinlərinin əl işləri, milli mətbəxdən nümunələr sərgilənir.

Xocalı

Xocalı şəhərində Novruz və Ramazan bayramları münasibətilə tədbir keçirilib. Şəhərin mərkəzi parkında təşkil olunan şənlikdə Xocalı şəhərində və rayonun kəndlərində daimi məskunlaşmış sakinlər böyük coşqu ilə iştirak ediblər. Bayram coşqusunun yaşandığı tədbirdə yerli sənətçilər tərəfindən musiqilər ifa olunub, şagirdlər səhnədə rəngarəng çıxışlar nümayiş etdiriblər. Onların təqdim etdiyi səhnəciklər və milli ruhda ifalar tədbirə xüsusi rəng qatıb. Milli adət-ənənələrə uyğun keçirilən bayram şənliyində böyük səmənidə Novruzun rəmzləri nümayiş etdirilib. Birlik və həmrəylik ovqatlı tədbir iştirakçılarda doğma yurda qayıdışın sevinc töhfəsini bəxş edib.

Ağcabədi

Ağcabədi şəhərində yerləşən Heydər Əliyev meydanında baharın gəlişi münasibətilə geniş və rəngarəng bayram tədbiri keçirilib. Tədbir xalq sənətkarlığı nümunələri və əl işlərindən ibarət sərgi ilə başlayıb. Şənliyin yaddaqalan məqamlarından biri Dədə Qorqud və Bahar qızın faytonla meydana gəlişi olub.

Tədbirdə çıxış edən Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil Hüseynov sakinləri Novruz bayramı münasibətilə təbrik edərək, bu qədim bayramın birlik, bərəkət və yenilənmə rəmzi olduğunu vurğulayıb, hər bir ailəyə firavanlıq arzulayıb.

Şənlik müxtəlif maraqlı çıxışlarla davam edib. Gənc idmançıların çeviklik və məharət nümayişləri, Kosa və Keçəlin şən zarafatları, milli oyunlar və kəndirbazın riskli çıxışları tədbirə xüsusi rəng qatıb.

Tərtər

İşğalçı Ermənistan ordusunun çoxsaylı hücumları qarşısında mərdliklə dayanmış Tərtər rayonunda veteranların sosial vəziyyəti daim diqqətdə saxlanılır, onlar dövlətin qayğısı ilə əhatə olunurlar. Bu qayğı Ramazan ayında da davam etdirilib.

Mübarək Ramazan və Novruz bayramları münasibətilə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin (RİH) və Türkiyə Respublikasının Gəncə şəhərindəki Baş Konsulluğunun birgə təşkilatçılığı, qardaş ölkənin Diyanət İşləri Müşavirliyinin dəstəyi ilə rayonda xeyriyyə tədbirləri təşkil olunub, 125 şəhid və qazi ailəsinə bayram sovqatları təqdim edilib.

Tədbir çərçivəsində RİH başçısı Müstəqim Məmmədov və baş konsul Rəcəb Öztop bir qrup şəhid ailəsi və qazilərlə görüşüblər. Rayon rəhbəri və türkiyəli diplomat ailələri baharın gəlişi və müqəddəs Ramazan bayramı münasibətilə təbrik edib, onlara ən xoş arzularını çatdırıblar.

Sonra RİH başçısı və baş konsul bir qrup şəhid ailəsini və qazini evlərində ziyarət ediblər. Səmimi şəraitdə keçən görüşlərdə qəhrəmanlarımızın keçdiyi şərəfli döyüş yolundan bəhs olunub, onların ailə üzvlərinin istəkləri dinlənilib.

Mahir RƏSULOĞLU,
XQ-nin Qarabağ müxbiri

Səməd Vurğun – 120

Milli poeziyamızın Səməd Vurğun ucalığı

Xalqımız XX əsr Azərbaycan poeziyasının əfsanəsi sayılan Xalq şairi, akademik Səməd Vurğun Yusif oğlu Vəkilovun anadan olmasının 120 illik yubileyini onun xatirəsinə sonsuz ehtiram və irsinə yeni bir maraq göstərməklə qeyd edir. Bu barədə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı şairinin irsinə yüksək qayğının, dəyərin növbəti nümunəsi kimi ədibin həyat və yaradıcılığının yenidən və dərindən öyrənilməsinə və yeni nəsillərə tanıdılmasına xidmət edir.

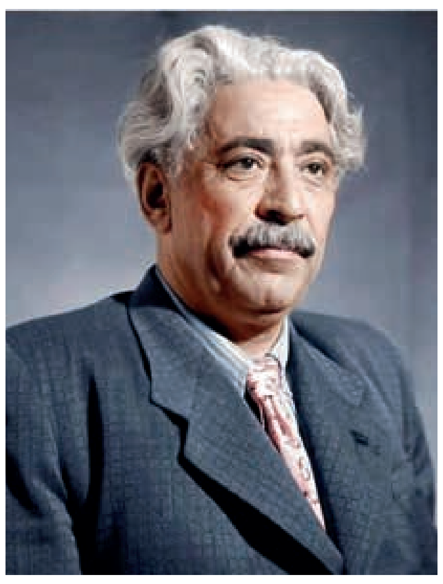

Çağdaş ədəbiyyatşünaslığımızın sənət və sənətkara zaman ucalığından baxışı göstərir ki, Səməd Vurğun milli poeziyamızda fəth etdiyi zirvə mövqeyini XXI əsrdə də qoruyub saxlayır, ədəbi məktəb rolunu davam etdirir. Bu gün Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığına, ötən əsrin əsr ədəbiyyatına hansı yöndən baxsaq, Səməd Vurğun dahiliyi öz ucalığı ilə görünür.

Vəkilovlar nəslinin görkəmli nümayəndəsi olan Səməd Vurğunun həm də Molla Pənah Vaqiflə qohumluq bağları var. Şairin ana nənəsi Molla Pənah Vaqifin nəslindən olub və şairin yaradıcılığında belə bir rişədən, kökdən gələn poetik, yük, poetik irs də var. Mənsub olduğu Vəkilovlar nəsli isə, ümumiyyətlə, Azərbaycan tarixində önəmli mövqeyi ilə seçilir. Bu nəsil bizim ədəbiyyatımız və tariximiz üçün önəmli insanlar yetirib. Səməd Vurğun isə Vəkilovlar nəslini Azərbaycan ədəbiyyatı kontekstində zirvəyə qaldırdı.

Əgər ondan əvvəl Vəkilovlar nəsli daha çox tarixi, ictimai səhnədə görünürdüsə, Səməd Vurğun bu zirvəni ədəbiyyata da gətirdi. Sonradan həmin zirvəni Səməd Vurğunun öz övladları davam etdirdilər. Bu gün də həmin nəslin nümayəndələri Azərbaycanın ictimai, siyasi həyatında fəallığı ilə tanınır. Həmin nəsildən olan hüquqşünaslar, musiqiçilər hazırda da öz fəaliyyətləri ilə Azərbaycan ictimai, mədəni həyatına öz töhfələrini verirlər. Bu baxımdan Səməd Vurğunun nəticəsi Vurğun Vəkilovun fəaliyyətini xüsusi qeyd edə bilərik.

Qazax mühiti bildiyimiz kimi, saz, söz, sənət mühitidir, Səməd Vurğunun ana babası da şair olub. Vəkilovlar nəslində də sözə, saza xüsusi məhəbbət olub, şairin öz atası Yusif bəy də çox gözəl saz ifaçısı olub. Belə bir mühitdə böyüyən Səməd Vurğun təbii ki, poeziya ilə, sənətlə qidalanan bir ruha malik idi. Səməd Vurğun elə bir zirvədir ki, onun ədəbi şöləsi həm özündən əvvəlki, həm də sonrakı ədəbi irsimizə işıq salır. Qüdrətli şairin poeziyasının rişələri iki mənbədən qidalanır: həm xalq şeirindən, xalq ruhundan, rəvanlıqdan, folklor motivlərindən, həm də fəlsəfədən.

Səməd Vurğun xalq şeirinin rəvanlığını, aşıq şeirinin o gözəlliyini, ürəyəyatımlılığını, duyğularını gətirib fəlsəfə ilə birləşdirir. Və bu iki qovuşma nöqtəsində yaranan və xalq şeiri ilə müasir poeziyanın sintezi olan Səməd Vurğun poeziyası məhz bu səbəbdən bu gün də sevilir. Onun poetik irsi bu xalqın aşıq sənətinə də, muğam irsinə də, klassik bəstəkarlıq məktəbinə də doğma idi. Səməd Vurğunun poetik dilindəki rəvanlıq, şeirlərindəki dərin mənalar həm müasir musiqi, həm də klassik musiqi kontekstində özünü tam şəkildə tapa bilirdi.

Ümumiyyətlə, Səməd Vurğunun özü də bir xalq adamı idi, xalqın sevimli övladı idi. Onun sadə insanlarla görüşləri, ovçuluq sərgüzəştləri, Azərbaycanın ən ucqar bölgəsində belə insanların ona qeyri-adi məhəbbəti ilə bağlı müxtəlif əhvalatlar, əfsanələr bu gün də dolaşmaqdadır. Səməd Vurğun xalqın içindən çıxan, xalqın ruhunu dərindən bilən və həmin xalqın ruhunu müasir notlarda səsləndirə bilən bir şair idi.

Xalq şairinin dillər əzbəri olmuş “Azərbaycan” şeiri yurdumuzun poetik xəritəsidir. Bir şeir çərçivəsində şair Azərbaycanın həm həmin dövrdəki obrazını yaradıb, həm gələcəyinə işıq tutub, həm də ana yurdun tarixinə ekskurs edib. “Azərbaycan” şeiri sadə ifadələrlə çox dərin mənaların ifadə edildiyi poetik nümunədir. Səməd Vurğun Azərbaycan dilinin, bugünkü Azərbaycan dilinin əsas banilərindən biridir.

XX əsrin əvvəlləri, 1920-30-cu illər Azərbaycan dilində fərqli, müxtəlif əsintilərin olduğu məqam idi. Həmin dövrdə və daha öncədən Cəlil Məmmədquluzadə – Molla Nəsrəddin məktəbi, Əli bəy Hüseynzadə – Füyuzat məktəbi var idi. Bolşevik işğalından sonra rus sözlərinin bizim dilimizə süni şəkildə daxil edilməsi, zorla pərçim edilməsi prosesi sürətləndi. Bu baxımdan Səməd Vurğun əsərlərini təmiz, xalq dilinə yaxın Azərbaycan dilində yazırdı və onun əsərlərində əks olunan dil sonradan müasir Azərbaycan ədəbi dilinin bazisi oldu. Məhz həmin bu poeziyadan keçən dil bu gün bizim istifadə etdiyimiz ədəbi dildir.

İstənilən sənətkar öz zamanının yetirməsidir. Amma Səməd Vurğun yaradıcılığında elə məqamlar var ki, onu çağdaşı olduğu zamanın məngənəsindən, əhatəsindən çıxara bilir. Son zamanlar Səməd Vurğun şəxsiyyəti, yaradıcılığı ilə bağlı müzakirələr yenidən ədəbi gündəmdədir. Xalq şairinin irsinə və özünə yönəlmiş neqativ məqamlara şairin öz ədəbi irsi tutarlı cavabdır. Səməd Vurğun bütün yönləri ilə xalqına, öz türk kökünə bağlı bir şəxsiyyət olub.

Dahi sənətkar sovet dövründə yazılmış elmi araşdırmalarda qeyd edildiyi kimi, “marksizm-leninizm estetikasına söykənən”, “sovet həqiqətini əks etdirən” ilk baxışdan sırf kommunist ideologiyasını təbliğ edən əsər təsiri bağışlayan “Komsomol” poemasının belə alt qatları, misraları arasından bu vətən, türklük sevgisi süzülür. “Türk” sözünün tabuya çevrildiyi, rus dilinin geniş təbliğ edildiyi zaman Səməd Vurğunun “Komsomol” poemasında yazırdı:

Nədən söyləməsin ana dililə
Öz odlu nitqini yoldaş komissar?
Türkcə danışmasın sevgilisilə...
Bu mənhus adətdə böyüklükmü var?
Məndən inciməsin yoldaş komissar!

Qeyd etdiyimiz dövrdə bu misraları yazmaq sənətkardan böyük cəsarət tələb edirdi. Yenə həmin əsərdə şair Humaydan bəhs edərkən maraqlı milli-etnoqrafik məqamlara toxunur. Belə ki, əsərdə Sovet dönəmində qadağan edilmiş “Novruz” bayramı ilə əlaqəli inanclar, mərasimlər təsvir edilir. Səməd Vurğunun böyüklüyü məhz bu cür məqamlarda, ölüm hökmü ehtimalı altında sətiraltı da belə olsa öz fikrini gələcək nəsillərə çatdırmaq cəsarətində zühur edir.

Bu gün Səməd Vurğunun yaradıcılığının köhnəldiyini, sırf sovet hökumətinin tərənnümünə həsr olunduğu demək, ədəbiyyata dar kontekstə baxışın nəticəsidir. Çünki əsərə hər hansı zamanın kontekstində yox, zamanın fövqündə baxmaq lazımdır. Bu gün yenidən biz sovet dövründə yazılan əsərlərə fərqli baxışla baxaraq həmin əsərlərin içində bolşevik əsarətinə işarə edən sətiraltı məqamlar görürük. Bu əsərləri yaradan insanlar, mütəfəkkirlər başa düşüblər ki, biz əsarətdəyik. Amma bunu açıq dilə gətirmək birbaşa ölüm demək idi.

Ötən əsrin 30-cu illərinin repressiyası bizim ədəbiyyatımıza, tariximizə, mədəniyyətimizə, ictimai-siyasi fikrimizə çox böyük zərbə vurub. Həmin dövrdə repressiya olunan ictimai xadimlər, yazıçılar, şairlər əgər repressiya olunmasaydılar, biz indiki inkişafımızı 100 il qabaqlaya bilərdik. Və bu yöndən baxanda, bəlkə də Səməd Vurğunu Allah repressiyadan kənarda saxlayıb. O da XX əsr ədəbiyyatımızı zənginləşdirmək missiyasını yerinə yetirib. Bəlkə də, Səməd Vurğunun çəkdiyi əzablar onun ömrünü tez sonlandırdı.

“Vaqif” dramı ilə bağlı ona Stalin mükafatı verilib. Əslində isə “Vaqif” dramında Səməd Vurğun mətnin üst qatında sovet ideologiyasına uyğun bir əsər yaratsa da, alt qatda istibdada, repressiyaya etiraz edirdi. Fikrimizcə, “Vaqif” dramının alt qatında Qacar Stalinin, Vaqif isə repressiya olunmuş şair və yazıçıların ümumiləşdirilmiş obrazı idi. Və həmin əsərdə Vaqif həm də Səməd Vurğunun öz obrazıdır.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan ədəbiyyatında şair obrazı yaratmaq istəsək, Səməd Vurğun istər ədəbiyyatdakı mövqeyi ilə, istər sanbalı ilə, ağırlığı ilə o obrazı tam şəkildə ifadə edə, arxetip səviyyəsinə qaldıra bilər.

Elnarə QARAGÖZOVA,
AMEA Ədəbiyyat İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, dosent

Bahar şairinə xalq məhəbbəti

Dünən AMEA Ədəbiyyat İnstitutunda Xalq şairi, tanınmış dramaturq və ictimai xadim, SSRİ Dövlət mükafatları laureatı, AMEA-nın həqiqi üzvü Səməd Vurğunun 120 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi sessiya keçirilib.

Mərasimdən öncə Səməd Vurğunun həyat və fəaliyyətini əks etdirən nəşrlərdən ibarət sərgiyə baxış keçirilib. Elmi sessiyanı giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, ölkə başçısının “Xalq şairi Səməd Vurğunun 120 illiyinin qeyd edilməsi haqqında” 23 fevral 2026-cı il tarixli sərəncamında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına Mədəniyyət Nazirliyi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi və aidiyyəti qurumlarla birgə şairin 120 illiyinə dair tədbirlər planının hazırlanıb həyata keçirilməsi tapşırılıb. Akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, Rəyasət Heyəti tərəfindən AMEA-nın Tədbirlər planı təsdiqlənib və həmin sənəddən irəli gələrək bugünkü elmi sessiya keçirilir.

Səməd Vurğunun Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində ən populyar şəxsiyyətlərdən biri kimi qəbul edildiyini və yeni ədəbi məktəb yaratdığını deyən İsa Həbibbəyli Səməd Vurğunun qüdrətli əsərləri, dramaturgiyası, şeirləri, publisistikası ilə ədəbiyyatımızda daim yaşayacaq əsərlər yaratdığını, sənətinin ölməz, əbədi olduğunu, şairin Azərbaycan xalqının milli sərvəti, böyük mütəfəkkir şəxsiyyəti kimi qəbul edildiyini vurğulayıb.

Səməd Vurğunun 1935-ci ildə yazdığı məşhur “Azərbaycan” şeirinin bu gün də dillər əzbəri olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli ədibin hələ sağlığında fenomen şəxsiyyət kimi qəbul edildiyini, SSRİ-nin ən ali Dövlət mükafatlarını dəfələrlə aldığını diqqətə çatdırıb.

Səməd Vurğunun elmi fəaliyyətinə də toxunan akademik İsa Həbibbəyli onun AMEA-nın 15 əsas təsisçisindən biri olduğunu, həqiqi üzv seçilərək 1954-1956-cı illərdə Azərbaycan SSR EA-nın vitse-prezidenti vəzifəsini məsuliyyətlə yerinə yetirdiyini söyləyib. Qeyd edib ki, həmin dövr ərzində Səməd Vurğunun da redaktorlarından biri olduğu üçcildlik “Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi” işıq üzü görüb, həmçinin həmin dövrdə Qobustan qayaları üzərində qədim yazıların dağıdılmasının qarşısını alıb, Nizami Gəncəvinin, Mirzə Fətəli Axundovun, Mirzə Ələkbər Sabirin yaradıcılığına dair mükəmməl məqalələr ortaya qoyub.

Səməd Vurğunun “Ədəbiyyat ideal qəhrəmansız ola bilər, amma idealsız ola bilməz”, - sözlərini xatırladan AMEA rəhbəri bugünkü elmi sessiyada təqdim ediləcək məruzələrin onun haqda düşüncələrin inkişafına daha da kömək edəcəyini bildirib, tədbir iştirakçılarını qarşıdan gələn Novruz və Ramazan bayramları münasibətilə təbrik edib.

Elmi sessiyada Mərkəzi Elmi Kitabxananın direktoru texnika elmləri doktoru Hüseyn Hüseynov, dosent Aslan Salmansoy, filologiya elmləri doktoru Vaqif Yusifli, professor Asif Rüstəmli, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aygün Bağırlı və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İlham Məmmədli Səməd Vurğun yaradıcılığının ayrı-ayrı xüsusiyyətlərindən bəhs ediblər.

Məclisdə görkəmli şairin həyat və yaradıcılığından bəhs edən videoçarx nümayiş etdirilib.

Sonda Səməd Vurğunun ev-muzeyinin direktoru Vurğun Vəkilova professor Asif Rüstəmlinin arxivdən aşkar etdiyi şairə məxsus əlyazmanın surəti təqdim olunub. Vurğun Vəkilov göstərilən hörmət və ehtirama görə tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarına minnətdarlığını bildirib.

Qabil YUSİFOĞLU
XQ

Cabbar Qaryağdıoğlu – 165

Cabbar Qaryağdıoğlu haqqında danışarkən, əslində, Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin ən parlaq intibah mərhələsindən, muğam ənənələrinin zənginləşdiyi və xalq musiqisinin yüksək sənətkarlıq səviyyəsinə çatdığı dövrdən bəhs edirik. Onun şöhrəti “Qafqazın konservatoriyası” adlanan Şuşadan başlayaraq bütün Şərq dünyasına yayılmışdı.

“Şərq musiqisinin peyğəmbəri”

Məşhur rus tədqiqatçısı Vladimir Krivonosov yazmışdı ki, Cabbar Qaryağdıoğlunun yaradıcılığını bilmədən Azərbaycan milli musiqisinin tarixini dərindən öyrənmək mümkün deyil. Bu il həm də milli musiqimizin bu sönməz məşəlinin, Cabbar Qaryağdıoğlunun anadan olmasının 165-ci ildönümüdür.

Şuşanın məşhur “Seyidli” məhəlləsində, 1861-ci ilin martında başlayan bu ömür yolu Azərbaycan musiqisinin taleyini dəyişəcəkdi. Boyaqçı ailəsində böyüyən, atasının sənətini davam etdirməsi gözlənilən balaca Cabbarın qəlbində tam başqa bir əks-səda vardı. Daxilində elə bir fitri istedad çağlayırdı ki, musiqi onun üçün elə varlığının bir parçası idi. O, sanki, bu dünyaya muğamın dili ilə danışmaq, xalqın sevincini və kədərini səsi ilə naxışlamaq üçün gəlmişdi. Uşaqlığı Şuşanın musiqi ilə nəfəs alan küçələrində, əfsanəvi Cıdır düzündə keçirdi. Məhəllə uşaqları ilə “Qayabaşında”, “Qırxpilləkəndə”, “Ağzıyastı kahada” quzu otaran Cabbar saatlarla “Dəlikdaşın” üstündə oturaraq zümzümə edərdi. Deyirlər, o dövrdə Şuşada səs sahibi olmaq həm böyük xoşbəxtlik, həm də çətin imtahan idi.

Xarrat Qulunun məktəbində ilk dərslərini alan gənc ifaçı üçün muğam həyat fəlsəfəsinə çevrildi. Sənət yolunda ilk uğurunu cəmi 16 yaşında, müəllimi ilə qatıldığı bir məclisdə əldə etdi. Tarzən Cavadbəyin müşayiəti ilə oxuduğu “Kürdü-Şahnaz”, sanki Şuşa asimanında yeni ulduzun doğuşundan xəbər verdi. Onun zil və təravətli səsi təkcə dinləyiciləri deyil, dövrün ən təcrübəli musiqiçilərini də heyrət içində qoydu. Deyilənə görə, məclisdə ustad xanəndə Hacı Hüsü sükutu pozaraq onun alnından öpmüş, “gələcəkdə bizim yerimizi bu cavan xanəndə tutacaq” demişdi.

Bu xeyir-duadan sonra musiqi dünyasının qapıları onun üzünə taybatay açılır. Məşhur tarzən Sadıqcan gənc Cabbarı öz dəstəsinə çağırır. Bu, o dövr üçün ən yüksək etimad idi. Çox keçmir ki, Şuşadakı “Xandəmirovun teatr salonu”nda təşkil edilən xüsusi xeyriyyə gecəsində o, özünəməxsus bir coşqu ilə “Heyratı”nı ifa edir. Həmin gün səhnədən yüksələn o məğrur səs bütün şəhəri özünə heyran qoyur və beləcə, Cabbar Qaryağdıoğlu imzası sənət tariximizə qızıl hərflərlə həkk olunur. 1880-ci illərdə artıq xanəndənin şöhrəti bütün Qafqaza səs salır.

1905-ci ildə qədim Gəncədə Azərbaycan musiqisinin bəlkə də ən möhtəşəm ittifaqlarından biri qurulur. İslam Abdullayevin vasitəsilə bir araya gələn Cabbar Qaryağdıoğlu, tarzən Qurban Pirimov və kamançaçı Saşa Oqanezaşvili elə bir musiqi üçlüyü yaradırlar ki, bu heyət onilliklər boyu Şərq musiqisinin sarsılmaz qibləgahına çevrilir.

Cəsarəti və yenilikçiliyi ilə seçilən xanəndə 1906-cı ildə öz möhrünü vurduğu “Heyratı”nı qrammofon valına yazdırır. Lakin onun ifaçılıq qüdrətinin ən parlaq nümunəsi “Ovşarı” muğamı idi. Bu əsər elə bir vokal güc, elə bir nəfəs və məharət tələb edirdi ki, Qaryağdıoğlundan sonra indiyədək heç bir xanəndə bu muğamı oxumağa cürət etməyib.

Təsadüfi deyil ki, “Şərq musiqisinin peyğəmbəri” adlandırılan bu ustad sənətkarın şöhrəti sərhədləri çoxdan aşmışdı. Qaryağdıoğlu tükənməz yaradıcılıq enerjisinə malik idi. Bir muğamı 2-3 saat, bəzən isə böyük məclislərdə yorulmadan, hər dəqiqəsində yeni bir naxış vuraraq 4 saat ifa edərdi. Məhz bu sonsuz yaradıcılıq gücü və zəngin ifa ənənəsi onun repertuarında xalq yaddaşına həkk olunan saysız-hesabsız incilərin yaranmasına zəmin yaratmışdır.

Məşhur “İrəvanda xal qalmadı” mahnısının yaranma tarixindən danışmaq elə indi lap yerinə düşərdi. Mahnının yaranması ilə bağlı rəvayətlər bizi İrəvanın o köhnə, səmimi toy məclislərinə aparır. Ən çox danışılan versiya budur ki, Cabbar Qaryağdıoğlu tarzən Qurban Pirimov və kamançaçı Məşədi Qulu ilə birlikdə İrəvanda bir mülkədarın oğlunun toyunda iştirak edirmiş. Üç gün, üç gecə davam edən bu möhtəşəm məclisdə ustad xanəndə öz səsi ilə hamını sehrləyibmiş.

O dövrün adət-ənənəsinə görə, toylarda bəyi tərifləmək bir qayda idi. Cabbar Qaryağdıoğlu da özünəməxsus bir şövqlə bəy tərifi edərkən, gəlinin atası fürsətdən istifadə edib yarızarafat, yarıciddi xanəndəyə səslənir: “Bayaqdan bəyi göylərə qaldırırsan, bəs bizim gəlini niyə vəsf etmirsən?”

Bu müraciət xanəndə üçün həm bir sınaq, həm də ilham mənbəyi olur. O zamanlar gəlini toy əhlinə göstərməzdilər. Ustad xanəndə gəlinin atasının bu istəyini yerə salmır, amma gəlini görmədiyi üçün onun simasındakı nişanələrdən xəbər alır. Ona gəlinin üzündə qoşa xal olduğunu deyirlər. Həmin an Cabbar Qaryağdıoğlu heç bir hazırlıq görmədən, bədahətən oxumağa başlayır. Getdikcə yayılan və hamı tərəfindən sevilən mahnı öz yaradıcısının adı ilə deyil, el nəğməsi kimi məşhurluq qazanıb.

Onun yaradıcılığı Üzeyir Hacıbəylinin musiqisinin formalaşmasına da ciddi təsir göstərib. Hələ on iki yaşında olarkən Şuşada Cabbar Qaryağdıoğlunun “Məcnun” obrazında Leylinin qəbri üzərində ölüm səhnəsini böyük ustalıqla ifa etməsi gənc Üzeyirə dərin təsir bağışlayır və sonralar onun yaradıcılığında öz əksini tapır, müsəlman Şərqində ilk opera sayılan Leyli və Məcnun operasının yazılmasına ilham verir. Sözsüz ki, Cabbar Qaryağdıoğlunun sənəti təkcə Üzeyir deyil, bütöv bir nəsil sənətkarlar üçün yaradıcılıq meyarına çevrilmişdi. Bu siyahının ən görkəmli nümayəndələri isə Seyid Şuşinski və Bülbüldür. Qaryağdıoğlu Azərbaycan musiqisinin elə bir zirvəsidir ki, onun açdığı yol indi də hər bir xanəndə üçün ustad məktəbidir.

Cabbar Qaryağdıoğlu 1944-cü il aprelin 28-də dünyasını dəyişib. Qızı Şəhla xanım söyləyirdi ki, atası dünyasını dəyişəndən bir həftə öncə övladlarına deyib: “Balalarım, heç kimin valideyni əbədi yaşamır. Bir gün gələr, mən də bu dünyadan köçərəm. Mənim üçün kimsəyə minnət etməyin, ağız açmayın. Əgər mən bu millətin mədəniyyəti üçün nə isə etmişəmsə, özləri gəlib axtaracaqlar”.

F.ƏLİYEVA
XQ

Bölgələrdə Novruz təntənələri

Sumqayıt

Xalqımızın zəngin milli-mənəvi dəyərlərini, bolluq və bərəkəti, xeyirxahlıq və birlik ənənələrini özündə ehtiva edən Novruz bayramı Sumqayıt şəhərində də böyük coşqu ilə qeyd olunub.

Baharın gəlişi münasibətilə Park-Bulvar Kompleksi ərazisində ümumşəhər bayram tədbiri təşkil edilib. Şənlikdə şəhər rəhbərliyi, Milli Məclisin deputatları, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, idarə, müəssisə və təşkilatların nümayəndələri, şəhid ailələri, qazilər və minlərlə sakin iştirak edib.

Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Zakir Fərəcov sakinləri Novruz bayramı münasibətilə təbrik edib, bayram tonqalını alovlandırıb. O, çıxışında Novruzun xalqımızın qədim tarixi köklərə malik milli bayramı olduğunu vurğulayıb, bu bayramın yurdumuza sülh, əmin-amanlıq gətirməsini arzulayıb. Qeyd olunub ki, bu gün Novruz bayramı işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda da böyük qürur hissi ilə qeyd edilir.

Bayram proqramı zəngin və rəngarəngliyi ilə seçilib. Sumqayıt Dövlət Dram Teatrının yaradıcı heyəti, mədəniyyət ocaqlarının bədii kollektivləri şən ovqat yaradıblar. Dədə Qorqud və Bahar qızı iştirakçılara xeyir-dua veriblər. Milli geyimli uşaqların ifasında təqdim olunan rəqslər, Kosa və Keçəlin şən çıxışları, eləcə də qədim xalq oyunları böyük maraqla qarşılanıb.

Lənkəran

Heydər Əliyev adına xatirə parkında milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği, Novruz adət-ənənələrinin yaşadılması məqsədilə "NovruzFest II" adlı regional tədbir keçirilib.

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşov bayram tonqalını alovlandırıb, şəhid övladları sülh rəmzi olan göyərçinləri havaya buraxıblar. Meydanda yerli sahibkarların istehsal etdikləri məhsullar, xalq sənəti nümunələri, yaradıcı gənclərin əl işləri nümayiş olunub.

Festival çərçivəsində Lənkəran-Astara Regional Mədəniyyət İdarəsinin folklor və musiqi kollektivlərinin ifasında mahnı və rəqslər, folklor nümunələri təqdim edilib.

"Dəniz Hotel" istirahət məkanında şəhid ailələri, qazilər, əlillər, müharibə veteranlarının iştirakı ilə Novruz şənliyi keçirilib. Novruz adətlərini əks etdirən proqramlar nümayiş olunub, tədbir iştirakçıları üçün bayram süfrəsi açılıb.

Masallı

Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binasının qarşısında təşkil olunmuş Novruz tədbirində el sənəti nümunələri, rayonda istehsal olunan məhsullar, milli mətbəximizin təamları və gənc rəssamların əsərlərindən ibarət sərgilər nümayiş olunub.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Araz Əhmədov Novruz və müqəddəs Ramazan bayramları münasibətilə rayon sakinlərini təbrik edib, xoş arzularını söyləyib. Rayon rəhbəri şəhid övladları ilə birlikdə bayram tonqalını alovlandırıb. Novruzun rəmzləri olan Bahar qızı, Kosa və Keçəlin çıxışları alqışlarla qarşılanıb.

"Xocalı Soyqırımını Tanıtma" İctimai Brliyi Masallı Dövlət Regional Kolleci ilə birgə N.Gəncəvi adına Mədəniyyət Mərkəzində Novruz bayramı ilə əlaqədar keçirilən müsabiqənin qaliblərinə təşəkkürnamə və diplomlar təqdim olunub.

İmişli

İmişli şəhərinin Heydər Əliyev adına istirahət parkında Novruz bayramı münasibətilə ümumrayon tədbiri keçirilib. Şənlik mərasimində bayram tonqalı qalanıb, qədim milli adət-ənənələrimizi özündə əks etdirən eksponatlar sərgilənib, yeniyetmə və gənc idmançılar tərəfindən müxtəlif idman nümunələri nümayiş etdirilib.

İmişli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elçin Rzayev xalqımızın milli-mədəni sərvətlər xəzinəsində xüsusi yeri olan Novruz bayramı münasibətilə rayon sakinlərini təbrik edib, onlara möhkəm cansağlığı, xoş ovqat və bol ruzi-bərəkət arzulayıb.

Novruz mərasimlərinin, milli birlik və həmrəyliyimizi tərənnüm edən nəğmələrlə davam etdirilib. Kosa və Keçəlin maraqlı çıxışları sakinlərdə xoş ovqat yaradıb.

Əli NƏCƏFXANLI,
Əlisəfa HƏSƏNOV,
Ərəstun ABDULOV
XQ

QMİ sədri xalqımızı və dünya müsəlmanlarını təbrik edib

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri, Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını və dünya müsəlmanlarını təbrik edib.

Təbrikdə müqəddəs Ramazan bayramının bu il Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tarixi və milli-mənəvi dəyərlərində mühüm yer tutan Novruz bayramı ilə eyni vaxta təsadüf etməsinin bu günlərin mənəvi dəyərini daha da artırdığı qeyd edilib. Vurğulanıb ki, ölkədə əldə olunan uğurlar, dövlətin inkişafı və beynəlxalq arenada mövqelərin möhkəmlənməsi xalqın birliyinin və dövlət siyasətinin nəticəsidir.

Bildirilib ki, müvafiq fətvaya əsasən, bu il Şəvval ayının 1-i – Ramazan bayramı Miladi təqvimlə martın 20-nə təsadüf edir. Orucun mühüm əməllərindən olan fitrə zəkatının bayram axşamı verilməsi tövsiyə olunur. Qazılar Şurasının fətvasına əsasən, imkanı olan şəxslər tərəfindən adambaşına 10–15 manat məbləğində fitrə zəkatının ehtiyacı olanlara çatdırılması məsləhət görülür.

Sonda QMİ sədri bir daha dünya müsəlmanlarını Ramazan bayramı münasibətilə təbrik edib.

XQ

FHN bayram günlərində gücləndirilmiş rejimdə işləyəcək

Fövqəladə Hallar Nazirliyi Novruz və Ramazan bayramları ilə əlaqədar gücləndirilmiş iş rejimində çalışacaq.

Fövqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərovun imzaladığı əmrə əsasən, Novruz və Ramazan bayramları ilə əlaqədar qeyri-iş günlərində bayram mərasimlərinin təşkil olunduğu və insanların kütləvi toplaşdığı məkanlarda baş verə biləcək fövqəladə hadisələrə çevik reaksiya verilməsi, onların mümkün nəticələrinin operativ şəkildə aradan qaldırılması işinin təşkil edilməsi, vətəndaşların həyat və fəaliyyətinin təhlükəsizliyinin daha etibarlı təmin olunması məqsədilə nazirliyin aidiyyəti struktur bölmə və qurumlarına müvafiq tapşırıqlar verilib.

XQ

Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu üzrə sahibkarların müraciətləri dinlənilib

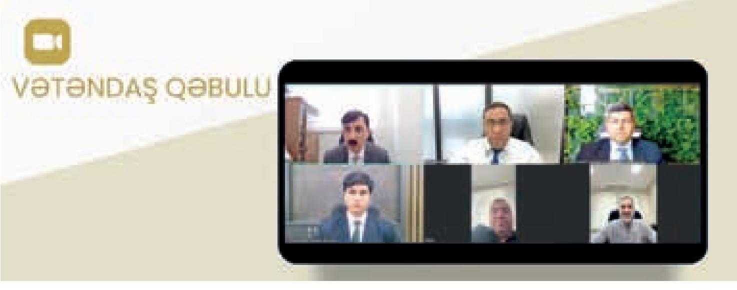

Zəngilan, Cəbrayıl və Qubadlı rayonlarından olan sahibkarların onlayn qəbulu keçirilib.

Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyindən (KOBİA) bildirilib ki, agentliyin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş qəbul zamanı İdarə Heyəti sədrinin müavini Emil Hüseynli və KOBİA-nın müvafiq struktur bölmələrinin nümayəndələri sahibkarları dövlətin dəstək alətləri, o cümlədən bölgə üzrə vergi güzəştləri və azadolmalar, regionun biznes potensialı, agentliyin dəstək alətləri barədə məlumatlandırıblar. Həmçinin qəbul zamanı sahibkarların özünüməşğulluq proqramı, logistika, sahibkarlığın inkişafına dəstək mexanizmləri barədə sualları cavablandırılıb.

Qeyd olunub ki, işğaldan azad edilmiş ərazilər üzrə KOBİA-nın beş ünvanda xidmət infrastrukturu fəaliyyət göstərir və sahibkarlar, eləcə də biznesə başlamaq istəyən şəxslər bu imkandan faydalana bilərlər.

Qəbul zamanı sahibkarların qaldırdığı bəzi məsələlər qanunvericiliyə uyğun tədbirlərin görülməsi üçün aidiyyəti qurumlarla birgə araşdırılacaq.

XQ

ICESCO üzrə Milli Komissiyanın iclası

İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı – ICESCO üzrə Azərbaycan Respublikası Milli Komissiyasının 3-cü iclası keçirilib.

Komissiyanın sədri, Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri Adil Kərimli bildirib ki, ICESCO ilə əlaqələrin inkişaf edirilməsi ölkəmiz üçün xüsusi önəm daşıyır. Bu əməkdaşlıq Azərbaycanın İslam dünyasındakı mövqeyini möhkəmləndirir, ölkəmizin multikulturalizm və tolerantlıq modelini təbliğ edir, beynəlxalq səviyyədə humanitar və mədəni diplomatiyanın səmərəsini artırır.

Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi və Birinci vitse-prezident, ICESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi ilə son illərdə Azərbaycan–ICESCO əməkdaşlığı daha da inkişaf edərək yeni səviyyəyə yüksəlib. Azərbaycan təşkilatın fəaliyyətinə davamlı dəstək göstərir. Heydər Əliyev Fondu ilə ICESCO arasında əməkdaşlıq çərçivəsində müxtəlif layihələr, tədbirlər həyata keçirilib və bu istiqamətdə fəaliyyətin qarşıdakı illərdə daha da genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Milli Komissiyanın baş katibi, Mədəniyyət Nazirliyi beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Fərrux Cumayev katibliyin fəaliyyəti ilə bağlı hesabat təqdim edib. İclasda 2026–2028-ci illərə dair fəaliyyət planı müzakirə olunub, Komissiya üzvlərinin rəy və təklifləri dinlənilib.

XQ

Daşkənddə bahar təntənəsi

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyi və bu qurumun nəzdindəki Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi Novruz bayramı münasibətilə bayram şənliyi keçirib.

Mərkəzin direktoru Akif Marifli bayram münasibətlə iştirakçıları təbrik edib, Novruz bayramının tarixi haqqında məlumat verib. Yunus Rəcəbi adına Milli Musiqi Sənəti İnstitutunun rektoru, professor Eldor Şermanov və Dövlət Gömrük Komitəsinin Gömrük İnstitutunun rəisi Mirazam Xamrayev Novruzun Özbəkistanda da yüksək səviyyədə qeyd olunduğunu bildiriblər.

Sonra ölkəmizdən dəvət olunmuş Azərbaycanın və Özbəkistanın Xalq artisti Gülyanaq Məmmədova, Fəxri Kazım-Nicat və Kamran Məmmədəliyev, Özbəkistanın əməkdar artistləri İlyos Arabov və Mohiçehra Şamuratova xalq mahnıları və təsniflərimizi, özbək mahnılarını, AMM-nin “Qarabağ zəfəri” rəqs ansamblının üzvlərin milli rəqslərimizi, mərkəzin “Xarı bülbül” teatr truppası Azərbaycan klassik komediyalarından parçalar ifa ediblər.

Qulu KƏNGƏRLİ,
XQ-nin Türküstan müxbiri

Daşkənd

Dünya Novruzu sevgi və coşqu ilə qarşılayır

Bəşəriyyətin ən qədim el şənliklərindən və mərasimlərindən olan Novruz yeni gün, yeni həyat mənasını daşımaqla bir sıra Şərq ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda baharın - yeni ilin gəlişi kimi qarşılanır. Xalqımızın bu günə qədər qoruyub saxladığı, nəsildən-nəslə ötürərək yaşatdığı, müqəddəsləşdirdiyi bu bayram özündə dünyanın yaranma və yaşam sirlərini, xoşbəxt gələcəyə, mehribanlığa, bolluğa ümidi əks etdirir.

Türkiyə

Baharın müjdəsi və Türk dünyasının ortaq bayramı Novruz qardaş ölkə Türkiyənin müxtəlif şəhərlərində təntənə ilə qeyd olunur. Qaziantep, İğdır və digər bölgələrdə təşkil olunan tədbirlərə dünyanın müxtəlif ölkələrindən qonaqlar qatılıb.

Qaziantepdə keçirilən mərasimdə 30 tədqiqatçının yazılarından ibarət xüsusi Novruz kitabı təqdim olunacaq.

Qeyd edək ki, kitabın ön sözünü Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan yazıb.

Qazaxıstan

Qazaxıstanda Novruz bayramı münasibətilə silsilə tədbirlər keçirilir. Paytaxt və bölgələrdə təşkil olunan şənliklərdə milli musiqilər səsləndirilir, ənənəvi oyunlar nümayiş olunur, bayram süfrələri təqdim edilir.

Qazaxıstan Respublikasının Sosial Elmlər Akademiyasının akademiki Altay Tayjanov qeyd edib ki, Türk xalqları üçün Novruz həmişə onların tarixi və dünyagörüşü ilə üzvi surətdə bağlı ənənəvi bayram olub. Qədim inancların, ənənələrin, adətlərin və həyat tərzinin ümumiliyi vahid mədəni məkan formalaşdırıb və bu müxtəlif dialektlərdə danışan, lakin mənəvi yaxınlığı qoruyan xalqları birləşdirir.

Özbəkistan

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində “Novruz-Türk dünyasının birlik və qardaşlıq bayramıdır” şüarı altında konsert təşkil olunub.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin “Xarıbülbül” teatr truppası və “Qarabağ Zəfəri” rəqs ansamblının çıxışı maraqla qarşılanıb.

Qırğızıstan

Qırğızıstanda baharın gəlişi Novruz bayramı ilə qarşılanıb, silsilə tədbirlər keçirilib.

Qırğızıstan Respublikası Baş nazirinin müavini Edil Baisalov bildirib ki, Novruz Mərkəzi Asiya xalqlarını birləşdirən, regionun ortaq mədəni və tarixi ənənələrini əks etdirən bayramdır.

Tədbirlərdə diplomatlar, BMT-yə üzv dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər.

Türkmənistan

Baharın gəlişi ilə əlaqədar Türkmənistanda Novruz bayramı böyük coşqu ilə qeyd olunub. Bayram çərçivəsində müxtəlif şəhər və kəndlərdə tədbirlər təşkil edilib, milli musiqi, rəqs və oyunlarla əhali baharın gəlişini qarşılayıb.

Türkmənistan səfiri Begenç Durdıyev Novruz bayramının Türkmənistanda milli adət-ənənələrə uyğun olaraq geniş miqyasda qeyd edildiyini, o cümlədən “Novruz Vadisi”ndə bayram toplantılarının keçirildiyini vurğulayıb.

Tacikistan

Tacikistanda martın 19-dan 28-dək Beynəlxalq Novruz bayramına həsr olunmuş mədəni tədbirlər keçiriləcək.

Xalq sənətkarlığı sərgiləri çərçivəsində Novruz adət-ənənələri, ənənəvi oyunlar, bayram yeməklərinin hazırlanması, milli geyimlər, həmçinin rəqs və mahnılar təqdim olunacaq.

Çuvaşiya

Çuvaşiyada yazın gəlişi Novruz bayramı ilə qarşılanıb, xalq adət-ənənələri canlandırılıb, milli musiqi və rəqslər bayram coşqusu yaradılıb.

Çuvaşiya Yazıçılar Birliyinin və Rusiya Jurnalistlər İttifaqının üzvü Albina Yuratu qeyd edib ki, bayram Şərq xalqlarının (Tacikistan, Özbəkistan, Azərbaycan və digərləri) mədəniyyətlərini nümayiş etdirir, tətbiqi sənət sərgilərini və milli yeməklərin təqdimatını ehtiva edir. Çuvaşiyada Novruz bayramı millətlərarası harmoniyanın və mədəni mübadilənin möhkəmləndirilməsinin nümunəsidir.

Tbilisi

Martın 17-də Tbilisidəki Heydər Əliyev Parkının qarşısında Novruz bayramı münasibətilə təntənəli tədbir keçirilib.

Gürcüstanın Azərbaycanlı Ağsaqqallar Şurası və Tbilisidəki M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə təşkil olunan şənlikdə Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Türkmənistanın Gürcüstandakı səfirlikləri Abanotubani küçəsində Novruz bayramı ilə əlaqədar xüsusi guşə yaradaraq milli-mədəni və incəsənət nümunələrini, Novruz atributlarını nümayiş etdiriblər.

ABŞ

Azərbaycanın ABŞ-dakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Merilend ştatında Novruz bayramı münasibətilə Amerikada yaşayan azərbaycanlı icması üçün bayram tədbiri təşkil olunub. Mərasim Azərbaycanın Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Bildirilib ki, bayramın ABŞ-da yaşayan Azərbaycan icmasının bir araya gəlməsi baxımından xüsusi əhəmiyyəti var.

Məclisdə gənc ifaçılar pianoda “Aman ayrılıq”, “Sarı gəlin”, “Qubanın ağ alması”, “İntizar”, “Nazəndə sevgilim”, “Çırpınırdı Qara dəniz” və “Ay Laçın” musiqilərini səsləndiriblər.

Paris

Fransada Azərbaycan səfirliyinin dəstəyi, “Azərbaycan İncəsənət Şurası” və Azərbaycanın Dostları Assosiasiyasının birgə təşkilatçılığı ilə səfirliyimizin Mədəniyyət Mərkəzində Novruz bayramı münasibətilə “İkinci həyat” layihəsi çərçivəsində “Azərbaycan xalçalarında bahar təravəti” adlı xalça sərgisi açılıb.

Bildirilib ki, layihənin əsas məqsədi beynəlxalq mədəni əməkdaşlığı və müasir incəsənətlə ənənəvi bədii irs formaları arasında dialoqu inkişaf etdirməkdir. Bu çərçivədə ilkin görünüşünü itirmiş Azərbaycan xalçaları ənənəvi və müasir texnikalarla yenidən canlandırılır.

Moskva

Moskvada Ulduz Əsgərova və Rəna İsmayılovanın rəhbərliyi ilə “DOSTLUQ-ДРУЖБА” Mədəni-Maarif Tədbirlərinin Dəstəyi və Təşkili Mərkəzi tərəfindən Novruz bayramına həsr olunmuş təntənəli tədbir keçirilib.

Gənc iştirakçıların ifasında Novruzun adət-ənənələrini əks etdirən teatr səhnəcikləri təqdim edib, həmçinin Azərbaycan milli rəqsləri təqdim olunub. Çıxışlar tamaşaçılar tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb.

Cənubi Koreya

Martın 18-də Seulda Mərkəzi Asiya mədəni irsi və Beynəlxalq Novruz bayramı ilə bağlı konfrans keçirilib.

Mərkəzi Asiya ölkələrinin Koreya Respublikasındakı səfirləri, Katibliyin nümayəndələri, turizm şirkətləri, professorlar, universitet nümayəndələri, media və mədəniyyət təşkilatları bir araya gələrək dialoq və mədəni mübadilə üçün müzakirələr aparıblar.

Moldova

Moldova Azərbaycanlıları Konqresində Novruz bayramı ənənəsinin təbliği məqsədilə martın 16-dan etibarən həftəlik “Novruz xonçası” kampaniyasına başlanılıb. Kampanya çərçivəsində Moldovada yaşayan 200 azərbaycanlı ailəyə “Novruz xonçası” hədiyyə ediləcək, xonça ailə üzlərinin sayına uyğun olaraq bəzədiləcək.

Berlin

Azərbaycanın Almaniyadakı səfirliyinin və Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin dəstəyi “Xarıbülbül” Azərbaycan Mədəniyyət Evinin təşkilatçılığı ilə Berlində Novruz şənliyi keçirilib.

Festivalın yaddaqalan məqamlarından biri də Azərbaycanın məşhur kinofilmlərindən maraqlı epizodların balacalar tərəfindən səhnələşdirilməsi olub.

Budapeşt

Budapeştdə yerləşən Azərbaycan evində Novruz bayramı münasibətilə xeyriyyə yarmarkası təşkil edilib. Bayram yarmarkasına Macarıstanda yaşayan həmvətənlərimizdən əlavə, müxtəlif ölkələrdə ümumilikdə 200-dən artıq qonaq qatılıb.

Latviya

Riqa şəhərində Azərbaycan, Qazaxıstan, Türkiyə və Özbəkistanın Latviyadakı səfirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə Novruz bayramı münasibətilə tədbir keçirilib.

Mədəni proqram çərçivəsində Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin dəstəyi ilə Azərbaycanın görkəmli rəssamlarının Novruz bayramına həsr olunmuş əsərlərinin reproduksiyalarından ibarət sərgi təşkil olunub.

Mərakeş

Azərbaycanın Mərakeşdəki səfirliyində Novruz bayramı münasibətilə tədbir keçirilib.

Mərasimdə iştirak edən uşaqlara Novruzun rəmzi olan səməni, papaqatma, tonqaldan tullanma ənənəsi, bayram rəqsləri haqqında məlumat verilib, milli adətlər əyani şəkildə təqdim olunub, qonaqlara Azərbaycan milli mətbəxinin inciləri - şəkərbura, paxlava, dolma və aş təqdim edilib.

Vurğulanıb ki, bu cür tədbirlər Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği, eləcə də diaspor üzvləri arasında birlik və həmrəyliyin daha da gücləndirilməsi baxımından mühüm rol oynayır.

Fidan ƏLİYEVA,
Ləman TƏHMƏZ
XQ

Təqvim yada salır

İnsanlığın qızıl tacı – mərhəmət!

Dünyamızın daşı da, quşu da xoş baxışa möhtacdır

Onu tanısam da, haqqında məlumatlı olsam da, son vaxtlar rastlaşdığım bir neçə müsahibəsindən sonra bəzi düşüncələrimi, fikirlərimi bölüşmək istədim. Çünki fərqli bir düşüncə və əxlaq sahibidir. Özünün də dediyi kimi, dostluqda etibarlı, etdiyi xeyirxahlıqda təmənnasızdır.

O, həm Milli Məclisin üzvü, həm Qızıl Aypara Cəmiyyətinin prezidenti, həm bəstəkar kimi cəmiyyətdə kifayət qədər geniş tanınır. Hər üçünün arxasında da eyni ürəklə, eyni ruhla dayanmağı bacarır.

Milli Məclisin deputatı olaraq İsmayıllı rayonunu təmsil edir. Demək olar ki, ayda bir neçə dəfə rayonda seçicilərilə görüşür. Çalışır ki, insanlar onu seçdiklərinə peşman olmasınlar. Bu məsələyə münasibətini belə açıqlayır: "Elə problemlər olur ki, həll edə bilirəm, elələri var ki, ona gücüm çatmır. Amma müraciət edənlər görürlər ki, mən onları istəklərinə çatdırmaq üçün sonacan çalışıram. Çox şükür, hər halda, məndən narazı ayrılan olmur".

Düşünürəm ki, bu, yəqin, onun yaradıcı təbiətindən və doğularkən qəlbinə qoyulan ruhdan, duyğudan irəli gəlir. Təbiət demişkən, dünyanı bürüyən qloballaşma fəsadlarından çox narahatdır. Onu güclü bir axına, selə bənzədir. Və o axının qarşısında, demək olar ki, hər şey itib gedir. Mədəniyyət anlayışı dəyişir, zövqlər korlanır, əxlaqda çatlar yaranır, insanlar arasındakı münasibətlər pozulur.

Beləcə, bu kiçik yazımın qəhrəmanı olan müsahibimin dərdi təzələnir:

– Sosial şəbəkələr, sözün əsl mənasında, hər birimizin üzərində hökmranlıq eləyir. Bir yandan yaxşıdır, tıxaca düşəndə də sayta baxıram, yazılarımı yerləşdirirəm, yəni vaxtım boşa getmir. Amma başqa bir tərəfdən baxanda da əksini görürsən. Bir dostum var, keçmişdə müdirim olub. İndi də çox yaxın münasibətlərimiz var. Yazıram ona: "Salam". Yazır: "Əleyküm salam". Yazıram: "Bayramın mübarək". O da mənə belə yazır.

İlk baxışdan hər şey yaxşıdır. Ardınca zəng eləyirəm ki, səsini eşidim: "Qardaş, nə var, nə yox? Necəsən?" deyir: "Qanım qaradır, bacım bir həftədir rəhmətə gedib". Deyirəm: "Ay əzizim, axı, səninlə hər gün danışırıq, hər gün yazışırıq..." Deyir: "Sən mənə yazırsan: Sabahın xeyir, Bayramın mübarək. Mən də cavab verirəm. Mən sənə necə yazım ki, bacım rəhmətə gedib..."

Gördüyünüz kimi, bəlkə də, sosial şəbəkə ünsiyyət üçün yaxşı bir vasitədir. Amma mükəmməl deyil. Doğrudur, bu gün, ən azı, yazaraq bildim ki, o adam sağdır, salamatdır, dünyasını dəyişməyib. Amma bilə bilmirsən ki, sən ona yazdığın anda o hansı vəziyyətdədir, hansı dərdin, müsibətin içindədir? Yəni birmənalı olaraq canlı ünsiyyət, əlaqə çox vacibdir...

Yaradıcılıq da belə bir şeydir, ona da bir motivasiya lazımdır. O da diqqət tələb edir. O vaxt yazmağa, yaratmağa can atırsan ki, sən özünü lazımlı hiss edirsən, yəni hiss edirsən, görürsən ki, səni oxuyurlar, səni dinləyirlər. Əksi də olur: səni nə oxuyan var, nə dinləyən... Efirdə də sənə yer vermirlər. Fikirlərin qarışır, düşünürsən ki, yəqin, cəmiyyətdə yazdıqlarına tələbat yoxdur.

Gəlin, başqa bir tərəfdən də baxaq. Bu gün bizim musiqi nə üzərində qurulub? Diqqət yetirsəniz, görəcəksiz, əksər halda orda fikir, düşüncə yoxdur. Bildiyiniz kimi, hər mahnıda bənd və nəqarət olur. Hər bənddə də yeni bir fikir olmalıdır. Amma bu gün nə baş verir? Birinci bənd eyni söz və nəqarət, ikinci bənd həmin birinci bəndin təkrarı və nəqarət...

Səbəb də çox sadədir: müğənnilər oxuduqlarını yadda saxlaya bilmirlər deyə təkrarlanmalar olur. Birincisi, bu, normal hadisə deyil. İkincisi, deyirlər ki, musiqi asan olmalıdır. Əksinə, musiqi düşündürməlidir. Əgər mənim yazdıqlarım bu gün kimisə düşündürmürsə, deməli, heç yazmağa dəyməz.

Bu gün bəzi bəstəkarlar kompüter qrafikasından və yaxud bir sıra musiqi yazma proqramlarından istifadə edərək "əsər" yaradırlar. Onu mən də "yarada" bilərəm, özü də onlardan yüz dəfə yaxşı. Amma bu, sünilikdir, zövqlərin korlanmasıdır. Mən hesab edirəm ki, insan musiqiyə qulaq asanda düşünməlidir, musiqi onu harasa aparmalıdır, onun əhvali-ruhiyyəsinə təsir etməlidir...

Bu açıqlamasının ardınca Novruz Aslan Qarabağ müharibəsi vaxtı vətənpərvərlik mövzusunda aparılan təbliğat işlərini olduqca yüksək qiymətləndirir:

– Bu 44 gündə, həqiqətən, televiziyalarımız, mətbuatımız, ümumən, bizim mediamız əvəzsiz işlər gördü deyir. Səslənən mahnılar, şeirlər də vətənpərvərlik ruhunda, müharibə mövzusunda idi. Bu, çox nadir bir hadisə idi. Azərbaycan dövlətinin bu sahədə gördüyü işlər və cəmiyyətin ona verdiyi dəstək, bir vətəndaş kimi, məni də olduqca qürurlandırdı.

Hesab edirəm ki, biz bütün dünyaya bir nümunə göstərdik. Bəzi ölkələrdə hələ də müharibə gedir və gündə ən azı 200-300 nəfər ölür, amma orda hər gün çal-çağırdır, konsertdir. Yəni bu, normal hal deyil. Amma bizdə 44 gün ərzində bir müğənni belə konsert vermədi, bir şən musiqi eşitmədik, biz görmədik ki, kimsə toy eləsin. Yəni cəmiyyət o qədər birləşib bütövləşdi ki... Həmin vaxt fəhləmiz də, nazirimiz də bir olmağı bacardı, bacardıq. Ona görə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyasət belə parlaq bir qələbə ilə nəticələndi...

Yeri gəlmişkən, Novruz Aslan 44 günlük müharibənin ilk günlərində hərbi komissarlığa yollanaraq ön cəbhəyə getmək istəyini bildirib. Bunu özünün bir vətəndaşlıq borcu, vətəndaşlıq mövqeyi hesab etdiyini söyləyir:

– Mən tək deyildim. Hətta bir nazir müavini tanımasınlar deyə idman forması geyinib hərbi komissarlığa gəlmişdi ki, onu qeydiyyata alsınlar. Hazırda o, nazir müavini deyil, icra başçısıdır. Yəni demək istəyirəm ki, belə hallar çox idi. Vətənin çağırışına hər kəs cavab verməli, hər kəs öz sahəsində lazımi addımları atmalı idi.

Bəziləri zəmanədən çox şikayətlənir, əxlaqi dəyərlər, adət-ənənələr itir, ailələr dağılır, milli-mənəvi dəyərlər yox olur deyərək zəmanəni günahkar tuturlar. Novruz Aslanın fikirləri isə tam fərqlidir:

– Zəmanə haqqında alimlər, filosoflar çox danışıb və danışmaqdadır. Bəzilərinə görə zaman bizdən daha irəlidədir. Bəziləri deyir ki, hətta zaman yoxdur, keçmiş və gələcək var. Bəziləri düşünür ki, heç hazırkı vəziyyət də yoxdur. Bəzi alimlər deyirlər ki, zaman bizim beynimizdə, düşüncəmizdədir. Düzgün yaşamırıqsa, bunu zamanın üstünə atmaq doğru deyil. Zaman elə həmin zamandır. Amma biz dəyişirik. Doğrudur, zaman o qədər tez keçir ki, sanki həftəmiz bir gün, ayımız isə bir həftədir. Bunu ancaq onunla əlaqələndirirəm ki, informasiya yükümüz yaman çoxalıb...

Ümumən, Yaradan bizi elə yaradıb, elə bir güc verib ki, təkcə özümüzə yox, bütün canlılara qarşı çox diqqətli, mərhəmətli olmalıyıq. Mərhəmət də mərhəmətdir – onun ağı-qarası, pisi-yaxşısı olmur. Allahın yaratdıqlarına eyni qayğı ilə, eyni mərhəmət hissilə yanaşmağı öyrənməliyik. Bəzən girirəm bazara, canlıları qəfəsin içində görən kimi ürəyim ağrıyır, pul verib alıram onları. Bizdə bağda "azadlıq günləri" olur. Uşaqlar da bunu bilirlər. Həmin gün qəfəsdə olan həmin canlıları açıb azadlığına qovuşdururuq.

Əvvəllər Ucar yolunda çoxlu belə hallar olurdu – bəziləri tutduqları canlıları gətirib yolqırağında satırdılar. Alıb onları sərbəst buraxırdım. Elə satıcılar var idi ki, görürdülər quş uçub yaxınlığa düşdü, onu ikinci dəfə tutmağa çalışırdılar. Geri qayıdıb həmin satıcıdan soruşurdum ki, mən sənə pul verib aldım, sən niyə gedib yenidən onu tutursan?

Bir faktı da deyim: Mən 12 yaşımdan ovçuluq eləmişəm. İndi hər gün Yaradandan, Allahımdan üzr istəyirəm ki, məni bağışla...

Sonda Novruz müəllimdən danışa-danışa həm Şəhriyarı, həm də ona bu ruhu, bu tərbiyəni verən şair-dramaturq, müəllim Davud Aslanı xatırladım. Çünki məkan və zaman fərqli olsa da, hər ikisinin yazısında eyni ağrı-acı var. Şəhriyar hamımızın içindəki ömürlük bir ağrını, nisgili dilə gətirib belə deyirdi:

Heydər baba, dünya yalan dünyadır,
Oğul doğub dərdə salan dünyadır.

Davud Aslan isə eyni dərdi bir başqa cür dilə gətirirdi:

Sevgi məhəbbətlə birgə yarandı,
Arzuyla, istəklə dolandı dünya.
O da mənim kimi hər dərdi andı,
Dünyanın halına qalandı dünya.

Qəhrəmanım baharın ilk günü – 22 martda doğulsa da, hər cür soyuğa, şaxtaya, hər cür sıxıntıya, çətinliyə ürəklə sinə gərməyi bacarır. Novruz müəllim artıq 3 ildir ki, atası Davud Aslanı itirdiyi yaşı – 60 yaşı adlayıb sabaha doğru yol getməkdədir (bu yaşa el-obada "peyğəmbər yaşı" deyirlər). Bu yolda Novruz Aslana dayaq olan, güc verən ancaq özündən cavan atasından ona qalan yarımçıq ömür, yaxşı ad, təmiz, təmənnasız əsərlər, bir də mahnılara çevrilən dünya boyda sevgi və həsrətdir.

Son olaraq Novruz Aslanın 2 il əvvəl müsahibələrinin birində hamımıza ünvanladığı bir sualı xatırladım: "Yaradanımız hamımızı sevir. Amma biz bir-birimizi başa düşüb sonacan sevə bilirikmi?". Bu yazını hazırlarkən həmin suala cavab tapmağa çalışdım. Deyəsən, o cavabı mən də tapa bilmədim.

P.S. Sonda "asantv"nin "Qəbuldasan" verilişinin aparıcısı İlqar Mehmanoğluna və 1001info.az saytının rəhbəri Kəmalə Mirzəyevaya Novruz Aslan haqda materiallarına görə təşəkkür etməyi özümə borc bildim.

Bəxtiyar QARACA

Səhiyyə Nazirliyi xəbərdarlıq edir

Yaz mövsümünün gəlişi ilə əlaqədar havaların qeyri-sabit keçməsi fonunda respirator xəstəliklərin, eləcə də mövsümi qrip hallarının artması müşahidə oluna bilər. Bu il Novruz və Ramazan bayramlarının eyni dövrə təsadüf etməsi səbəbindən qarşıdakı həftələrdə bayram şənliklərinin və müxtəlif kütləvi tədbirlərin keçirilməsi gözlənilir.

Ölkə əhalisinin sağlamlığının qorunması, yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə Səhiyyə Nazirliyi qarşıdan gələn bayram və istirahət günlərində vətəndaşlara kütləvi tədbirlərdə və insanların sıx toplaşdığı məkanlarda tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrdən istifadə etməyi, əl gigiyenasına riayət etməyi, qida qəbuluna diqqət yetirməyi və gündəlik qidalanma rejiminə vitaminlərlə zəngin məhsullar daxil etməyi tövsiyə edir.

Eyni zamanda, yaz mövsümündə havaların dəyişkən keçməsini nəzərə alaraq, üst geyimlərinin hava şəraitinə uyğun seçilməsi məsləhət görülür. "Hər bir vətəndaş öz sağlamlığına xüsusi diqqət və məsuliyyətlə yanaşmalı, həm özünü, həm də ətrafındakı insanları qorumalıdır", – deyə məlumatda qeyd olunub.

XQ

Bölgələrdə Novruz təntənələri

Mingəçevir

Novruz bayramı münasibətilə Səməd Vurğun meydanında ümumşəhər şənliyi təşkil edilib.

Milli musiqi nömrələri, rəngarəng rəqslər, pəhlivanların, kəndirbazların, idmançıların yarışmaları, Dədə Qorqudun Bahar qızla birgə səhnəyə gəlişi, Keçəl və Kosanın məzhəkələri, yumurta döyüşləri mərasimə yüksək təntənə gətirib. Bayram tonqalı alovlandırıldıqdan sonra iştirakçılar təhsil ocaqlarının hazırladıqları sərgi ilə tanış olublar.

Şəhər icra hakimiyyətinin başçısı İlham İsmayılov bildirib ki, Novruzun gəlişi qəlbimizdə xoş hisslər oyadır. Builki Novruz bayramının müqəddəs Ramazan bayramı ilə eyni günə təsadüf etməsi isə sevincimizi ikiqat artırır. Novruzun gəlişi insanlarda gözəl əhvali-ruhiyyə, həyat eşqi yaradır. Şəhər rəhbəri deyib: "Qoy, bu bayram sizlərə sevinc, firavanlıq, xoş günlər nəsib etsin. Novruz süfrələriniz zəngin, ruzili-bərəkətli olsun, xoşbəxtlik, gözəl əhvali-ruhiyyəli günlər həyatınızdan əskik olmasın".

Balakən

Novruz bayramı Balakəndə böyük coşqu ilə qeyd olunub. Baharın gəlişi münasibətilə Heydər Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parkında ümumrayon şənliyi keçirilib.

Təntənəli mərasimdə Balakən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Natiq Ağayev musiqi sədaları altında bayram tonqalını alovlandırıb. Sonra iştirakçılar yerli sahibkarların, məktəblərin peşə sinifləri şagirdlərinin məhsullarından ibarət yarmarka, milli mətbəx nemətləri, Tarix-diyarşünaslıq Muzeyinin eksponatları, qədim məişət əşyaları, rəsm ekspozisiyaları və digər sərgilərlə tanış olublar.

Dədə Qorqud və Bahar qızı mərasim iştirakçılarını salamlayıb, onlara xoş arzularını çatdırıb. Mədəniyyət Mərkəzinin əməkdaşları, musiqi və rəqs kollektivləri rəngarəng konsert proqramı ilə çıxış ediblər. Novruzun personajları olan Kosa və Keçəl məzəli zarafatları ilə iştirakçılarda xoş, unudulmaz təəssürat yaradıb. Bayram tədbiri parkın ərazisində ağac əkilməsi ilə başa çatıb.

Zaqatala

Milli ruhumuzu və yaddaşımızı bütün zənginliyi ilə əks etdirən Novruz Zaqatala rayonunda da ümumxalq bayramı kimi, böyük sevinc və ruh yüksəkliyi qeyd olunub, "Tala Çay" şadlıq sarayında isə ümumrayon şənliyi keçirilib.

Mərasim bayram tonqalının alovlandırılması ilə başlayıb. Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Mübariz Əhmədzadə zaqatalalıları xalqımızın qədim el bayramı olan Novruz münasibətilə təbrik edib, həmvətənlərimizə sevinc dolu günlər, bolluq, bərəkət arzulayıb. Dədə Qorqudun iştirakçılarına xoş arzularından sonra rayon rəhbərliyi və qonaqlar xalq tətbiqi sənəti nümunələrindən ibarət sərgilərə, ayrı-ayrı əmək kollektivlərinin hazırladıqları bayram guşələrinə baxıb, el sənətkarlarının əl işləri, habelə milli mətbəx nümunələri ilə tanış olublar.

Şənlik rayonun incəsənət ustalarının, rəqs və folklor kollektivlərinin rəngarəng konsert proqramı ilə davam edib.

İlqar HƏSƏNOV,
XQ-nin bölgə müxbiri

21 Mart Beynəlxalq Meşələr Günüdür

Ekoloji fəlakətin "yaşıl" sipəri

Hər bir vətəndaşın sağlam ətraf mühitdə yaşaması hüququnun təmin edilməsi, ilk növbədə, həyat mənbəyi hesab olunan meşələrin qorunub saxlanılmasından asılıdır. Meşələrin vacibliyini, meşəbərpa işlərinin önəmini vurğulamaq, ağac əkinini təşviq etmək məqsədilə hər il martın 21-i Beynəlxalq Meşələr Günü kimi qeyd olunur.

Bu günün təsis edilməsi təşəbbüsü 1971-ci ildə Avropa Kənd Təsərrüfatı Konfederasiyası tərəfindən irəli sürülüb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) tərəfindən isə dəstəklənib. Beynəlxalq Meşələr Gününün mühüm əhəmiyyəti planet sakinlərinin diqqətini meşələrin mühafizəsi probleminə cəlb etmək, meşə ekosistemlərinin əhəmiyyəti, onların həqiqi vəziyyəti, mühafizəsi və bərpası üzrə əsas tədbirlər haqqında məlumatlandırmaqdır.

Hər ilin əvvəlindən başlayaraq respublikamızın bütün bölgələrində meşəbərpa tədbirləri həyata keçirilir. Ağacəkmə aksiyasının keçirilməsində məqsəd yaşıllıq sahələrinin artırılmasını təşviq etmək, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə töhfə verməkdir. Ölkənin meşə fondu torpaqlarının açıq və seyrək ərazilərində meşəbərpa tədbirləri bu gün də davam edir. Hər bölgənin iqlim şəraitinə uyğun Meşə Təsərrüfatı mərkəzlərinin tinglik sahələrində yetişdirilən müxtəlif növ ağac tingləri və ağaclar əkilir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ölkədə meşə sahələrinin seyrəkləşməsinin və azalmasının, torpaqların eroziyası və təbii biosenozların yoxa çıxması təhlükəsinin qarşısının alınması və bütövlükdə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması məqsədilə ölkədə meşə sahələrinin seyrəkləşməsinin və azalmasının, torpaqların eroziyasının və təbii biosenozların yoxa çıxması təhlükəsinin qarşısının alınması və bütövlükdə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması məqsədilə 2025-ci ildə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Meşələrin İnkişafı Xidməti tərəfindən 7381,3 hektar sahədə meşə fondu sahələrində meşəbərpa tədbirləri həyata keçirilmişdir. Görülmüş tədbirlər çərçivəsində 682,4 hektar sahədə meşə əkinləri, 502,6 hektar sahədə meşə səpinləri aparılmış, 2 hektar sahədə meşə-bağlar, 8,3 hektar sahədə tez böyüyən ağac cinslərindən ibarət sənaye əhəmiyyətli plantasiyalar salınmış və 6186,0 hektar sahədə təbii bərpaya kömək məqsədilə tədbirlər görülmüşdür. Ümumilikdə, xidmət göstərilmiş meşə əkinlərinin, səpinlərinin və meşə bağlarının sahəsi 17249,4 hektar təşkil etmişdir. Bundan başqa, toxmacar və cavan bitki şitilləri yetişdirmək məqsədilə 16,5 hektar sahəyə toxum səpilmiş, çilik kökləndirməsi məqsədilə 2 hektar sahəyə 127 min ədəd çilik basdırılmışdır.

Bəs planetimizin "ağciyərləri" və təbii sərvətləri hesab olunan meşələrdə vəziyyət necədir? **"Yaşıl Dünya" Ekoloji Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Elman Cəfərli** XQ-yə Beynəlxalq Meşələr Gününün və ölkəmizdə meşəsalma işlərinin əhəmiyyətindən danışıb: "Qlobal iqlim dəyişikliyinin mənfi fəsadlarını gündəlik həyatmızı da artıq hər gün hiss edirik. Mövsümlər yerini dəyişib, yağıntılar azalıb. Ekspertlərin fikrincə, son 100 ildə Yer kürəsində orta temperatur təxminən 1 dərəcəyədək artıb. Qlobal istiləşmə buzlaqların əriməsinə, şirin su mənbələrinin qurumasına, əkinəyararlı torpaqların şoranlaşmasına səbəb olur. Bundan başqa, torpaq sürüşmələri, sel və daşqınlar artıb. İqlim yerdəyişmələri yağıntıların normadan az düşməsinə gətirib çıxarır ki, bu da quraqlığı artırır, şoranlaşmaya təkan verir. Beynəlxalq beyin mərkəzləri qlobal istiləşməni əsasən atmosferdə istixana effekti yaradan qazların çoxalması ilə əlaqələndirir, çıxış yolunu ənənəvi yanacaq növlərindən imtinada, bərpa olunan enerjiyə keçiddə görürlər. Karbon emissiyasını azaltmaq üçün sənayedə texnoloji transferlər həyata keçirilməli, nəqliyyat infrastrukturu yenidən qurulmalı, avtomobil parkı yenilənməlidir. Amma hər şeydən əvvəl, yaşıllaşdırma genişlənməli, meşə sahələri artırılmalıdır. Çünki meşələr planetimizdə ekoloji tarazlığın qorunmasında rol oynayan ən mühüm təbii sistemlərdən biridir. Meşələr minlərlə canlı növünün yaşadığı mürəkkəb ekosistemdir.

E.Cəfərli açıqlamasına əlavə edərək bildirdi ki, insan həyatının davamlılığı, iqlim sabitliyi və təbii ehtiyatların qorunması baxımından böyük əhəmiyyət daşıyan meşələrə təsadüfi deyil ki, planetimizin "ağciyərləri" deyirlər. Meşələr atmosferdəki karbon qazını udaraq oksigen istehsal edir, temperaturun sabit qalmasını təmin edir, iqlim dəyişikliklərinin təsirini azaldır. Meşələr havada olan zərərli qazları, tozu və çirkləndirici maddələri özünə çəkir, su dövranında mühüm rol oynayır, ağacların kök sistemi torpaqda suyun saxlanmasına kömək edir və çayların, bulaqların qurumasının, sürüşmənin qarşısını alır.

Sel və daşqınların təsirini azaldan meşələr torpağı eroziyadan qoruyur. Ağacların kökləri torpağı möhkəmləndirərək onun yuyulmasının qarşısını alır. Meşələr qırılması ilə torpaq münbitliyini itirir və səhralaşma prosesi başlayır. Meşələr minlərlə bitki və heyvan növünə ev sahibliyi edir. Bir çox canlılar yalnız meşə ekosistemində yaşaya bilir. Ən əsası sakit, hüzur dolu meşələr insanlara sağlamlıq, rahatlıq bəxş edir. Təmiz

hava, sakit mühit və təbiət mənzərəsi insanların stresini azaldır və istirahət üçün ideal şərait yaradır.

Dünyanın, hətta Cənubi Qafqazın iri şəhərləri ətraf meşələrlə örtülüdür. Çox təəssüf ki, biz Bakı haqqında bunu deyə bilmirik. Biz ölkə olaraq keçid dövrünü arxada qoymuşuq. 35 ildir müstəqilik və bu müddət kifayət qədər böyük zamandır. 30 il erməni tapdağında qalmış Qarabağ düşmən işğalından azad olunub. Artıq nə iri şəhərlərdə, nə də kənd rayonlarında meşələr, yaşıllıq sahələri, çoxillik ağaclar işbazların tamahına qurban getməməlidir. O dövrə çatmışıq ki, artıq hər ağacın üzərində əsməli, onu qorumalıyıq. Ətraf mühitin mühafizəsi tədbirləri də gücləndirilməli, meşələrə nəzarət sistemi təkmilləşdirilməlidir. Xüsusən dağ kəndlərinin qazlaşdırılması tam başa çatdırılmalı, kənd və qəsəbələr təbii qazla təmin edilməlidir ki, insanlar qış aylarında qızınmaq üçün meşələrə qənim kəsilməsin. Bəzi bölgələrdə hələ insanlar qış aylarında meşələrdə ağac kəsir. Bu iş bir biznesə çevrilib. Meşələr daha çox mebel sənayesinin qurbanına çevrilir. Bunun da qarşısı alınmalı, qanunsuz ağackəsməyə görə cərimələr artırılmalıdır. Onsuz da ölkəmizdə meşə fondu azdır.

Həmsöhbətim daha sonra qeyd etdi ki, ölkəmizin meşə fondunun ümumi sahəsi 1213,7 min hektardır. Meşələr ölkə ərazisinin 14 faizini təşkil edir. Ümumi meşə ərazilərinin 49 faizi Böyük Qafqazın, 34 faizi Kiçik Qafqazın, 15 faizi Talış dağlarının, 2 faizi isə Aran zonasının payına düşür. Son illər, xüsusən son 20 ildə Prezident İlham Əliyevin, Heydər Əliyev Fondunun, İDEA təşkilatının təşəbbüsü ilə irimiqyaslı yaşıllaşdırma aksiyaları həyata keçirilib. 1990-cı illə müqayisədə Azərbaycan meşə örtüyü ümumi sahəsi artıb. 36 il qabaq ölkədə təxminən 944,740 hektar meşə örtüyü var idisə, 2020-ci ildə bu sahə 1,131,770 hektara yüksəlib. Son 5 ildə ölkə ərazisində 10 milyondan çox ağac-kol əkilib və bu proses indi də davam edir. Bütün bunlar ümidverici addımlardır, amma görüləsi işlər çoxdur. Yaxşı olar ki, meşəsalma ilə məşğul olan ayrıca dövlət agentliyi yaradılsın. Bu həm də yeni iş yerlərinin açılmasında böyük rol oynayar. Məsələn, qardaş Türkiyədə meşəsalma işlərində 40 mindən çox insan çalışır.

Bu gün meşələrin qorunması, bütövlükdə ətraf mühitin mühafizəsi günümüzün ümdə vəzifəsinə çevrilib. Dünyanı, eləcə də ölkəmizi gözləyən su qıtlığı təhlükəsini minimuma endirmək, atmosferdə istixana effekti yaradan qazların miqdarını azaltmaq, quraqlığın, səhralaşmanın qarşısını almaq üçün meşə sahələrini daha da genişləndirməliyik."

Müşfiq MİRZƏ
XQ

Xalq qəzeti
XQ
xalqqazeti.az
№ 52 (31021) 20 mart 2026-cı il, cümə

İDMAN

Misli Premyer Liqasında XXV tur

Dünən Misli Premyer Liqasında XXV turun daha 2 oyunu keçirilib.

"Zirə" komandası "Karvan-Yevlax"ın qonağı olub. Yevlax şəhər stadionunda gerçəkləşən qarşılaşmada "qartallar" minimal hesabla qalib gəlib – 1:0. Yeganə qolu oyunun 79-cu dəqiqəsində Anatoli Nuriyev yevlaxlıların qapısından keçirib.

Bu qələbədən sonra xalların sayını 42-yə çatdıran "Zirə" 4-cü pillədə qərarlaşıb. Meydan sahibləri 8 xalla sonuncu – 12-ci sıradadır.

Günün ikinci matçında "Sabah" "Sumqayıt"ı qəbul edib. "Bank Respublika Arena"da keçən qarşılaşma bakılıların qələbəsi ilə başa çatıb – 3:1. 25 oyunda 62 xal toplayan "Sabah" inamla turnir cədvəlinə başçılıq edir. Liderdən 2 oyun az keçirən Ağdamın "Qarabağ" klubu 52 xalla 2-ci yerdədir. 24 oyundan 32 xalı olan "Sumqayıt" 7-ci pillədədir.

Qeyd edək ki, tura martın 21-də yekun vurulacaq. İlk oyun günündə "Araz-Naxçıvan" səfərdə "Şamaxı"nı minimal hesabla üstələyib – 1:0.

Məhkumların badminton yarışları

Məhkum və həbs edilmiş şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, sosial adaptasiya və reinteqrasiya istiqamətində fəaliyyətin səmərəli təşkili, onların bilik və bacarıqlarının artırılması, təhsil, sağlamlıq və tərbiyə prosesinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə dövlət qurumları və qeyri-hökumət təşkilatları ilə mütəmadi olaraq uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirilir.

Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti ilə Azərbaycan Badminton Federasiyasının birgə əməkdaşlığı çərçivəsində 4 saylı cəzaçəkmə müəssisəsi və yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün penitensiar müəssisədə növbəti dəfə badminton yarışları təşkil edilib.

Federasiyadan verilən məlumata görə, "İdman həyatdır" devizi altında keçirilən yarışlarda qadın və yeniyetmə məhkumlar birincilik uğrunda mübarizə aparıblar.

Qaliblər diplom, medal və hədiyyələrlə mükafatlandırılıblar.

Bakıda beynəlxalq təlim-məşq toplanışı

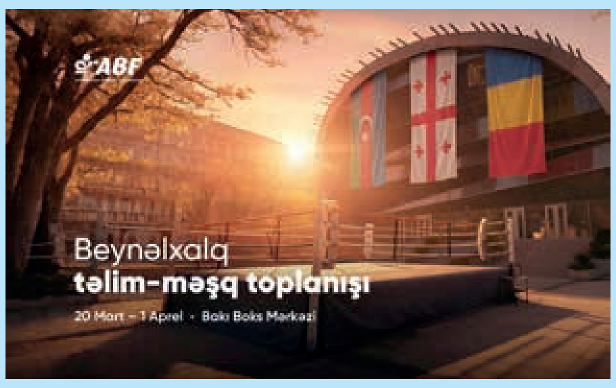

Bu gün Bakıda kişi boksçular arasında beynəlxalq təlim-məşq toplanışına start veriləcək. Toplanışda Azərbaycan millisi ilə yanaşı, Gürcüstan və Rumıniya yığmaları da hazırlıq keçəcək.

Bakı Boks Mərkəzində təşkil olunacaq toplanışa 60-dək boksçu qatılacaq. Komandalar gündə 2 dəfə məşq keçəcək, sınaq döyüşlərində güclərini yoxlayacaqlar. Toplanışda əsasən texniki-taktiki hazırlığa üstünlük veriləcək. Gürcüstan idmançıları tam heyətlə məşqlərə sabah qoşulacaqlar.

Məşqlər Bakıda təşkil olunacaq Böyük İpək Yolu beynəlxalq turnirinə hazırlıq xarakteri daşıyır.

Qeyd edək ki, Böyük İpək Yolu yarışı aprelin 2-7-də baş tutacaq.

Qabil YUSİFOĞLU
XQ

✓ "Xan bağı" MMC-yə məxsus dairəvi möhür itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Novruz ənənəsi

Təbiətin ılıq nəfəsi, inancın ilahi sevgisi

Xalqımız bu il Novruz və Ramazan bayramlarını bir yerdə qeyd edir

Dünya müsəlmanlarının müqəddəs saydıqları Ramazan ayının budəfəki gəlişi xoş müjdəli, gedişi isə çal-çağırlıdır. Xalqımız üçün isə bu bayramlar ona görə xüsusilə əlamətdardır ki, üstüstə düşürlər. İslamın 5 şərtindən biri olan oruc ibadətinin özündə torpağın oyanışını ehtiva edən Novruzla qoşalaşması ikiqat bayrama çevrilib.

Ruhu və qəlbləri sevindirən Ramazan da, təbiətin yenidən oyanışının rəmzi olan Novruz da mübarək bayramlar qismindədir. Ramazanda Quran oxumaq, elm-irfan və ibadətlə məşğul olmaq, iftar süfrələri açmaq, xeyriyyəçilik etmək, ehtiyacı olanlara, kimsəsizlərə, ahıl və qocalara köməklik göstərmək, valideynlərin qayğısına qalmaq savab əməllərdəndir. Əslində, milli mentalitetimizin ayrılmaz atributları hesab edilən bu əməllər mahiyyət etibarilə Novruz adətləri ilə eynidir. Çərşənbələr daxil olmaqla Novruz bayramı gecəsində açılan iftar süfrəsi isə ilahi duyğularla süslənmiş bir ayrı ab-hava yaradır. Bu il Novruzun ılıq nəfəsinin gətirdiyi rahatlıqla, eyni zamanda, Ramazanın iman dolu könüllərə çəkdiyi sığalı ilə yadda qalacaq.

Qurani-Kərimin ilk ayələrinin nazil olduğu bu mübarək ay özünün ali xilqətində Allaha təmənnasız ibadət, sosial ədalət və bərabərlik, bütün umu-küsülərin unudulması, imkansızlara əl tutulması kimi inanca və bəşəri dəyərlərə söykənir. Bolluq və firavanlığın qaranquşu hesab olunan Novruz isə bütün bu savab əməllərin əvəzi kimi, insanlara ruzisini Tanrının lütfü ilə ərməğan edir.

2026-cı ildə Ramazanı da, Novruzu da əvvəlki illərdən daha böyük qürur hissi ilə qarşılayırıq. Bu, Vətən müharibəsində qazandığımız şanlı Zəfərin altıncı ildönümünün sevincinin, üçrəngli bayrağımızın otuz ildən sonra işğaldan azad edilən torpaqlarımızda dalğalanmasının gətirdiyi iftixar hissidir. Budəfəki Ramazan bayramında məhz həmin qürurdan yoğrulmuş xeyirxahlıq duyğusu ilə, fitrəmizlə və Novruz təamları ilə yoxsulları sevindirir, şəhidlərimizin xatirəsini anır, qazilərimizə Uca Yaradandan şəfalar diləyirik.

Tanrı bu 2 müqəddəs bayramın qədəmlərini xalqımız, dövlətimiz, ümumən Türk dünyası üçün düşərli eləsin.

XQ

Sağlamlıq

Ürəklər də yaz ahəngi ilə döyünür

Qışın sükutu çəkilib, torpaq isinməyə başlayanda təbiət sanki insanın damarlarına qədər sirayət edir. Günəş şüaları yalnız yeri yox, ürəkləri də oyadır. Yaz gələndə insan özünü daha yüngül, daha ümidli hiss edir. Amma təbiətin bu oyanışı bəzən ürək üçün görünməz bir sınağa çevrilir – səssiz, amma ciddi.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatlarına əsasən, ürək-damar xəstəlikləri dünyada ölüm hallarının təxminən, 30 faizindən çoxunu təşkil edir və mövsümi faktorlar bu göstəricilərə təsir edən mühüm determinantlardan biri sayılır. Xüsusilə keçid mövsümlərində – yaz və payızda – kəskin koronar sindromların və insult hallarının artdığı qeyd olunur.

Mövzu ilə bağlı **kardioloq Tahirə Qədirova** ilə söhbətləşdik. O, yaz mövsümündə müşahidə etdiyi halları şərti olaraq belə adlandırdı: "mövsümi kardiodinamik gərginlik dövrü". Həkim izah edir ki, bu dövrdə ürək-damar sistemi adaptasiya mərhələsinə keçir və bu proses hər kəsdə eyni dərəcədə asan getmir.

"Yaz aylarında əsas problem temperaturun və atmosfer təzyiqinin kəskin dəyişməsidir. Bu dəyişikliklər damarların tonusuna birbaşa təsir edir. Soyuq havada damarlar daralırdısa, havalar isinən kimi genişlənməyə başlayır. Bu isə arterial təzyiqin qeyri-sabitliyinə səbəb olur", – deyə həkim bildirir. Onun sözlərinə görə, bu dövrdə xüsusilə hipertoniya xəstələrində təzyiqin oynaqlaşması müşahidə olunur. Səhər saatlarında təzyiqin yüksəlməsi, gün ərzində isə qəfil enməsi halları artır. Bu isə ürəyin iş yükünü dəyişdirərək aritmiyalara şərait yaradır.

Kardioloq daha bir mühüm məqama diqqət çəkir: "Qışda insan orqanizmi müəyyən "qoruyucu rejimdə" işləyir – metabolizm bir qədər yavaşıyır, fiziki aktivlik azalır. Yazda isə gün işığının artması ilə melatonin və kortizol hormonlarının balansı dəyişir. Bu hormonal yenidənqurma ürək ritminə təsir edə bilər. Biz bunu klinik olaraq daha çox sinus taxikardiyası və ekstrasistolların artması şəklində görürük".

Həkim bildirir ki, yaz aylarında allergik reaksiyaların artması da ürək xəstələri üçün əlavə risk yaradır: "Allergiya zamanı orqanizmdə iltihabi mediatorlar – histamin və sitokinlər artır. Bu maddələr damarların keçiriciliyini dəyişdirir və bəzi hallarda ürək-damar sistemində əlavə gərginlik yaradır. Xüsusilə artıq ürək çatışmazlığı olan xəstələrdə bu vəziyyət klinik gedişi ağırlaşdıra bilər".

O, həmçinin qan laxtalanma sistemində baş verən dəyişikliklərə də toxunur:

"Yaz aylarında bədən maye balansında dəyişikliklər olur. İnsanlar daha çox tərləyir, amma kifayət qədər su qəbul etmədikdə qan daha "qatılaşmış" vəziyyətə keçir. Bu isə tromboz riskini artırır. Xüsusilə yaşlı və az hərəkətli insanlarda bu faktor nəzərə alınmalıdır".

Mütəxəssis əlavə edir ki, bir çox insanlar yazın ilk günlərində qəfil aktiv həyat tərzinə keçirlər: bağ işləri, uzun gəzintilər, idman. "Əgər insanın ürəyi buna hazır deyilsə, bu, hətta miokard infarktına qədər gedə bilər. Biz klinik praktikada bunu tez-tez görürük – xüsusilə əvvəllər gizli gedən koronar xəstəliyi olan şəxslərdə". Bütün bu risklərə baxmayaraq, həkim yazın düzgün yaşandığı ürək üçün faydalı ola biləcəyini vurğulayır: "Əsas prinsip tədricilikdir. Fiziki aktivliyi yavaş-yavaş artırmaq, düzgün qidalanmaq, kifayət qədər su içmək və stresi idarə etmək ürək sağlamlığının qorunmasında əsas rol oynayır. Yaz – orqanizmin yenilənmə şansıdır, amma bu şansı ağılla istifadə etmək lazımdır".

Sonda T.Qədirova bir fikri xüsusilə vurğuladı:"Ürək yalnız qan dövranını təmin edən nasos deyil. O, insan həyatının ritmidir. Əgər biz bu ritmi hiss etməyi və qorumağı öyrənsək, mövsümlərin dəyişməsi bizim üçün təhlükə yox, harmoniya mənbəyinə çevrilər".

Bəli, yazın ılıq mehində təbiət yenidən nəfəs alır. Hər açan çiçək, hər yaşıllığa bürünən ağac bir həqiqəti xatırladır: həyat davam edir. Bu davamlılıq isə ən çox ürəyin sakit və sağlam döyüntülərində yaşayır. Yazı hiss etmək üçün sadəcə gözlərimiz yox, sağlam ürəyimiz də olmalıdır.

Nurəngiz ADİLQIZI
XQ

HAVA

Baharın ilk günündə yağış, dağlıq rayonlarda qar...

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, arabir tutulacağı, gündüz bəzi yerlərdə yağış yağacağı proqnozlaşdırılır.

Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim cənub-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 6-8, gündüz 10-14 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 761 millimetr civə sütunundan 753 millimetr civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət 75-85 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın qərb rayonlarından başlayaraq bəzi yerlərdə arabir yağıntılı olacağı, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensivləşəcəyi, şimşək çaxacağı, dağlıq ərazilərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi yerlərdə arabir duman müşahidə ediləcək. Qərb küləyi bəzi yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 6-10, gündüz 11-15, dağlarda gecə 0-5, gündüz 5-10 dərəcə isti olacaq.

Q.ƏLİYEV
XQ

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

ASCO-nun tabeliyindəki idarələrə tələb olunan müxtəlif təyinatlı alcəklərin satın alınması məqsədilə

AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az səhifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 2026-cı il aprelin 13-ü saat 14.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsli və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1263.
Ünvan: Bakı, Mikayıl Useynov küçəsi 2.

DİREKTOR – BAŞ REDAKTOR
ƏFLATUN AMAŞOV

TELEFONLAR:
Reklam və elanlar: 493-82-21
Qəbul şöbəsi: 493-24-75 Mühasibatlıq: 498-85-29
Məsul katib: 493-61-02 Email: xalqqazeti@gmail.com
Texniki şöbə: 493-59-64 info@xalqqazeti.az
+994 (51) 280-16-44

"Xalq" qəzeti redaksiyası" MMC-nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:
AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS 0282
TİRAJ 2959
SİFARİŞ 377
QİYMƏTİ 60 qəpik

Növbətçi redaktor
Səbuhi MƏMMƏDOV
Çapa imzalanmışdır 00:00